T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN EBA'YA (EĞİTİM BİLİŞİM AĞI) İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Demet GÜNEŞ

DİYARBAKIR-2021

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN EBA'YA (EĞİTİM BİLİŞİM AĞI) İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN
Demet GÜNEŞ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Münire Meral YAĞÇI TURAN

DİYARBAKIR-2021

ONAY

D.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 14/07/2021

Başkan : Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ ……

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Münire Meral YAĞÇI TURAN ……

Üye : Doç. Dr. Emine TEKER ……

Onay
Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bahar BURTAN DOĞAN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi DÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Demet GÜNEŞ

14/07/2021

ÖNSÖZ

Bilgiye ulaşmada yarış halinde olan sanayileşmiş ülkeler için teknoloji hayati öneme sahiptir. İlerleyen teknolojiyle birlikte insan hedeflediği noktaya ulaşmak ve birikimlerini açığa çıkarmak için eğitimi araç olarak kullanmaktadır. Değişen dünya düzeni ile eğitimin konumu da değişmiş, bilgiye erişim kolaylaşmıştır. Bu değişim girişimlerine paralel olarak öğretmen ve öğrencilerin bilgiye erişimini kolaylaştıran, öğrencilere fırsat eşitliği sunan, eğitimde teknolojiyi yararlı kılan ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından geliştirilen Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) sosyal eğitim platformu olarak Eğitim Bilişim Ağı'nı (EBA) oluşturmuştur.

Ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenlerinin bu platformda bulunan görsel sanatlar ders içeriklerini kullanma düzeylerini, platforma yönelik algılarını, karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşlerini ve çözüm önerilerini belirlemek hedefiyle bu çalışma yapılmıştır.

Öncelikle özverili yaklaşımıyla yol gösteren değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Münire Meral YAĞÇI TURAN'a, yoğun programlarına rağmen tecrübelerini paylaşan değerli hocalarım Prof. Dr. Bayram AŞILIOĞLU'na, Prof. Dr. İlhami BULUT'a, Dr. Öğr. Üyesi İsmail KINAY'a istatistiksel işlemler ve veri analizi hususlarında hem akademik hem de manevi olarak özveriyle çalışmamda destek olan Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DEMİRKOL'a teşekkürü bir borç bilirim.

Başarılı olacağıma canı gönülden inanan ve daima yanımda olan eşim Yavuz GÜNEŞ'e yoğun çalışmalarımdan ötürü ihmal ettiğim kızım Meryem Duru GÜNEŞ'e, bu günlere gelmemi sağlayan değerli anne ve babama sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

Sayfa no

ÖNSÖZ ..... **i**
İÇİNDEKİLER ..... **ii**
ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xi**
RESİMLER LİSTESİ ..... **xii**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiii**

1. GİRİŞ 1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ 1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI 4
1.3. ARAŞTIRMANIN GEREKÇESİ VE ÖNEMİ 5
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI 5
1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI 5
1.6. TANIMLAR 6

2. KURAMSAL ÇERÇEVE 7
2.1. SANATIN TANIMI 7
2.1.1. Sanat Eğitimi *8*
2.1.2. Sanat Eğitiminin Önemi ve Amacı *10*
2.2. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ 13
2.2.1. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği *13*
2.2.2. Görsel Sanatlar Dersinin Genel İlkeleri *14*
2.2.3. Görsel Sanatlar Öğretim Programı ve Öğrenme Alanları *15*
2.3. EĞİTİM TEKNOLOJİSİ 19
2.3.1. Öğretim Teknolojisi *22*
2.4. MEB'DE UYGULANAN FATİH PROJESİ 24
2.5. DİJİTAL EĞİTİM ORTAMLARI 28
2.5.1. Vitamin *28*
2.5.2. Khan Akademi *28*
2.5.3. E-Kolej *29*
2.5.4. Morpa Kampüs *29*
2.5.5 Okulistik *29*
2.5.6. MEB'de Uygulanan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) *29*
2.5.6.1. EBA Ders *33*
2.5.6.2. EBA içerik *34*
3. YÖNTEM 37
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ 37
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM 38
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI 41
3.3.1. Veri Toplama Aracı *41*

3.3.1.1. Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA algı ölçeği 43
3.4. VERİLERİN ANALİZİ 44
4. BULGULAR....47
4.1. NİCEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR 47
4.1.1. Eba Görüş Ortalamaları 47
4.1.2. Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine Ait Elde Edilen Bulgular ...48
4.1.2.1. Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine Ait Madde Bazında Görüş Ortalamaları....49
4.1.2.2. EBA Kullanım Durum Düzeyi Ortalamalarının Değişkenler Bazında Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular....49
4.1.2.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular 49
4.1.2.2.2. Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....50
4.1.2.2.3. Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....51
4.1.2.2.4. Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....51
4.1.2.2.5. Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....52
4.1.2.2.6. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....52
4.1.3. Öğretmenlerin EBA Algı Ölçeğine Ait Elde Edilen Bulgular 53
4.1.3.1. Öğretmenlerin EBA Algı Ölçeğine Ait Madde Bazında Görüş Ortalamaları....54
4.1.3.2. EBA Algı Ölçeği ile Elde Edilen Görüş Ortalamalarının Değişkenler Bazında Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular....55
4.1.3.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular 55
4.1.3.2.2. Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....55
4.1.3.2.3. Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular 56
4.1.3.2.4. Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....57
4.1.3.2.5. Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular....57
4.1.3.2.6. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular 58
4.1.4. EBA'da Görsel Sanatlar Dersi İçerik Dağılımına Göre Elde Edilen Bulgular 58
4.2. NİTEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR 59
5. TARTIŞMA....65
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER....71
6.1. SONUÇLAR 71
6.2. ÖNERİLER....72
6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler 72
6.2.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler 73
7. KAYNAKLAR 74
8. EKLER....87
EK- 1. ETİK KOMİSYONU ONAY BİLDİRİMİ....87
EK- 2. MEB ARAŞTIRMA İZNİ....89
EK- 3. ÖLÇEK UYGULAMA İZNİ....90
EK- 4. 9, 10, 11 ve 12. SINIF ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM ve AÇIKLAMALARI 91

EK- 5. ÇALIŞMADA YER ALAN OKULLAR VE BU OKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN LİSTESİ 95
EK-6. ANKET FORMU 97
9. ÖZGEÇMİŞ 102

ÖZET

Ortaöğretim Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin EBA'ya (Eğitim Bilişim Ağı) İlişkin Görüşleri: Diyarbakır İli Örneği

Görsel sanatlar dersi, genel anlamda bireyde yaratıcı, eleştirel, özgür ve özgün düşünce şeklini geliştirme amacı taşımaktadır. Çağın getirdiği yeni metotlarla oluşturulmuş dijital eğitim platformu olan EBA yoluyla, görsel sanatlar dersinde bu amaçların ne düzeyde karşılandığı önemlidir. Bilindiği üzere eğitim politikasında ve toplumda görsel sanatlar dersine yeteri kadar önem verilmemektedir. Bu anlayışın getirdiği sonuçlara bağlı olarak ders materyal arşivinin yeterliliğini, görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'yı kullanım düzeylerini, EBA'ya yönelik algılarını, görüşlerini ve çözüm önerilerini incelemek bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem (tarama yöntemi) ve nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma modellerinin birlikte kullanıldığı karma yöntemlerden yakınsayan desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel kısmında tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 108 görsel sanatlar öğretmeni ile çalışılmış ve veri toplama aracı uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 69 öğretmenden yararlanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen nicel verilerin karşılaştırmasında cinsiyet ve görev yeri değişkeninde t testi, kıdem ve sınıf mevcudu değişkenlerinde Kruskal-Wallis H Testi, lisansüstü eğitim durumları ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerinde ise Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler diğer meslektaşlarıyla ara sıra bilgi alışverişinde bulunduklarını, EBA'ya erişimde bağlantı sorunlarıyla karşılaştıklarını, altyapı ve donanım eksikliğinin olduğunu, teknolojik araç yetersizliği ve içeriğin zengin olmadığını ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçları dikkate alındığında, EBA platformunun aktif bir şekilde kullanımını cazip hale getirmek için öğretmenlere ek hizmet puanının verilmesi ya da öğretmenlerin aylıkla ödüllendirilmesi, teknolojik araç eksikliği, altyapı ve donanım yetersizliği gibi sorunların mevcut durumunun araştırılması, İllüstratörlerin, grafik

tasarımcıların ve görsel sanatlar öğretmenlerinin oluşturduğu bir komisyonun görsel sanatlar ders içeriklerini inceleyerek zenginleştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitimi, EBA, Eğitim Teknolojisi

ABSTRACT

Views of Secondary Education Visual Arts Teachers on Education Information Network (EBA): The Case of Diyarbakır Province

The visual arts course generally aims to develop creative, critical, free and original thinking in individuals. It is important to what extent these goals are met in the visual arts course through EBA, a digital education platform created with the new contemporary methods. As it is known, the visual arts course is not given enough importance in education policy and society. Depending on the results of this understanding, the main purpose of this research is to examine the adequacy of the course material archive, Visual Arts teachers' level of use of EBA, and their perceptions, opinions and solution proposals towards EBA. In the research, convergent design was used from mixed methods in which descriptive method (screening method) from quantitative research methods and basic qualitative research models are used together from qualitative research methods were used. The study group consists of visual arts teachers working in secondary education institutions in Diyarbakır province in the 2020-2021 school year. In the quantitative part of the study, 108 visual arts teachers were selected by random sampling method and the data collection tool was applied. SPSS program was used in the analysis of the obtained data. In the qualitative dimension of the research, 69 teachers were selected by random sampling method. Semi-structured interview technique was used as data collection tool. Qualitative data were analyzed by content analysis. In the comparison of the quantitative data obtained as a result of the analysis, the t-test for gender and place of duty variable, the Kruskal-Wallis H-Test for the variables of seniority and class size, and the Mann-Whitney U-Test for the variables of graduate education status and in-service training status have been used. According to the results of the research, the teachers stated that they occasionally exchanged information with their colleagues, encountered connection problems in accessing EBA, there was a lack of infrastructure and hardware, there was a lack of technological tools and the content was not rich. Considering the results of the research, it is recommended that teachers be given additional service points or rewarded with a monthly salary, to investigate the current situation of problems such as lack of technological tools, infrastructure and hardware, a commission formed by illustrators, graphic designers and visual arts teachers should

examine and enrich the visual arts course content in order to make the active use of the EBA platform attractive.

Keywords: Visual Arts Education, EBA, Educational Technology

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1.	Fatih Projesi Hedefleri	25
2.	Nicel Verilere Ait Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	39
3.	Nitel Verilere Ait Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	40
4.	Araştırmanın Süreci ile İlgili Bilgiler	41
5.	Görsel Sanatlar Öğretmenlerine Yönelik EBA Algı Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları	43
6.	Normallik Değerleri ve Homojenlik Testi	44
7.	Veri Toplama Araçlarında Yer Alan Seçeneklerin Sınırlılık ve Ağırlıklıları	45
8.	Öğretmenlerin EBA Platformuna İlişkin Görüş Ortalamaları	47
9.	Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine Ait Elde Edilen Veriler	49
10.	Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	50
11.	Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	50
12.	Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	51
13.	Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	51
14.	Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular	52
15.	Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	52
16.	Öğretmenlerin EBA Algı Ölçeğine Ait Madde Bazında Görüş Ortalamaları	54
17.	Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	55
18.	Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	55
19.	Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	56
20.	Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	57
21.	Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler	57

22. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler ...58
23. EBA'da Görsel Sanatlar Ders İçerik Dağılımı 58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
1.	Eğitimin temel öğelerinde değişim	20
2.	Öğretim materyalleri geliştirme süreci bileşenleri ve etkileşim biçimleri	23
3.	FATİH projesinin bileşenleri	28
4.	Araştırmanın akış şeması	37
5.	Araştırma yöntemi	38
6.	EBA algı ölçeğindeki maddelere ilişkin yığılma grafiği	43
7.	EBA'da karşılaşılan sorunlar temasına yönelik şekil	60

RESİMLER LİSTESİ

Resim No	Resim Adı	Resim No
1.	EBA ana sayfa ekran görüntüsü	31
2.	EBA canlı ders ana sayfa	32
3.	Öğretmen ders/duvarım ekran görüntüsü	35

KISALTMALAR LİSTESİ

BT	**:** Bilişim Teknolojisi
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
FATİH	**:** Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
LED	**:** Işık Yayan Diyot (Light Emitting Diode)
MEB	**:** Millî Eğitim Bakanlığı
YEĞİTEK	**:** Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve araştırmaya ilişkin temel kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Teknoloji temelli eğitim sisteminin son otuz yıl içerisinde önemi artmış, teknolojinin kullanımı uluslar ötesi bir ağa sahip olmuştur. Eğitim iş görenleri bu doğrultuda gelişen olaylara yetişmek durumunda kalmıştır. Alkan (1994)'a göre, bu gelişmelerden olan endüstri, gerek teknoloji ve eğitim arasındaki ilişkinin yeni bir denge kazanmasını gerek eğitim ve teknoloji gibi ifadelerin yeniden ele alınıp tasarlanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir.

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinde (BİT) gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler eğitimin teknoloji ile iç içe olması sonucunu doğurmuştur (Altın ve Kalelioğlu, 2015). Eğitimde yenilik yapmaya yönelik gayretlerin çoğunun iki kavram üzerine şekillendiğine değinen Kaya (2005), bu kavramlardan ilkinin, fırsat eşitliğini sağlama veya bireylerin eğitime ulaşma ve yararlanma hakkına sahip olduğuna, ikincisinin ise eğitimin toplumsal ve bireysel hedeflere ulaşılmasına katkı sunabilecek etmenlerden biri olduğuna inanmak olduğunu söylemiştir. Bu kavramların etkisinin serimlenmesi ile birey, karşılaştığı değişim gücüne adapte olmayı başarabilecektir. Ayrıca bireyin, kültür sermayesi ile aile yaşantısından ve okuldan elde ettiği birtakım eğitimsel yetkinliklere sahip olması, eşitsizliğin asgari düzeye indirgenmesini sağlayan unsurlardandır (Coşkun, 2019).

Eğitim sistemindeki belleğin hazırlanışının en ideal yollarından biri de ülke ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak ve diğer ülkelerdeki oluşumları izlemektir. Bundan dolayıdır ki, başta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmak üzere birçok devlet eğitim ve teknoloji entegrasyonunu sağlamak adına ciddi bütçeler ayırmıştır. Bu konuda atılan adımlara örnek olarak Amerika'da 1980 yılında uygulanan *Apple's Classrooms of Tomorrow (ACOT)* ve 2000 yılında Amerika'da uygulanan başka bir proje olan *Preparing Tomorrow's Teachers to Use Technology (PT3*) projesi gösterilebilir. Bu projelerin yapıldığı

başka bir ülke olan Portekiz'de 2008 yılında *Macellan* projesi uygulamaya geçirilmiştir. Güney Kore'de öğrencilere tablet verilmesi ve ders kitaplarının elektronik ortama aktarılması, Portekiz'de öğrencilere dizüstü bilgisayar verilmesi bu gibi projelerin amaçlarındandır (Pamuk ve diğ., 2013).

Bu ilerleyişlere paralel olarak eğitimde teknoloji entegreli projeler ardıl şekilde görülmüştür. Avustralya öğretim programlarını BİT teknolojilerine uygun şekilde hazırlamıştır. Gerekli donanımın sağlanmasının amacı, bireyde yeni bir arşiv zemini hazırlamak ve bireyin toplumda etkin rol oynamasını desteklemektir (Özmen, 2017). Merkezin ötesinde kalan gelişmelerden haberdar olmamız büyük önem taşımaktadır. Ancak bu sayede teknolojik temelli eğitim sisteminde yeni boyutlar oluşturulabilir.

Türkiye'de ise uygulanan projelerden biri olan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) 2011-2012 eğitim-öğretim yılında pilot uygulama ile başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde oluşturulan bu proje ile fırsat eşitliğini sağlamak, bireylere eğitime ulaşma ve yararlanma hakkını temin etmek, dersliklerde kullanılan teknolojinin altyapısını sağlamlaştırmak, öğrencilerin BİT araçları ile öğrenmelerini kolaylaştırmak amaçlanmıştır (Sezer, 2016). Bu amaçlar doğrultusunda müteşekkil olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), yukarıda bahsedilen edinimleri gerçekleştirmek amacıyla birçok ders içeriğine kapı açmaktadır (Aydoğan, 2016). Ancak literatür incelendiğinde (Güven, 2012; Keleş, Dündar-Öksüz ve Bahçekapılı, 2013; Ekici ve Yılmaz, 2013; Özkan ve Deniz, 2014; Ayan, 2018; Karatekin, Elvan ve Öztürk, 2015; Yılmaz, 2019; Erman, 2021) EBA'daki ders içeriklerinin öğretmenler tarafından yeterli bulunmadığı görülmektedir.

Toplumda kültür seviyesinin artması, yaşamın daha anlamlı algılanması, yaratıcılığın artması, aydın kişilik ve sanatçı yetiştirmek için gerek örgün gerek yaygın eğitimde (Erinç, 2004) farklı açılardan bakma yetisi kazandırmada görsel sanatlar eğitiminin olması önemlidir (Kırışoğlu, 2009). Müfredat planının içeriğinin bu doğrultuda şekillenmesi ve sanat eğitimin de bir disiplin olarak görülmesi gerekmektedir (Arımıtsu, 1982). Özsoy (2007)'a göre aydın bir insanın sahip olması gereken nitelikler sorgulandığında ortaya konulan edinimlerden biri sanat ve sanat alanıyla ilgilidir. Sanatla bilimi bir araya getiren alanlardan biri de görsel sanatlar eğitimidir. Bu bağlamda EBA'daki görsel sanatlar ders içeriklerinin bireyde oluşturacağı büyük yapılanma için zenginleştirilmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca görsel sanatlar dersinde öğrencilerin anlayamadığı konular, daha çok duyu organına hitap eden öğretim teknolojileri ve materyaller ile zenginleştirilerek öğrenciye verilmeye çalışıldığı takdirde öğrencide öğrenmenin etkililiği ve kalıcılığı artacaktır. Öğretim teknolojileri ve materyaller öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve somutlaştırmaktadır (Yılmaz ve Bilici, 2015). Görsel sanatlar dersinde teknolojinin kullanımı bireylerde düşünsel öğeleri görselleştirmede etkin rol oynamaktadır (Şengül, 2006). Bu minval ile bezenmiş birçok etkiyi öğrenci üzerinde bırakan görsel sanatlar dersi, maalesef geçmişten günümüze kadar okullarda ikinci plana atılmış, sınav odaklı olan eğitim sistemimizde yeteri kadar önem verilmemiştir. Ders saatlerinin yetersizliği, dersin boş zamanları değerlendirme uğraşı olarak görülmesi, bu dersle ilgili sorunlara geçici çözümler aranması gibi hususlar eğitim politikamızda ve toplumda sanat eğitimini ikinci plana atmaktadır. Oysa ki görsel sanatlar dersi, bireye kendini tanıma ve ifade etme olanağı sunan, eleştirel düşünebilmesini ve estetik değer yargılarının oluşmasını sağlayan, önemsenmesi gereken bir derstir.

Kendi becerilerinin ve bilgilerinin mevcut durumda kullanmak için yetersizliğini fark eden öğretmenler, kendilerinde bulunan bu açığı kapatmak amacıyla yaşam boyu eğitime gereksinim duymaktadırlar. Bu doğrultuda bireylere görevleriyle ilgili becerileri daha iyi konuma getirmesi, üretken olması, kendi mesleği için yetiştirilmesi adına verilen eğitimlere hizmet içi eğitim denilmektedir (Sabuncuoğlu, 1997). Öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi gereken noktalardan biri de eğitimde teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmaktır (Karamustafaoğlu ve diğ., 2005). Sınıf içinde görsel açıdan zengin bir öğrenme ortamının oluşması için öğretmenler tarafından teknolojik araçların kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Global ölçekte dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınıyla birlikte eğitimde yenileşme ve yeni metotlar uygulama yoluna gidilmiş, uzaktan eğitim sürecine ayak uydurma çabası doğmuştur. Bu kriz dönemi öğretmenlerin öncekinden daha fazla dijital ortama dahil olmalarını gerekli kılmış, yüz yüze eğitime alternatif bir yöntem olan uzaktan eğitime dahil olmalarını zorunlu hale getirmiştir. Aniden ortaya çıkan bu duruma karşı teknolojik kullanım kabiliyeti ve öğretmenlerde oluşan verimsizlik düşüncesi (Telli-Yamamoto ve Altun, 2020) hizmet içi eğitime önem verilmesi gerektiğini göstermektedir. Literatür incelendiğinde hizmet içi eğitimlerin etkili olmadığı görülmektedir (Alabay, 2015; Tutar, 2015; Becit-İşçitürk ve Turan, 2018; Kuloğlu ve Bay, 2019).

Bu araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin, Mili Eğitim Bakanlığının bünyesinde hazırlanmış çevrimiçi sosyal bir platform olan EBA'ya (Eğitim Bilişim Ağı) ilişkin görüşleri nelerdir sorusu üzerinde durulmuştur.

Türkiye'de literatür incelendiğinde, farklı bölgede görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüşlerine yer verilen çalışmanın olduğu saptanırken, Covid-19 salgın sürecinde ve bu çalışmanın yürütüldüğü bölgede görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüşlerine yer verilen çalışmaların olmadığı tespit edilmiştir. Görsel sanatlar dersinin dijital eğitim ortamlarında verimli şekilde kullanımının artması için EBA platformunun çok yönlü geliştirilmesi ve bu platformun yöntembilim bakımından araştırılması ihtiyacı doğmuştur. Ayrıca EBA'nın öğretmenler tarafından kullanım sıklığını arttırmasının, öğrencilerin bu platform ile görsel sanatlar dersine olan ilgisinin artmasının, okul paydaşlarının bu derse karşı olumlu tutum edinmelerinin öneminden dolayı bu araştırmaya gerek görülmüştür.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma, ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'yı kullanım düzeylerini, EBA'ya yönelik algılarını, görüşlerini ve çözüm önerilerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara da cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin EBA'yı kullanım düzeyleri ve EBA platformuna yönelik algıları
   a. Cinsiyetlerine
   b. Mesleki kıdeme
   c. Eğitim durumuna
   d. Görev yerine
   e. Lisansüstü eğitim alma durumuna
   f. Sınıf mevcuduna
   g. Hizmet içi eğitim alma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
2. Ortaöğretim görsel sanatlar dersi öğretmenleri EBA platformunu hangi sıklıkta kullanmaktadır?
3. Öğretmenlerin EBA platformuna yönelik algıları ne düzeydedir?
4. Öğretmenlerin EBA platformuna yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. ARAŞTIRMANIN GEREKÇESİ VE ÖNEMİ

Sanat eğitimi, çağdaş eğitim sisteminin getirmiş olduğu teknoloji ve eğitim entegrasyonu sonucunda mekân sınırlılıklarından sıyrılmış, süregelen klasik anlayışın ötesine geçmiştir. Araçlar, yöntemler ve teknikler güncellenmiştir. Bu bağlamda çalışmanın, sanat eğitimi ve dijital eğitim ortamı ilişkisi üzerinden halihazırda kullanılan EBA'nın (Eğitim Bilişim Ağı) görsel sanatlar öğretmenlerinin bakış açısıyla ele alınması ve bu dersin konumunun ne derece dirik olduğunun incelenmesi bakımından önemli olduğuna inanılmaktadır.

Ayrıca bu çalışma, görsel sanatların sadece formal alanlarda değil ayrıca informal alanlarda da etkisinin devam etmesi kişinin bütün yönüyle gelişmesinde önemli katkısının olduğu varsayılmaktadır. Covid-19 salgını süresince görsel sanatlar eğitimin formal alanlarda verilmesinin mümkün olmayışından dolayı dijital eğitim ortamında bu dersin uygulanmaya çalışılması bakımından önemlidir. Diğer branşlara verilen önemin görsel sanatlar dersi için de verilmesi ve bu önemin okul paydaşları tarafından alımlanabilmesi açısından önemlidir.

Araştırma sonuçları EBA platformundaki görsel sanatlar ders içeriklerinin salgın sürecinde yaşanan güçlüklere karşı gözden geçirilip güncelleştirilmesi, öğretmenlere hizmet içi eğitim programlarının verilmesi ve öğretmenlerin EBA kullanım sıklığı gibi konulara dikkat çekmek için veriler sunması bakımından önemlidir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma;

1) 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2) Çalışmanın evrenini Diyarbakır ilindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tüm öğretmenler oluşturmasına rağmen, Covid-19 salgını dolayısıyla tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 108 öğretmen ile sınırlı kalmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

1) Veri toplama araçlarının kapsam geçerliliği ve güvenirliliğinin sağlanmış olduğu varsayılmaktadır.
2) Örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

3) Araştırmada yer alan katılımcıların anket sorularını içtenlikle ve dikkatli bir şekilde cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.6. TANIMLAR

Görsel Sanatlar Öğretmeni: Çalıştığı kurumlarda öğrenciye görsel sanatlara ilişkin gerekli teknik ve bilgileri öğreten, öğrencilerin becerilerini ortaya çıkarmasına destek olan kişidir.

Eğitim Bilişim Ağı (EBA): Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) aracılığıyla geliştirilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA), öğrenci ve öğretmenin gereksinim duyduğu her yerde teknolojik araçları kullanarak bilgiye erişimini sağlayan çevrimiçi bir platformdur (Coşkunserçe ve Becit-İşçitürk, 2019).

Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH): Fırsat eşitliğini benimseyen, teknoloji ve eğitim entegrasyonunu sağlayan, kapsamlı ve yüksek bütçeli eğitim projesidir (Baz, 2017).

.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. SANATIN TANIMI

Sanatın, antik çağdan günümüze kadar birçok defa tanımı yapılmıştır. Sanatın ne olduğuna ilişkin yapılan tanımlardan sanata dair genel bir bilgiye ulaşmak mümkündür. Artut (2007)'a göre sanat, insanlığın var oluşundan itibaren süregelen eski bir kavramdır. Bu süreç içerisinde her toplum kendi sanatını oluşturmuştur. İnsan topluluğunun olduğu yerde bilinçaltı, sezgi ve içgüdüselliğin etkisi sanatın ortaya çıkmasını mümkün hale getirmiştir. Toplumsal gelişmeler neticesinde, dönemin koşullarına göre tanımı şekillenmiş ve değişime uğramıştır. Ötgün (2008) ise, sanat tanımının farklı bakış açılarıyla tarihsel süreç içerisinde yenilenmesine gereksinimi olduğuna değinmiştir.

Sanatı felsefi temellere dayandıran Antik Yunan filozoflarından olan Platon ve Aristo da sanatın tanımını yapmışlardır. Platon'a göre sanat (Erinç, 2009), eğer insanı idealar dünyasından uzaklaştırıyorsa iyi sanat değildir hatta sanat değildir ve böyle sanat yapanlar sanatçı sayılmazlar hatta aforoz edilmelidirler. Aristoteles ise sanatı sosyal yaşam açısından yararlı bulmakta ve olandan çok olabiliri sunduğu sürece de sanatın insanları hem daha donanımlı hem daha bilge hem de daha mutlu edeceğini söylemektedir.

Ersoy (2010) "Sanat Eleştirisi" adlı kitabında sanatın, belirlenmiş güzellik unsurlarının uygulanması değil, içgüdünün ve güzellik kurallarının dışında olduğuna ve sanatın farklı düzeylerde hayata aktarılabilir; bazen yaratıcı yönüyle bazen de deha dediğimiz güç ile çoğunluktan ayrıldığına değinmiştir.

Sanatı sadece görsel düşünme şekli olarak görmeyi tek taraflılık olarak ifade eden Arnheim (2015) ayrıca sanatın başka işlevlerinin olduğunu, mükemmellik, uyum ve düzen yarattığını ve sanat görünmez olanı görünür hale getirdiğini ifade etmiştir. O'na göre sanat hoşa gitmeyeni ya da memnuniyeti sunmaktadır. Benzer görüşleri sunan Doorly (2019) için sanat, iyi veya kötü icra edilebilen aktivitelerin tümüdür. Burada sanat olan kısım bunu iyi icra etmekte yatar.

Gomrich (1997)'e göre sanat diye bir şey yoktur; sadece sanatçılar vardır. 'Sanat' sözcüğü yer ve zaman olarak farklı anlamlara gelmektedir. Eskiden mağara duvarlarına

resim yapan insanlar, günümüzde boyalarla duvarları resimliyor ve birçok şey tasarlayıp üretiyorlar. Yapılan tüm bu etkinlikler sanat olarak tanımlanabilir. Frago (2006)'ya göre sanat, bu hayatta en kudretli görev ve metafizik etkinliktir.

Sanat, içerisinde insan yaşamının bütününü kucaklar. Sanatın bu yönü Hippokrates'e "Yaşam kısa, sanat uzundur" dedirtmiş olmalı. Sanat, insanoğlunu gerçeğin en derinliklerine ulaştırır. Bizi, gerçekliğin en üst düzeyindeki gerçekle tanıştırır (Timuçin, 2013). Sanat, insanın duygu ve düşüncelerine, ruhsal tecrübelerine şekil vererek tüm bunları başkalarına ifade edebilme çabasıdır (Türkdoğan, 1981). Aynı eksende yapılan başka bir tanımı ise Shiner (2017) "Sanatın İcadı" adlı kitabında yapmıştır. Sanat, kavram ya da kuramlar ile ifade edilemez. Sanat, insanların kendi yaşamındaki inançları, değerleri ve insana yüklediği erinçliktir.

Uygarlığın başlangıcından beri var olan sanat, insanlığın kendisini en iyi şekilde anlatma şeklidir (Read, 2018). Bozkurt (1995) ise, sanatın tanımını en genel anlamıyla ifade etmiştir. O'na göre sanat, benliğin kişiliğe dönüştürülmesi olgusudur. Bu olguyu besleyen ana etken, bilinmeyenlerin çekiciliğine duyulan ilgidir. Birçok tanımla karşımıza çıkan ve tüketilmeyen sanat kavramı, belirsiz ve gizemli olarak karşımıza çıkmaktadır. Duyguların dışavurumunu sağlayan ve bunu amaç edinen sanat, negatif kaos olarak değil pozitif kaos olarak algılanır. Sanat, insanın var olana karşı gelişi ve meydan okuması, gerçekliğin ötesindeki başka bir gerçekliği yaratmasıdır.

2.1.1. Sanat Eğitimi

20. yüzyılda Almanya'nın Weimar vilayetinde bulunan Bauhaus okulu ile sanat eğitimine başlangıç temelleri atılmıştır. Öncü sanatçılar ve mimarlar aynı zamanda bu eğitim kurumunun eğitmenleriydi. Bu sanat ve tasarım okulunda mimarlık, heykeltıraşlık, ressamlık ve zanaatkarlık bir arada bulunmaktaydı. Nazi rejimi tarafından on dört yıl sonra kapatılmasına karşın, geleneksel anlayışa bir başkaldırı niteliği taşıyan sanat ve tasarım okulu, günümüz sanat eğitiminin altyapısını oluşturmaktadır (Aksel, 2005). Sanayi-i Nefise Mektebi (Mimar Sinan Üniversitesi) Bauhaus ekolünün etkileri ile öğretime açılmıştır. Cumhuriyetin ilk zamanlarında resim öğretmenleri Osman Hamdi'nin kuruculuğunu yaptığı bu sanat kurumundan mezun olmuştur (Etike, 1995).

20. yüzyılın başlarından itibaren; toplumsal değişimler, devrimler, makineleşme, teknoloji ve bilimin ilerleyişi ile beraber; günümüzde bireyin başkasına ihtiyaç duymadan

birtakım icraat gerçekleştirmesi, insanın hayatında ayrıcalıklı bir alan oluşturması, bireyde yaratıcılık kavramının önem taşımasıyla sanat eğitimi ve sanat kurumları öneme kavuşmuştur (Diğler, 2018). Tarihsel süreçte önemini kavratan sanat eğitimi de sanat gibi sınırlarını kesinleştirmemiştir. Sanat eğitiminin de kesin bir tanımı bulunmamaktadır. Bu bağlamda sanat eğitimi ile ilgili yapılan bazı tanımlar aşağıda verilmiştir:

Kırışoğlu (2005) da sanat eğitimiyle ilgili birçok tanım yapıldığını belirtmiştir. O'na göre, bu yapılan tanımlar bize sanat eğitiminin bilim dünyası tarafından benimsendiğini gösterse de ülkemizde sanat eğitiminin kavram, kapsam ve tanım olarak tam anlamıyla yerleştiği söylenemez. Sanat eğitiminin anlamı kurumlara ve kişilere göre değişmektedir. Temel sanat eğitimi bazıları tarafından temel eğitimde sanat olarak algılanırken, görsel sanatlarda mesleki eğitim veren kurumlar tarafından ise temel tasarım olarak bilinmektedir.

Sanat eğitimi, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini tam olarak içerisinde barındıran, okul dışı ve okul içi yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır (San, 2019). Bu sanat eğitiminin tanımından, okullarda verilen ve sanatla ilişkili olan ders ve etkinliklerin bütünü anlaşılmaktadır.

Artut, (2004) ise sanat eğitimini çocuğun kendini ifade etmesini sağlayan iletişim aracı olarak tanımlamıştır.

Uçan (2002) ise sanat eğitimini "insanlara kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma ya da insanların sanatsal davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme süreci" (s.3) olarak tanımlamıştır.

Bir başka tanıma göre sanat eğitimi, bireyin estetik düzeyde duygularını, yaratıcılığını, düşüncelerini, izlenimlerini, birikimlerini, duyumlarını, duyarlılığını ve deneyimlerini disiplinler arası yaklaşımla, tasarımla, görsel, bedensel ve duysal olarak ifade edebilme amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına denir (Çellek, 2003). Sınırlı bir tanımlama ile sanat eğitimi, bireyin sanatla eğitimidir (Özsoy ve Alakuş, 2017).

San (1983) , sanat eğitiminin, yalnızca güzel sanatların dekoratif el sanatlar (yontu, grafik, resim, mimarlık gibi) alanları ile görsel iletişim alanlarından (fotoğrafçılık, film, afiş gibi) yararlanmadığını belirtmiştir. Ayrıca sanat eğitimi, sözel ve işitsel alanlardan (sinema, televizyon, tiyatro, bale gibi) da yararlanmaktadır. Sanat eğitimi, bahsedilen alanlarla birlikte sanat tarihi, sanat ontolojisi, sanat eleştirisi gibi alanlarla birlikte birleşerek

bütünleşmektedir. Dolayısı ile sanat eğitimi sadece bir alana sıkıştırılmayacak kadar geniş bir yelpazeye hizmet eder. Bu alanlarda sanat eğitimi ile ilgili kurama ve uygulamaya dayalı olan uğraşlara sanat eğitimi ya da görsel sanatlar eğitimi denilmektedir.

2.1.2. Sanat Eğitiminin Önemi ve Amacı

Çağlar boyunca insan, güzel sanatları, toplumun sanat seviyesini artırmada, kendine has ideallerinin temelinde bulunan ortak özellikleri (özgürlük, özgünlük, yaratıcılık) güçlendirme ve zenginleştirme gayesi ile istikamet olarak görmüştür. Bu yolda ilerleyişini kolaylaştıran ve bilgiye erişimde kullanılan en önemli buluşlardan biri olan internet aracılığıyla da fiziksel olarak bulunamadığı ortamlara sanal olarak da olsa erişmektedir.

İsteyerek ya da istemeyerek karşılaşılan sanat eseri, nitelikli bir sanat eğitiminin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bütün bunlar göz önüne alındığında, sanat eğitimine verilen önemin sebebi de anlaşılmaktadır (Yolcu, 2018). Çağdaş eğitim anlayışının hedefleri arasında bireyin kendi kültürü ile farklı kültürler ve ülkeler arasında ayrışan yönleri görebilmesini ve toplum değerlerini gelecek nesillere ulaştırmasını sağlamak, bireyin sanat eğitimi ile yaşamdan zevk alabilme yollarını bulmasını sağlamak, toplumun gereksinim duyduğu pragmatist bireyler yetiştirmek ve bireyin karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözümler bulabilmesini sağlamak bulunmaktadır. Gibson (2003)'a göre çocuk resim yaparak karşı kültürler ile iletişim kurma gibi değerleri de kazanır. Tan (2011)'e göre sanat eğitimi ile terapi bütünleştirici tıbbın bir şekli olarak toplumu psikolojik yönden rahatlatmaktır. Yetkin (1968) sanat için eğitimin yapılmaması gerektiğini, sanatla harmanlanmış bir eğitimin olmasının daha yararlı olacağını belirtmiştir. Yani sanat eğitimi, bireyi sanatçı olarak yetiştirmeyi değil bireyin sanat aracılığıyla bedensel, psikolojik, zihinsel, duygusal olarak gelişmesine, farklı kültürle kendi kültürüne tekabül eden yönleri fark edip benimsemesine ve toplumsal değerlerin bilincinde olmasına katkı sağlamayı amaç edinmiş ahlaki bir eğitimdir denilebilir.

Sanat eğitimi, klasik olarak verilen eğitimin topluma ilettiği edilgenliği ötelemektedir. Toplumsal sorunlara karşı tutarlı bireyler yetiştirir. Yeni sanatsal biçimlerin ve düşüncelerin ortaya çıkmasını mümkün kılar (Ünver, 2016). Sanat eğitimi, kişinin kabiliyetlerini ve birikimlerini sunmasına imkân vermesinin yanında kişiye soyut konuları anlamlandırma, objeler arasında oluşan bağlantıları belirleme, özgün, özgür, selis ve sentezci düşünebilme yetisi kazandırır. Yine bireylerin yorumlarını ve sezilerini ortama ve

malzemeye uyarlarken yeni edindiği bilgi ve tecrübeleri yaşama aktarmasına ortam hazırlar. Sanat alanında yapılan uğraşlar kişinin duygusal ve bilişsel alanda ilerlemesini kolaylaştırır (Aşılıoğlu, 2012). Böylece birey, sanat eğitiminin kazandırdıkları ile kendi yaşam dilini oluşturabilecektir. Toplumun teknoloji ile mekanikleştiği ve yaratıcı olmasını engelleyen unsurların varlığına intibak etmek yerine sanat eserine ve sanatçıya farkındalığı artabilecek ve sanatla yakından ilgilenen kitleler ile bir araya gelerek sanatın tinsel boyutu üzerine fikir alışverişinde bulunabilecektir.

Buyurgan ve Buyurgan (2001)'a göre bilim ve teknolojinin ilerlediği çağımızda çocukların paylaşımcı olarak yetiştirilmesi, çevresindekilere saygı duymayı öğrenmesi için sanat eğitiminin önemi büyüktür. Günümüzde çevredeki bilinçsiz betonlaşma, zevksiz ve dağınık oluşumlar ancak sanat eğitiminin kazandırdığı estetik çevre bilinci ile değişime uğrayabilir.

Sanat eğitiminin uygulanması ve değerlendirilmesi üretken, eleştirel, kültürel/tarihsel olmak üzere üç alana odaklanmaktadır. Eksiksiz bir sanat eğitimi sunulacaksa bu alanların her birine dikkat edilmelidir. Bu eğitimle çocuğun dünyasındaki estetik niteliklerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Kültürel/tarihsel alan çocuğun, sanatın insan kültürünün bir ürünü olduğunu ve insan kültüründen etkilendiğini anlamasına yardımcı olur (Eisner, 1972). Etike (1995)'ye göre sanat eğitimi çocukların geleceği için önemli ve ciddiye alınması gereken bir konudur. Bu konunun önemini Atatürk, 1924'te Öğretmenler Birliği Kongresi'nde Tevfik Fikret'in dizeleri ile belirtmiştir: "Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür nesiller ister." Atatürk, sanatsal yaratma ile ulaşılan son noktayı ulusuna ve öğretmenlere göstermiştir. Duyuş, anlayış ve düşünüşte özgür düşünen nesiller yetiştirme yoluyla Cumhuriyetin baki kalacağını dile getirmiştir.

Sanat eğitiminde ilerleyen, estetik duyarlılığını geliştiren birey, kendini ve önemli olarak sayılan gerçeklerin farkına varabilmekte, aynı zamanda sosyal alışkanlıklarını geliştiren, yaratıcı birey olmaktadır (Gökaydın, 1998). Yaratıcı bir kişilikte merak, imgelerle düşünebilme, araştırma yapmayı sevme, öğrenmeye hazır olma, sentezci sonuçlara varabilme gibi kişilik özellikleri barınmaktadır (San, 2004). Sanat eğitiminin sadece yeteneği olan öğrencilere değil, diğer bireylere de verilmesi önemli ve gereklidir. Çünkü sanat eğitimi yalnızca yaratıcılığı ön plana çıkarmaz, ayrıca bireyin ruhsal olarak doyuma ulaşmasına da yardımcı olmaktadır. Sanat eğitimi bu bağlamda da eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır (Mercin ve Alakuş, 2007). Subjektif bir yaklaşım olan sanat eğitimi, öğrencinin

önüne başkası tarafından konulan modele bağlı kalmak yerine kendi sorunlarını ortaya çıkarma ve sorunlarına ilişkin çözüm üretme olanağı sunmaktadır (Balamir, 1999). Öyleyse şunu söyleyebiliriz: Birey farklı disiplinlere ait bilgileri bütünleştirme yetisine sanat eğitimi ile sahip olabilmektedir.

Çağdaş sanat eğitiminin esas hedefi, öğrenciyi yetenekleri doğrultusunda duygusal, entelektüel, sosyal açıdan destekleyerek bireyin isteklerine cevap verebilmektir. Sanat sadece estetik yönüyle düşünülmemelidir; zira sanat, eğitici ve öğretici hedefleri olan önemli bir konudur. Sanat eğitiminin genel amaçlarının yanında özel amaçları da mevcuttur. Araştıran, inceleyen ve özgür düşünen öğrencilerin yetişmesini sağlamak, kendine güvenen girişken ve üretken kişiliklerin oluşmasına katkı sağlamak, sanat ve yaratıcılığın içeriğini bilmek ve benimsemek, sanatsal etkinlikler sonucunda ortaya çıkan düşünce özgürlüğüne ilişkin bazı ihtimalleri öğrenmek, sanatsal yapıtları değerlendirebilecek niteliğe erişimi sağlamak bu eğitimin özel amaçlarındandır (Artut, 2007).

Çağdaş eğitim anlayışı bireyde var olan yaratıcılığı açığa çıkarma, bireyin ilgi ve yeteneklerini geliştirme, topluma üretken ve yapıcı bireyler kazandırma gerek bilimsel alanda gerek sanatsal ve kültürel alanlarda yeni ürünler ortaya çıkaran topluma ulaşma hedefindedir. Bu sebeple sanat eğitimi, çağdaş eğitim anlayışının içerisinde önemli bir konumdadır (Aral, 1999).

Kırışoğlu (2005)'e göre sanat eğitiminin amaçları şu şekilde sıralanabilir: Bireye sanat yoluyla iletişim kurma olanağı sunar; bireye görsel okur-yazarlık kazandırır; değerlerle düşünmeyi öğrenen bireyin estetik açıdan bakış açısını genişletir; sadece kendi beğendiklerini öne süren bireyler yerine geniş düşünen bireylerin yetişmesini sağlar.

Dünyanın ve evrenin karmaşıklığı ve teknolojinin insan üzerindeki olumsuz etkileri içinde özgün, yaratıcılık, özgür, üretken ve girişkenlik gibi katkıları sunan sanat eğitiminden mahrum kalan toplum, hayatın manevi yönünü açığa çıkarmada yetersiz kalır. İşte bu noktada sanat eğitimi hızlı gelişen dünyanın ritmine ayak uydurması gereken bireylerin bütünsel olarak gelişimine katkı sunmaktadır.

2.2. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

2.2.1. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği

Görsel sanatlar dersinin yelpazesi geniştir. Fotoğraf, tekstil, resim, grafik sanatlar, heykel, mimarlık, moda, tekstil gibi birçok alanı içinde barındırmaktadır. Bu alanlarla ilgili olarak okulöncesi eğitimden yükseköğrenime kadar her kademede verilen sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili teori ve uygulamalara yer veren çalışmalara görsel sanatlar eğitimi denilmektedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2001). Görsel sanat eğitimi; bireyin kendisini ifade etmesine yardımcı olan, kendi iç dünyasını dışarıya vurmasına destek olan, sanatsal beceri ve bilgi kazandıran, psikolojik açıdan doyuma ulaştıran, psikomotor beceriyi geliştiren bir eğitimdir (Erim ve Caferoğlu, 2012).

Görsel sanatlar eğitimi bireyin kişisel gelişimini desteklemesi, kendini tanıması, ifade edebilmesi gibi katkılarıyla birlikte bireyin toplumdaki gelişmişlik düzeyinin artırılmasına da imkân verdiği için her kademede yapılması gereken önemli bir derstir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018a). Görülmektedir ki görsel sanatlar dersi, okullarda bireyin gelişimi için en az diğer branşlar kadar önemli ve gereklidir.

Sanat eğitiminde son yıllarda meydana gelen değişimler sonucunda önceleri görsel sanatlar sadece bir ders olarak görülenken, günümüzde bireyin yaratıcılığını, duygu ve düşüncelerini dışa aktarmada bir araç olarak görülmektedir. Eskiden öğrencinin nasıl resim yapacağını gösteren öğretmen, çağın getirdiği ussallaştırma ve sanat eğitiminin yeni boyut alması ile öğrenci kendi özgür gidişatına bırakılmaktadır (Kehnemuyi, 2009). Her öğrencinin kendini ifade etme şekli farklıdır. Öğretmenin, öğrenciye kendini anlatma fırsatını vermesi ve öğrencinin resim yaparken yaratıcılığını engelleyecek sınırlamaları getirmemesi gerekmektedir. Çünkü; yaratıcılığın devreye girmediği noktada öğrenci tekrar ve taklit etmeye mahkûm bırakılmaktadır.

Parkların, ambalaj ve kutuların, evlerin, sokakların üzerinde etkisi görülen, giydiğimiz elbiselerden yemek yediğimiz tabaklara ve kamu binalarına kadar estetik etkisini gözlemlediğimiz görsel sanatlar, günlük yaşamımızın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Değer verilmesi gereken bu alandan çok az kişi haberdardır (Özsoy, 2007). Günlük hayatta sanatın etkisini bu denli hissettirmesi toplumun sanat dokunuşları ile karşılaşmasını kaçınılmaz hale getirmektedir.

Görsel sanatlar eğitimi her birey için, sanatın ve sanatçının önemini kavraması, görsel algısının, yaratıcılığının ve yeteneğinin gelişmesi, sanat eserlerine sahip çıkma farkındalığının yerleşmesi gibi birçok unsurun gelişmesi için gereklidir. Bu eğitim daha okul öncesinden başlayarak diğer alanlarla birlikte dengeli ve planlı bir şekilde okullarda verilmelidir (Ayaydın, 2015). Her ne kadar rastlantı sonucunda bireydeki kimi yeti ve bilgileri ortaya çıkarabilse de ana amaç bu yetileri saptamak değildir; asıl olan hayattan zevk almak, hayatı değerli ve anlamlı kılmaktır (Erinç, 2004).

Görsel sanatlar dersi, geleceğin toplum yapısının oluşturulmasında önemli rol oynamaktadır (Önceki yıllarda sanat eğitimi "Resim-iş", "Resim" gibi farklı isimlerle ders olarak işlenirken, günümüzde daha geniş alanı kapsaması nedeniyle dersin adı "Görsel sanatlar" olarak değiştirilmiştir). Bu ders, önceden yaşamış toplumlar ile günümüzde var olan toplum arasında nasıl bir ilişki kurabileceği hususunda bireylere yol gösterecektir. Böylece değişik desenlerde sanat eseri ortaya koyan, farklı mesajlar ileten sanatçıların anlaşılması sağlanacaktır. (Gökay, 2019). Kırışoğlu (2009)'na göre görsel sanatlar dersi ile çocuğun çevresinde artan sanat nesnelerine farklı açıdan bakabilme kabiliyeti artar. Okul dönemi, çocuğun sanatsal ve kültürel anlamda gelişmesine ortam sağlayan bir dönemdir. Kurumda verilen sanat eğitiminin amacı, çocuğun okul dışında edindiği kazanımlardan farklıdır. Burada amaçlanan planlı ve disiplinli bir eğitimi zorunlu kılmaktır. Görsel sanatlar eğitiminin ve öğretiminin hedefi öğrenmeyi öğrenmektir. Görsel sanatlar eğitimi ile birey, güzelliklerden hoşnut olur. Eleştirel bakış açısı kazanır. Daha önce okulda edindiği bilgilere yenilerini ekler.

2.2.2. Görsel Sanatlar Dersinin Genel İlkeleri

(MEB, 2010)'e göre, görsel sanatlar dersinde istenen hedeflere ulaşmak için bazı ilkelere önem verilmesi gerekmektedir. Bu ilkeler aşağıda verilmiştir:

1) Her çocuk farklı anlama, bilgi ve yaşam tecrübesine, bireysel gereksinimlere, değişik güçlere sahiptir. Her çocuk farklıdır. Bu farklılıklar dikkate alınarak derste uygulamalar yaptırılmalıdır.
2) Görsel sanatlar dersinde disiplinler arası yaklaşım dikkate alınarak diğer derslerle bütünlük sağlanır.
3) Dersi dikkat çekici hale getirmek için farklı yöntem ve teknikler kullanılır.

4) Görsel sanatlar dersi, çocuğu baz almaktadır. Öğretme ve öğrenme, çocuğun içerisinde bulunduğu gelişim basamaklarına göre şekillenmektedir.
5) Dersin değerlendirilmesinde çocukların gelişimleri, bireysel farklılıkları ve derse katılımları dikkate alınır.

2.2.3. Görsel Sanatlar Öğretim Programı ve Öğrenme Alanları

Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin hızlı yaşandığı günümüz dünyasında, değişimlere bağlı olarak eğitimdeki yenilikler ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar bireylerden istenileni doğrudan etkilemiştir (Uça-Güneş, 2016). Devamlılığı olan değişimler; eleştiren, problemlere çözüm üreten, empati kurabilen, öğrendiği bilgileri günlük yaşamında işlevsel olarak uygulayabilen, kararlı ve iletişime açık olan vb. özelliklere sahip bireyleri ifade etmektedir. Öğrenme ortamlarının ve eğitim programlarının bu özellikleri geliştirecek biçimde düzenlenmesi gerekmektedir (Demirel, 2007).

Ayrıca yukarıda bahsedilen programdaki kazanımlara paralel olarak ortaya çıkan değişimleri bireye kazandırmada öğretmenin rolü de büyüktür. Öğretmen, farklı konu ve sınıf seviyelerinde eğitim programının devamlılığını ve bütünlüğünü sağlamakta, sınıf ortamında uygun öğretim yöntem ve teknikleri uygulamaktadır. Öğretmenin uyguladığı yöntem ve teknikleri konuları aktarmada nasıl kullanacağı, konuları hangi alanla ilişkilendirdiği, kullandığı öğretim stratejisi, önem içermektedir (Baltacıoğlu, 1932).

Öğretim programını ve öğretmenin kullanacağı yöntem ve teknikleri şekillendiren iç unsurlardan bazıları; ülkenin kültürü, değerleri, tarihi, ülkede var olan anayasa, bireysel farklılıklar şeklindedir. Öğretim programının zeminini kökleri geçmişe dayanan, bugünümüze ve yarınımıza uzanan değerlerimiz meydana getirmektedir. Toplumun geleceğini değerlere verilen önemle birlikte gelecek kuşaklara ulaştıracak yurttaşların yetiştirilmesi gerekmektedir (Özsoy, 2019). Bu farkındalık ile eğitim sistemi, bireylerin ahlaki öğeleri barındırma ve bunları davranışa dönüştürme amacını taşımaktadır.

Eğitim sistemi, değerleri öğretim programını içerisine alan eğitim programı ile gerçekleştirmektedir. Değerler konusu sadece bir üniteye sığdırılmamıştır; aksine tüm öğretim programının yapı taşlarını oluşturmaktadır.

Eğitim programının şekillenmesinde etkin olan dış unsurlar ise teknolojik ve bilimsel gelişmelerdir. Ülkeler öğretim programlarını iç etmenleri göz ardı etmeden dış etmenleri de dikkate alarak oluştururlar (Su, 2012).

Günümüzde programlara yansıyan bazı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar sırasıyla şöyledir; disiplinler arası sanat, çok kültürlülük ve görsel kültür. Yıldırım (1996) disiplinler arası yaklaşımı, bir kavram ya da konunun kendi içerisinde ilişkilendirilerek başka bir alandaki kavram ya da konuyla bütünleştirilmesi olarak belirtmiştir.

Kırışoğlu (2009), çok kültürlülük üzerine, kültürel antropolojiyi insanın ve her insan topluluğunun yarattığı görsel simgeyi ve nesneyi bir kültür ürünü olarak tanımlamıştır. O'na göre bu nesneler sanat olarak nitelenmeseler bile, o kültüre ilişkin değerler sunduklarından anlamlıdırlar.

Barnand (1992), görsel kültür kavramından söz ederken, insanın görebildiği ne varsa görsel kültürün unsurlarından sayılmakta olduğuna, doğa ve hayvanın da bu unsurlardan olduğuna değinmiştir. Genel olarak görsel kültür bir toplumun görebildiği, inandığı ve değer biçtiği her şeyi estetik ve yorumlanmış şekliyle sunmasıdır. Nitelikli sanat eğitiminin sağlanması için öğretim programını çağın gereksinimlerine uygun olarak şekillendirmek gerekmektedir. Bu çağdaş yaklaşımlar ile bireyde sorgulama yapabilme, eleştirel düşünebilme, konuları kendi kültürüyle ilişkilendirebilme, bir probleme farklı alanlardan bakabilme yetisinin olabileceği düşünülmektedir.

Eğitim sistemi ayrıca "yetkinlikler" kapsamında bireye yetenek, tutum ve bilgiye sahip kişilik kazandırmayı hedeflemektedir. Bireyin iş yaşamı ile sosyal hayatında ihtiyaç duyacağı beceri perspektifi bulunan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) oluşturulmuştur. Bu kapsamda sekiz tane yeterlilik belirlemiştir. Bunları aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

1) *Anadilde iletişim:* Duygu, bakış açısı, fikir, olgu ve olayları sözlü ve yazılı olarak belirtme; eğitim ve öğretim, kültürel ve sosyal alanda yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşime girilmesidir.
2) *Yabancı dillerde iletişim:* Bireyin bilgi birikimi, gereksinimleri, çevresi, yaşanmışlıklarıyla ilişkili olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma süreçleriyle ile diğer diller arasında farklılık oluşturacaktır.
3) *Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler:* Günlük hayatta karşılaşılan problemlere çözüm üretmek amacıyla matematiksel düşünme şeklini geliştirme ve uygulamadır.
4) *Dijital yetkinlik:* Sosyal çevre, iş ortamı ve iletişim kurmak amacıyla her türlü teknolojinin düzgün bir şekilde kullanılmasını içerir.

5) *Öğrenmeyi öğrenme:* Öğrencinin kendi öğrenme şeklini verimli vakit ve bilgiye ulaşmasını da içerecek tarzda yalnız ya da arkadaşlarıyla oluşturabilmesi amacıyla bilgiyi elde etme ve öğrenmek için istekli ve azimli olma yetkinliğidir.
6) *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler:* Bireysel yetkinlikleri, karşılıklı ilişkileri ve kültürlerarası yetkinlikleri barındırmaktadır. Bireylerin değişen toplum ve sosyal hayatına dikkat çekici ve olumlu bir şekilde dâhil olmalarına olanak sağlamaktadır.
7) *İnisiyatif alma ve girişimcilik:* Bireylerin düşüncelerini somutlaştırma yeteneğini belirtir. Üretkenlik, farklılık ve risk almasının yanı sıra amaca ulaşmak için program yapma ve proje yönetme becerisini de kapsar.
8) *Kültürel farkındalık ve ifade:* Tiyatro, müzik, edebiyat, görsel sanatlar vb. yollarla düşünceleri, birikimleri ve duyguları alışılmışın dışında açığa çıkarmanın öneminin bir sonucudur (MEB, 2018b).

Eğitimde estetiğe verilen önem sonucunda birey, sanatsal çalışmaları sadece duygularıyla deneyimlemez; duyuları aracılığıyla da tecrübe edinir. Bunun neticesinde bireyde somutlaştırma, içinde bulunduğu biçimsel dünyayı araştırmaya başlama, ifade etme yeteneğinin gelişmesiyle farklı olaylara farklı bakış açılarıyla bakmaya, nesneler arasında ilişkiler kurmaya başlar. Yaratma ve tasarlama ile birlikte ifade etme yeteneği gelişir. Estetik eğitimde bireysel özgürlük bulunmaktadır. Yetenekleri, gittikçe daha iyi konuma gelen birey ulaştığı estetik bakış açısıyla ayrıntıları görmeye bu yetilere sahip olmadığı dönemdeki şekilleri fark etmeye başlar (Karaahmet-Balcı, 2015).

Öğretim programında sebebini bilmeden meydana getirmeye çalıştığımız güzellik anlayışının yerine estetik düşünceyi içinde barındıran, çalışma veya davranışın bir düzen ile ortaya çıkarıldığı mantığıyla devam ettirilebilir bir estetik düşüncesinin öğrencilere verilmesi amaçlanmıştır. Sanatsal ve kültürel ürünler öğrenci seviyelerine uygun olarak eğitimin içerisinde yer almıştır.

Ortaöğretim sınıflarına uygun Görsel Sanatlar Öğretim Programı'nda öğrenme alanı temelli yaklaşım dikkate alınmıştır. Programda 9., 10., 11. ve 12. sınıflar için ayrı ayrı kabiliyetlerine uygun giriş metni bulunur. Burada öğrenciden beklenen yetenek ve bilgi gibi birtakım yeterlilikler mevcuttur. Bu kısımdan sonra sınıf düzeylerine uygun "Sanat Eleştirisi ve Estetik", "Kültürel Miras" ile "Görsel Sanatlarda Biçimlendirme" temel öğrenme

alanlarının içeriğinde kazanımlara ve tanımlamalara yer verilmiştir. Etkinlikler bu doğrultuda gerçekleşmektedir (MEB, 2018c).

Görsel İletişim ve Biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- İzlenimlerini, hislerini, becerilerini ve düşüncelerini şekillendirerek görsel iletişim oluşturmaları,
- Yaptığı çalışmalarda sanat elemanlarını ve ilkelerini kullanmaları, akranlarının yaptığı sanat çalışmalarına saygı duymayı bilmeleri, çalışmalarını yaparken telif hakları gibi konulara özen göstermeleri,
- Sanat çalışmalarını yaparken uygulamada faydalanacağı teknik ve materyalleri (fırça, boya, makas, kâğıt vb.) kullanabilmeleri hedeflenmiştir.

Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin;

- Geçmişten günümüze Türk kültüründe ve farklı kültürlerde var olan sanatçıları ve sanat eserlerini araştırmaları,
- Sanat galerisi, müze, tarihi yerler ve mekânlar, sanatçı çalışma ortamları gibi alanlardaki kültür sanat eserlerini araştırmaları ve bilmeleri,
- Müzeler ile görsel sanatlar arasındaki ilişkiyi kavramaları, görsel sanatların günümüze değin tarihsel oluşumunu incelemeleri,
- Türk kültüründe yardımlaşma maksadıyla yapılan darüşşifa, kervansaray, imarethane gibi yapıları araştırmaları ve incelemeleri hedeflenmiştir.

Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bu alanda öğrencilerin;

- Eserleri basitten karmaşığa doğru bir yöntemle ele almaları,
- Sanat eserinin hisleri ve düşünceleri aktarmadaki kuvvetini, iletişimi gerçekleştirme kapasitesini incelemeleri,
- Sanat eserinin aynı zamanda maddi bir değerinin olduğunu anlamaları, farklı görüşlere saygı duymayı öğrenmesi,
- Görsel sanat ile ilgili ahlaki değerleri bilmeleri hedeflenmiştir (MEB, 2017).

2.3. EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

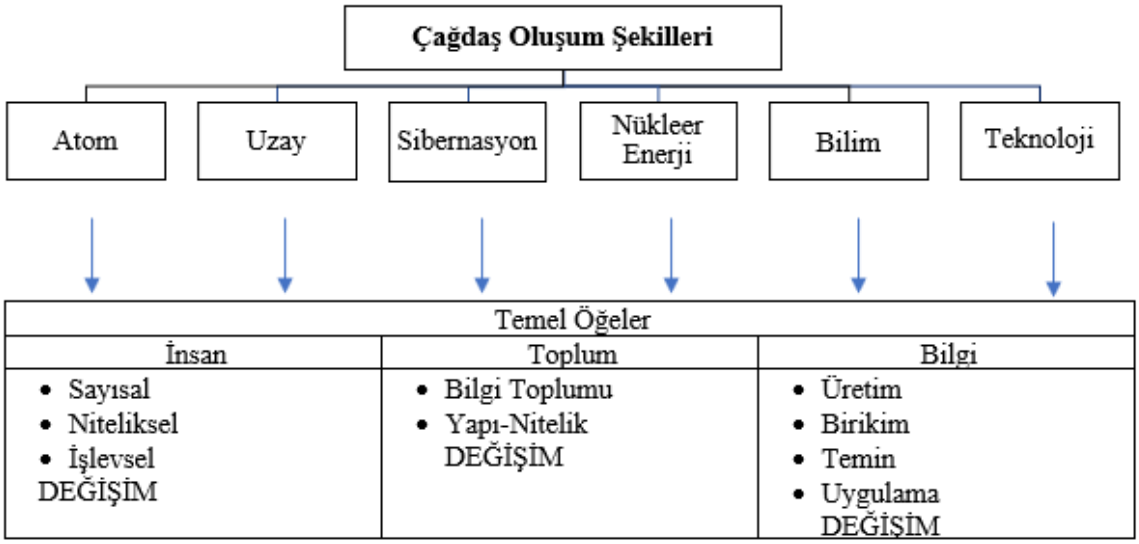
İnsanlığın ilk çağlarından günümüze dek bireylerin hayatlarında yer alan teknoloji, temelinde hayatı kolaylaştırmayı hedef almıştır. Teknoloji, çağımızda ilerlemesi ile karmaşıklaşarak bireylerin yaşam merkezinde yer almıştır. "Teknoloji" kelimesi köken bakımından incelendiğinde, "nesneleri faydalı kılma sanatı" anlamında Yunanca *techne* ve "çalışma dalı" anlamındaki *logia* sözcüklerinden türemiştir (Farahani, 2014). Teknoloji, insan topluluğu tarafından yönetilen devasa makineler, topluluk ve konular üzerindeki ölçülü kontrol mekanizmalarıdır (Akt., Kaya, 2006). Teknoloji en sade şekliyle kuramsal olarak edinilen bilgilerin ve bilimsel kanunların uygulamaya çevrilmesi işidir (Fidan, 1986). Teknoloji, üretim yapmak amacıyla bilinen bilgi biriminin yerinde kullanılmasıdır (Can, 1992).

Teknolojinin eğitim alanında dört işlevsel rolü bulunmaktadır: Müfredatın bir parçası olarak, talimatlara yardım etme aracı olarak, öğretim sistemi olarak ve tüm öğrenme sürecini ileri seviyeye ulaştırmak adına bir araç olarak. Teknolojinin katkılarıyla eğitim pasif halden, dinamik ve etkileşimli hale geçmiştir (Raja ve Nagasubramani, 2018). Yapılandırmacı eğitim anlayışıyla birlikte öğrencinin ders sürecinde aktif olması ve iş birliğine dayalı öğrenme ile öğrenmesi amaçlanmaktadır. Geleneksel öğrenmenin getirmiş olduğu pasif öğrenme yerine bu eğitim anlayışının getirdiği teknoloji tabanlı öğrenme yaygınlaşmış, öğrenciyi aktifleştirerek kendi kendini yönlendiren bir duruma getirmiştir (Ergün, 1998). Daha önceki dönemlerde kitap temel eğitim aracı olarak görülmekteydi; öğrenciler kitaplardan ve ders notlarından öğrenmekteydiler.

Schmidbauer (1971)'e göre, yaşadığımız çağ teknoloji çağıdır ve teknoloji günlük yaşamımızı büyük ölçüde etkilemektedir. Teknolojinin nimetleri olarak ortaya çıkan radyo, televizyon, projeksiyon cihazları vb. ortamlar günümüzde eğitim alanında çokça kullanılmaktadır. Teknoloji, eğitim hizmetlerinden yardım edinmeyi sınırlayan zaman ve mekân engellerini de büyük ölçüde ortadan kaldırabilmektedir. Ancak teknoloji eğitim alanında henüz büyük mucizeleri ortaya çıkarmamıştır. Günümüzde teknolojik platformlarla eğitim arasında köprü kurulmaya çalışılmaktadır. Bu köprü, özellikle eğitim kazanımlarını geniş kitlelere aktarma bakımından önem taşımaktadır (Akt., Hızal, 1983).

İnsan bilgiyi öğrendikçe, kendinde bulunan nitelikleri değiştirmektedir. Bilgi olgusu insanın toplumdaki yerini, işlevini ve üretebilme yöntemlerini etkilemektedir. Çağdaş toplumun yapısı gün geçtikçe değişim geçirmektedir. Bu değişim eğitimi etkilemekte,

öğrenme ve öğretme sürecinde verimliliği artırması açısından değer kazanmaktadır. Tüm bu gereksinimler eğitim teknolojisinin zorunluluğunu artırmaktadır. Eğitimin temel öğelerinde değişim şekil 1'de verilmiştir (Alkan, 2005).

Şekil 1. Eğitimin temel öğelerinde değişim

İnsanın esas gayretinin sosyal ortamına egemen olma olduğu kabul edilirse, bu gayretine müracaat ettiği iki temel öğenin teknoloji ve eğitim olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, insanoğlu teknoloji ve eğitimden yararlanmak istemektedir. Bunlardan yararlanmanın en doğru yolu, bilimsel yaklaşıp bu iki kavramı incelemektir. İnceleme temeline dayanarak teknoloji ve eğitim alanlarında edinilen bilimsel verilerin harmanlanması neticesinde, eğitim teknolojisi terimi teori ve uygulamaların ortaya çıkardığı boşluk sonucunda oluşmuştur (Deryakulu, 2019).

Eğitim teknolojisi alanındaki kitap, makale ve araştırmaların bizlere sunduğu bazı tanımlar şunlar gibidir:

Neville (1977)'e göre eğitim teknolojisi, bireyler için öğrenmeyi daha iyi duruma getirmek, yöntem ve araçları ileriye taşımak, uygulamak ve ölçmektir.

El-Ahmed ve diğerlerine (1987) göre eğitim teknolojisi, daha tesirli ve kifayetli bir öğrenmeye erişmek için doğal ve doğal olmayan materyaller ile farklı bilgi alanlarında araştırma neticeleri temelleri üzerinde inşa edilen, önceden belirlenen özel hedefler ışığında eğitim ve öğretim prosesleri tasarımında, etkinliklerinde, değerlendirilmesinde periyodik ve programlı bir süreçtir.

Carter ve Burton (1988)'a göre eğitim teknolojisi, mümkün olan tüm öğrenme yöntemlerini programlayan, kaynaklarını, komünikasyon araçlarını çizen, en tesirli ve yararlı öğrenmeyi elde etmek için var olan kreatif öğretim yöntemlerini tamamlayan bir bilim dalıdır (Akt., Rıza, 2000).

Eğitim ve teknolojisinin toplumun geliştirilmesinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Her iki unsurun da temel gayesi bireyin yetişmesinde olumlu bir etki sağlamaktır. Sağlanan olumlu etki en çok kalıcı ve etkili öğrenmelerin elde edilmesine odaklanmaktadır. Eğitmenler, her iki unsuru da devamlı olarak öğrenme-eğitme zemininde yapılan etkinliklerde kullanmaktadır. Bu kullanımın yaptığı olumlu katkılardan en mühimi öğrencilerin kendi arzularıyla öğrenme etkinliklerini tamamlamalarıdır; çünkü eğitim platformlarında öğrenme ve öğretme etkinlikleri teknoloji kullanımı ile daha eğlenceli bir şekle girmektedir. Öğrenciler bu platformlarda arzulayarak, eğlenerek, oyunlar oynayarak ve ilgilenerek öğrenmektedir.

Teknoloji ve eğitim başlı başına birbirlerinden farklı bilim dalları olup kendi sahaları ile ilgili teorileri ve yöntemleri bulunmaktadır (İşman, 2008). Çağımızda teknoloji neredeyse her alanda kullanmakladır. Eğitim de her kapsam için lüzumludur. Bu durumda teknoloji ve eğitim de her kapsamda gerekli olan etmenlerdir ve vazgeçilmezdir. Teknoloji ve eğitim, birbirlerini tamamlar ve etkiler nitelikte olmalıdır (Yelken, 2014).

Bireylerin öğrenme düşkünlüğü ile birlikte öğretme olayı da kendi kendine bir gereklilik olarak belirmiştir. Öğrenme ihtiyacı ile rastlaşan insanoğlu neyi, nerede ve nasıl öğrenebileceği suallerine cevap bulmaya çabalamıştır. İstediği bilgileri başka birey ve nesneler yardımıyla edinen birey, edindiklerini de farklı bireylere akabinde aktarırken yalnızca kendisinin bilgi aktarmasının yeterli gelmediğini, farklı unsurların dâhil edilmesi gerektiğini idrak etmiştir. Öğrenmek istediklerinin veya aktarmak istediklerinin daha randımanlı olabilmesi maksadıyla kaynak edindiği diğer etmenlere ihtiyaç duymuştur (Şimşek, 1997).

Teknoloji ile eğitimin bir arada kullanılmasının kaçınılmaz olduğu günümüzde eğitim teknolojileri araç gereç olmanın ötesine geçmiştir. Teknoloji tabanlı öğrenme ile eğitim programları da sürece ayak uydurmaya başlamış, programların yeniden geliştirilmesine gerek duyulmuştur. Bu programların disiplinler arası yaklaşım ve çok kültürlülük alanlarına uygun, aktüel olan dijital eğitim ortamlarında yapılanması büyük

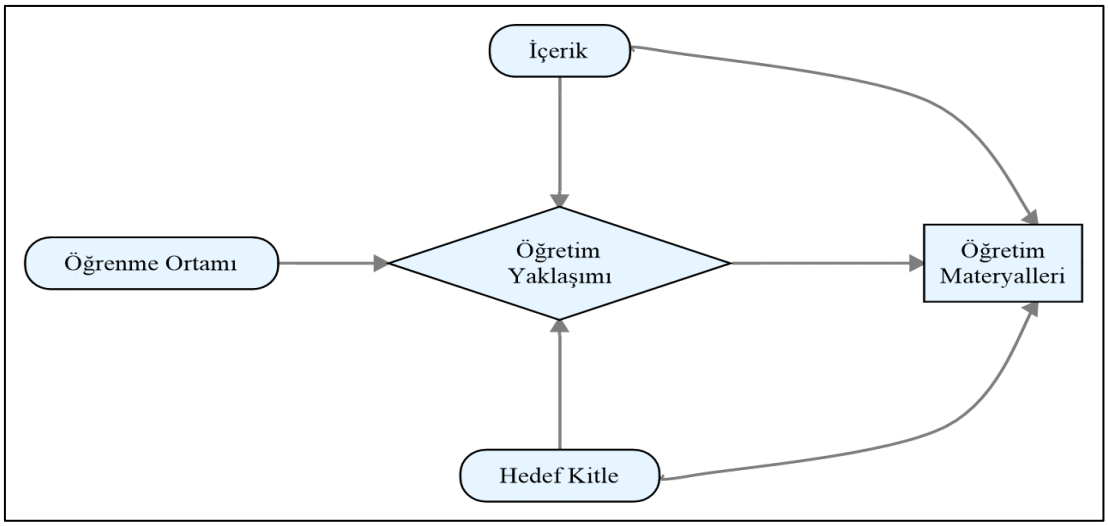
önem taşımaktadır. Öğrenciler, bu yaklaşımlar ile farklı alanlardaki konuları ilişkilendirme yetisi kazanabilir.

2.3.1. Öğretim Teknolojisi

Öğretim kavramı, öğrenme-öğretme temelinin içerdiği uygulamaları tanımlamaktadır. Eğitim ise öğretimin yanında, idare ve kılavuz gibi diğer eğitimsel uygulamaları da barındırmaktadır. Bu durumda eğitim teknolojisi uğraşlarındaki temel odak öğrenme-öğretme prosesinin etkin oluşu üzerinedir (Fidan, 1986).

Öğretim teknolojisi, özel gayelerin tamamlanmasında etkili öğrenmeyi elde etmek için öğrenme ve iletişim ile ilgili edinilen bulgulardan hareketle, birey gücü ve birey gücünün dışında kalan kaynaklar değerlendirilerek öğretme-öğrenme ilerlemesinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde sistemli bir yakınsamadır (Ergin, 1998). Öğretim teknolojisi, davranış değişikliği veya bireyin öğrendiklerinin sonucunu almak için emek verilen her türlü gayreti tanımlar. Öğretim teknolojisinin amacı; eğitimi daha verimli hale getirmek, bilime yatkın eğitim ortamının oluşmasını sağlamak, ulaşılabilir, eşitliği ön planda tutan, daha kuvvetli ve daha aktif bir öğretime ulaşmak şeklinde açıklanabilir (Halis, 2002).

Eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramları birbirleri için kullanılsa da öğretim teknolojisini eğitim teknolojisinden ayırmak ve farklı ele almak gerekir. Öğretim, kavramsal olarak öğretmen-öğrenme temellerinin içerdiği uygulamaları kapsamaktadır. Eğitim unsuru ise öğretimden ziyade, yönetim ve rehberlik gibi etmenleri de kapsamaktadır. Bu durumlardan ötürü öğretim teknolojisi, öğrenme-öğretme temelinin en aktif şekilde şekillendirilmesi için yapılan planlı ve programlı uygulamalardır (Yelken, 2015). Öğretim teknolojisi, öğretim kavramının bir alt unsurudur ve öğretim kuramlarının kendine has açılarını ele alarak düzenlenmiş teknoloji ile alakalı bir etmendir. Bu noktada fen öğretim teknolojisi, matematik öğretim teknolojisi gibi örnekler sayılabilir. Bu ifade, etkili öğrenme zeminleri edinilmesi için amaçlı ve planlı olarak tespit edilen özel etmenlere göre öğrenme ve öğretme prosesleri tasarlama, ölçme ve geliştirme fiillerinin bütününü barındıran periyodik bir yaklaşımı ifade etmektedir. Eğitim teknolojisi kavramı ise öğretme-öğrenme süreçleri ile ilgili bir öz disiplini vurgulamaktadır (Alkan, 1998).

Şekil 2. Öğretim materyalleri geliştirme süreci bileşenleri ve etkileşim biçimleri

Öğretim teknolojisi ve materyal geliştirme birbiriyle örtüşmektedir. Güncel materyalleri doğru şekilde geliştirmek amacıyla öğretim teknolojilerinden faydalanılır. Materyaller hazırlanırken dikkat edilmesi gereken husus öğretim programlarıdır. Öğretim programları, hedef kitleyi oluşturan kişiler ile ilgili bilgiye sahip olma, materyallere uygun içeriğe ulaşma ve yaklaşım kullanma gibi unsurlar açısından önemlidir. Şekil 2'de görüldüğü gibi çift taraflı oklar öğelerin birbiriyle etkileşim halinde olduğunu belirtmektedir (Kaya, 2005).

Ayrıca hedef kitlenin yani öğrencilerin düzeyine uygun materyal kullanmak da önemlidir. Bireysel farklılıkları dikkate alarak kullanılan materyaller öğrencide öğrenme isteği uyandırabilmektedir (Hollingsworth ve Hoover, 1999). Diğer önemli bir nokta ise öğrenmenin gerçekleştiği ortamda çoklu ortamın sağlanmış olmasıdır. Öğrenciler çoklu ortamda bilgilere fotoğraf, yazı, video, ses gibi çeşitli teknikler yoluyla ulaşabilmekte, bu şekilde öğrendiklerini kolay kolay unutmamaktadırlar. Uygun eğitim ortamının varlığı ile öğrenilenlerin kalıcılığı artmaktadır. Özellikle kulağa ve göze hitap eden teknolojik araçların ve eğitim platformlarının kullanılması önemli olmaktadır (Demirel, 2000).

Kuzu (2014) çoklu ortamı "düz metin yanında, sesin durağan ve hareketli resimlerin, animasyonların, grafik, tablo vb. formların birden fazlasının etkili ve çekici bir bilgi sunumu için dijital ortamlarda işe koşulması" (s. 32) şeklinde belirtmiştir. Bu bağlamda çoklu ortam ile öğrenenler hem görüp hem işittiklerinin %50'sini (Heinich ve diğ., 1989) yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar (Stice, 1987, s. 294).

Diğer bir önemli husus ise öğretmenlerin teknolojik araçları kullanma konusunda yeterliliğe ulaşmalarıdır. Gelecek neslin BİT konusunda yeterli donanıma ulaşması ancak bu konuda yetkinliğe ulaşmış öğretmenler tarafından sağlanabilmektedir (Tan ve Wang, 2011). Ortaya konulan birçok proje ile öğretmenlerin hizmet içi eğitim ile geliştirilmeleri (Uşun, 2009) pedogojik alanda bildiklerini teknoloji ile sunmalarını sağlamak amaçlanmıştır (Tatlı ve Akbulut, 2017).

Öğretmen, alışılmış yöntemlerin dışına çıkarak eğitim-öğretimin verimliliğinin artması ve öğrenilenlerin kalıcı olması için yeni teknolojiler ve çeşitli materyalleri sınıf ortamında kullanmaktadır. Kısa zamanda önemli bilgileri öğrencilere nasıl aktaracağını, öğrencinin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına göre materyalleri nasıl seçeceğini ve öğrencinin öğrendiklerini günlük yaşamda nasıl kullanacağını düşünür. Öğretmenin kullandığı metot ve tekniklerin tümünün sadece sınıf içerisinde uygulanması toplumun ve fertlerin değişen ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamaktadır. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılan yöntemsel bir düzenleme olan uzaktan eğitimin son zamanlarda kullanma oranı artmış ve eğitime yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu yeni öğrenme modelini verimli ve etkili kullanmalarına ilişkin öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisine sahip olması büyük öneme sahiptir.

2.4. MEB'DE UYGULANAN FATİH PROJESİ

Eğitim alanında son on yılda teknolojinin ilerlemesiyle yapılan eğitim ile ilgili projelerin uygulamaya konulmadığı görülmektedir. FATİH Projesi kapsam ve donanım olarak bu örneklerin dışında kalmaktadır (Dursun ve diğ., 2013). Bu proje 22 Kasım 2010 tarihinde, öğrenci başarısını teknolojinin verimli kullanımıyla ileriye seviyeye taşıma amacıyla uzaktan eğitim platformu olan internet tabanlı FATİH Projesi "İş Birliği Protokolü" ile uygulamaya konulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığının Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'yla iş birliği yaparak uygulamayı düşündükleri projenin 2013 yılına kadar bitirilmesi planlanmıştır (Kayaduman ve diğ., 2011).

Bu proje, eğitimde değişiklikler yapılmasını ve eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasını amaçlayan geniş perspektifli ve yüksek bütçeli bir planlama ile gerçekleştirilmiştir (Ekici ve Yılmaz, 2013). Ayrılan bütçe ile 40.000 okula etkileşimli tahta, öğretmen ve öğrencilerin kullanımları için tablet, dizüstü bilgisayar ve temel ağ bağlantısı getirilmiştir. Bu projenin perspektifinde okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde eğitimde fırsat eşitliğini oluşturmak ve okullardaki teknolojik altyapının daha iyi konuma

gelmesini sağlamak bulunmaktadır (Baz, 2016). FATİH Projesi kapsamında 2012 yılında 52 okulda pilot uygulama yapılmıştır. Bu okulların 4'ü ilköğretim, 48'i de ortaöğretimdir. Pilot uygulama için 5. ve 9. sınıflar seçilmiştir (Pamuk ve diğ., 2013). Bu kapsamda FATİH projesinin bazı hedefleri aşağıdaki gibidir:

1) Sınıf ortamlarına bilişim teknolojisi donanımının kurulması, öğrencilerin internete ulaşımını sağlama, öğretmenlere ve öğrencilere e-kitapların verilmesi,
2) 21. yüzyıl toplumunun yetenekleri olarak belirtilen çözüm odaklı, eleştirel düşünebilen, aktif, grupla çalışma gibi yetenekleri ileri seviyeye taşıyarak öğrenciyi eğitimin merkezine alan yapılandırmacı yaklaşımla birlikte etken hale getirilmesi ve fırsat eşitliğinin sağlanması,
3) Öğretmen ve öğrencinin bilgiye ulaşımını kolaylaştıran bilişim teknolojilerinin temin edilmesi (MEB, 2020a) hedefler arasındadır.

Aşağıdaki tabloda Millî Eğitim Bakanlığı'nın yürüttüğü bu projenin hedefleri genel olarak Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Fatih Projesi Hedefleri

Her Okul İçin	**Her Derslik İçin**	**Her Öğretmen İçin**	**Her Öğrenci için**
- Bir adet çok fonksiyonlu yazıcı.	- Etkileşimli tahta	Tablet bilgisayar	- Tablet bilgisayar
- İnternet altyapısı	- Kablolu ve kablosuz internet bağlantısı	EBA portal	- EBA portal
- Yüksek hızlı erişim	-Sınıf yönetimi	EBA market	- EBA market
		- e-posta hesabı	- Bulut hesabı
		- İçerik geliştirme stüdyosu	- Dijital kimlik
		- Bulut hesabı	- Ödev paylaşımı
		- Öğretim yönetim sistemi (LMS)	- e-posta hesabı
		Ders notlarının paylaşımı	- Bireysel öğrenim materyalleri

FATİH projesi, çoklu öğrenme ortamı ile öğrencilerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin derse kaşı ilgi ve motivasyonunu artırarak dersin eğlenceli şekilde geçmesini sağlayacak sınıf ortamın oluşmasını hedeflemektedir. Bu sağlıklı sınıf ortamını oluşturmak amacıyla proje içerisinde yapılanlar aşağıda verilmiştir:

1) Etkileşimli Tahta

Yapılan çalışmalar sonucunda sınıflarda öğretmen ve öğrencilerin temel teknolojik bilgi ile kullanımını gerçekleştirdiği, teknik bilgiye gereksinim duymadığı, yalın ve anlaşılır bir cihazın bulunmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Bu cihaz kara tahta, beyaz tahta ve etkileşimli tahta olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır. Etkileşimli olan bu tahtanın ekranını dış etkenlere karşı koruyan sürgülü bir tahta yapılmıştır (Keser ve Çetinkaya, 2013). Etkileşimli tahtanın örneklerine birçok ülkede rastlamak mümkündür. Birleşik Krallık'ta bulunan her okula gerekli altyapı, teknolojik araçlar, öğrencilerin kullanabilmesi için tablet sağlanmaktadır. Portekiz *Macellan* projesi ile, Tayland *Her Çocuğa Bir Tablet Bilgisayar* projesi ile, Güney Kore'de *Akıllı Eğitim* projesi ile öğrencilerin bilişim teknolojileri ile yakınlaşmaları sağlanmıştır (Tosuntaş, 2017).

2) Altyapı ve Erişim Hizmetleri

- Eğitim kurumlarında sistem odası yapılması
- Okullarda güvenilir ağ aktarım cihazlarının tahsis edilmesi
- Ağ cihazları için UPS bağlanması
- Sınıflarda ağ olmaksızın içeriğe açık erişimin bulunması
- Her sınıfta veri ve elektrik prizinin bulunması
- Okullarda iç hat kablolamanın bulunması altyapı ve erişim hizmetleri tabanında yapılanlardandır (MEB, 2020b).

3) Öğretmen Eğitimleri

FATİH projesinin uygulandığı okullarda görev yapan öğretmenlerin bilişim ve teknoloji materyallerini etkin ve güvenli bir şekilde kullanmaları gerekmektedir (Keser ve Yayla, 2021). Bu kapsamda öğretmenlere gerek yüz yüze gerek uzaktan eğitim aracılığıyla seminerler verilmiştir. Bu eğitimlerle projenin uygulama aşamaları, e-materyallerin kullanımı, teknolojinin bilinçli bir şekilde kullanımı ve bu konularda öğretmenlerin becerilerinin artırılması amaçlanmıştır. Hizmet içi eğitim altında verilen tüm eğitim faaliyetleri, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve Personel Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa yapılmaktadır (MEB, 2020c).

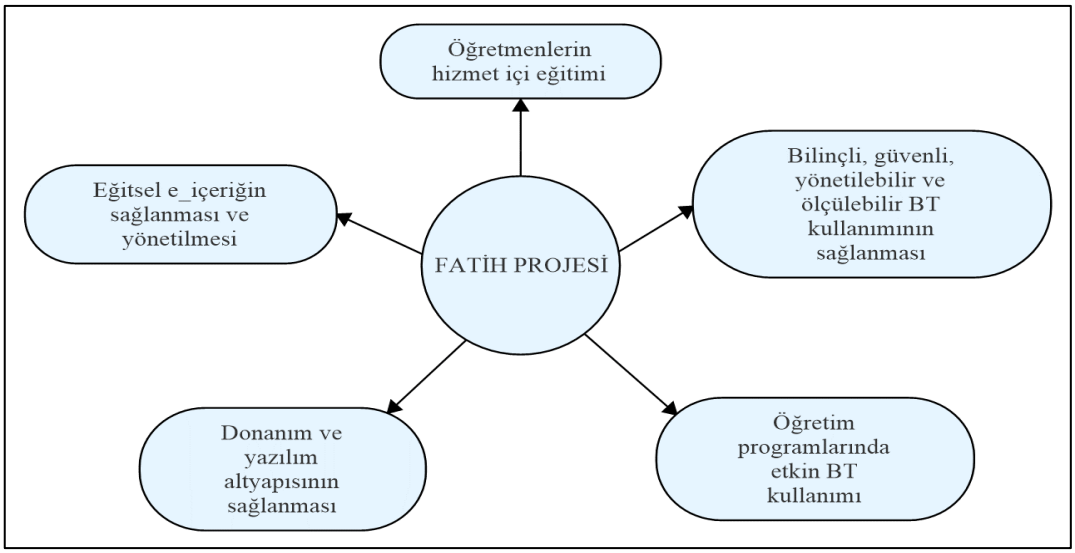
Ayrıca, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)'nın düzenlediği Bilgi Toplumu Stratejisi'nde teknolojinin eğitim ortamındaki varlığına atfen "İletişim ve bilgi teknolojileri eğitim düzeninde yer alacak, öğretmen ve öğrencilerin teknolojiyi aktif olarak hayatın her alanında kullanımı gerçekleşecektir" amacı bulunmaktadır (Banoğlu ve diğ., 2014).

Proje, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarda teknolojiyi daha etkin kullanmak için teknolojik araç ve gereçlerin öğretim boyunca daha fazla duyu organına hitap etmesi amacıyla düzenlenmiştir. Bu çizgiden yola çıkarak kazanım faktörleri için zemin oluşturan beş unsur aşağıda verilmiştir:

- Erişilebilirlik: Her yerde, her zaman ve araçlardan bağımsız olarak hizmet sunmak.
- Verimlilik: Çözüm odaklı, daha verimli çalışma ve gelişim alanlarını hizmete sunmak.
- Fırsat Eşitliği: Tüm bireylerin eşit şekilde erişimlerine imkân sağlamak.
- Ölçülebilirlik: İlerleyişin doğru ölçülebilmesi için sonuç ve sürecin hatasız bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak.
- Kalite: Eğitimin niteliğini arttırmak (MEB, 2020d).

Başarının gerçekleşmesi için öne sürülen çözüm destekleriyle fırsat eşitliği sağlanıp büyük farklar kapatılmaya çalışılmıştır. Bu proje ile öğrencinin yalnız okuldaki başarı seviyesi önemsenmemiştir. Ayrıca ilgi alanları, eğilimleri ve etkinlikleriyle ölçülebilmesi ve bu şekilde öğrencilerin okul hayatlarına ilişkin süreçlerin incelenmesinin ehemmiyeti de ortaya çıkmaktadır.

Bu proje ile öğrencinin öğrenim hayatı boyunca ortaya çıkan bilgilerinin tek bir elden sistemde tutulması ve gerektiğinde bu bilgi havuzundan gereken bilgilerin analizinin hemen yapılabileceği bir temel oluşturulması hedeflenmektedir. Bu verilere ulaşıp analiz edebilmek bugüne kadar kazanılamayan öğrencileri kazanmak, öğrencilerin ilgi alanlarına ve eğilimlerine göre mesleki açıdan yönlendirilmesini sağlamak için doğru kaynak olacaktır. Sınav sonucu değerlendirmesini yaparak, eksik yönlerini görsel olarak inceleyerek, daha kolay nasıl anlayabildiğini bilerek, becerilerini ve yeteneklerini tespit ederek öğrencinin değerlendirildiği bir düzene ulaşmak bu proje ile amaçlanmaktadır. Projenin esas bileşenleri Şekil 3’te verilmiştir (MEB, 2020e).

Şekil 3. FATİH projesinin bileşenleri

2.5. DİJİTAL EĞİTİM ORTAMLARI

Öğretmen ve öğrencinin ortam ve zaman sınırlaması olmadan katılabileceği, öğrencide kalıcı öğrenmeyi sağlayacak, özgür öğrenme ortamı sunacak, her eğitim seviyesine uygun olarak hazırlanmış, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu, öğretmen ve öğrencinin izole durumda kalmasını engelleyen e-içerik ortamları önemli bir konumdadır. Türkiye'de bu amaçları gerçekleştirme adına e-öğrenme ortamlarını oluşturan ve öğrencinin aktif olarak katılabileceği dijital eğitim ortamları hazırlanmıştır (Ergün, 1998). Hem özel girişimler eliyle hem de Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde geliştirilmiş dijital eğitim ortamları aşağıda verilmiştir:

2.5.1. Vitamin

1988 yılında aktif hale gelen Vitamin Eğitim Yazılımı (VEY), Türkiye'nin en büyük eğitim teknolojileri şirketi olan SEBİT, Türk Telekom ve MEB iş birliği ile öğretmen ve öğrencilere ücretsiz olarak hizmet vermektedir. Vitamin eğitim portalı internet üzerinden gerçekleştirilmekte, öğrencilere kişiselleştirilmiş eğitim ortamı sunmaktadır (Vitamin, t.y).

2.5.2. Khan Akademi

Alışılmış eğitim sistemini değiştirmeyi amaçlayan, herkesin ücretsiz bir şekilde erişim sağlayabileceği bir kuruluştur. Bu platform, öğrencilere kendi ihtiyaçları ve hızları doğrultusunda öğrenme ortamı sunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ile yapılan iş birliği ile eğitimini yarıda bırakmış öğrencilerin ve eğitim

alamamış kimselerin faydalanması amaçlanmaktadır. İçeriğinde matematik, fen, tarih, sanat, uzay bilimleri gibi birçok eğitim videoları bulunmaktadır (Khan Akademi, 2020).

2.5.3. E-Kolej

Platformda ortaöğretim ve ortaokul müfredatına uygun ders içerikleri bulunmaktadır. Öğrencilere anlamadığı konuları tekrar etme olanağı sunan donanımlı bir eğitim platformudur. Online canlı dersler ile öğretmeni ve öğrenciyi okula gelmeye zorlamayan bu platform, öğrencinin tablet ya da bilgisayar aracılığıyla derse katılımını kolaylaştırmaktadır (E-Kolej, 2021).

2.5.4. Morpa Kampüs

MEB müfredatına uygun çeşitli içeriklerle (belgeseller, videolar, deneyler, ödevler, konu anlatımları) hazırlanan bu yazılım, ilkokul ve ortaokulda eğitim gören öğrenciler ile bu kademelerde çalışan öğretmenler için hazırlanmıştır. Yazılımda ayrıntılı raporlamanın olması, öğretmenlerin öğrencilerinin başarılarını ve öğrenme düzeylerini tespit etmeleri açısından önemlidir. Raporlardan elde edilen bilgi ile öğrencinin öğrenme düzeyi belirlenmekte, eksik olduğu konuları tamamlaması sağlanmaktadır. Zengin e-kütüphane hizmeti sunan yazılım, ödüllü yarışmalarla öğrencilerin bu yazılımı kullanmasını cazip hale getirmektedir (Tekeneci, 2020a).

2.5.5. Okulistik

MEB müfredatına uygun olarak hazırlanan eğitim içeriklerinin yer aldığı internet tabanlı interaktif bir eğitim yazılımıdır. Öğretmenlere ve yöneticilere ücretsiz olan platform, öğrenci kayıtlarını belirli bir ücret karşılığında yapmaktadır (Tekeneci, 2020b). Öğrenciler, Millî Eğitim Bakanlığı'nın kazanımlarına ve yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun olarak hazırlanan bu yazılıma istedikleri yerde ve zamanda erişim sağlayabilmektedirler (Özerbaş ve Yalçınkaya, 2018).

2.5.6. MEB'de Uygulanan Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) aracılığıyla 2012 yılında öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulmuş, ücretsiz erişime sahip bir eğitim platformudur (Aktay ve Keskin, 2016). Bu platform ile eğitim niteliğini daha iyi bir seviyeye

getirmek ve eğitimde fırsat eşitliği sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanmış olan platformda, okul öncesinden başlayıp ortaöğretimin son sınıfına kadar, bütün okul kademelerinde öğrenim gören tüm öğrencilere güvenilir bireysel öğrenme fırsatı verilmiş olup, müfredata uygun ders ve kişisel gelişim içerikleri sunmaktadır.

İçerisinde 1.700'den fazla dersi ve 40.000'nin üzerinde etkileşimli içeriği barındırmaktadır. EBA'da dersler için ayrı ayrı alanlar oluşturulmuştur. İçeriğinde sadece derslerle ilgili anlatımlar bulunmayıp; her sınıf seviyesine uygun alıştırmalar, testler, anlatımlı videolar, uygulamalar, özetler, projeler, çalışma kağıtları, destek anlatımlar gibi öğretmen ve öğrencilere sunulan çok sayıda içerik mevcuttur. Ayrıca dergiler, röportajlar, çizgi filmler, oyunlar gibi birçok içerik bulunmaktadır. Bu platform ile öğretmen ve öğrenci etkileşim halindedir. Öğretmen ve öğrenciler kendi alanlarında ileti paylaşabilmekte, mesajlaşabilmekte, tartışma ve oylama yapabilmektedirler (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü [YEĞİTEK], 2020a).

Uzaktan eğitim, formal alanlarda eğitim faaliyetlerini yürütmenin mümkün olmadığı durumlarda öğretmen ve öğrencinin etkileşimde bulunmasını sağlayan ve teknolojiyi pragmatist bir yaklaşımla kullanan bir alandır (Kaya, 2002). Teknolojinin ilerlemesiyle farklı bir boyut kazanan bu alanın tarihsel gelişimi şu şekildedir; I. Dönem "Yazışma" ll. Dönem "Radyo ve Televizyon" lll. Dönem "Açık Üniversiteler" IV. Dönem "Telekonferans" V. Dönem ise "Bilişim Tabanlı" (Moore ve Kearsley, 2005). Uzaktan eğitim, yeni iletişim teknolojileri tarafından yönlendirilen ve ihtiyaçlara göre şekillenen kapsamlı bir alandır. Daha önce mektuplaşma ile başlayan süreç gereksinimlere ve gelişimlere göre yeni bir boyut kazanmıştır.

Bu gelişimlerden en önemlisi eğitim alanında yapılmaktadır. Gelişmiş ülkelere ayak uydurma gayretiyle eğitim alanındaki sorunları en aza indirgemek için bilişim teknolojilerinden yararlanılmalıdır (İşman, 2011). Küresel salgınlardan olan Covid-19 ile birlikte eğitimin bütün bileşenleri büyük hasar görmüştür. Salgın ile birlikte bilişim teknolojilerin önemi ve kullanımı eskisine göre artmış, ortaya çıkan sorunlar için çözüm basamakları geliştirilmiştir (Ak ve diğ.,).

Bu salgın sürecinde eğitim aksamalarının önüne geçmek için FATİH projesinin içerik ayağını oluşturan EBA'da dersler ilk defa canlı olarak işlenmiştir. TRT EBA televizyon kanalları, EBA internet platformu ve basılı eğitim materyalleri kullanılmıştır. 2023 Eğitim Vizyonu'ndaki hedefler perspektifinde eğitimde dijitalleşme ve uzaktan eğitim

bulunmaktadır. Bu doğrultuda 2012 tarihinde EBA'nın alt yapısının oluşturulması bu sürece geçişi kolaylaştırmaktadır. Hâlihazırda mevcut olan EBA'nın kapasitesi bu süreçte genişletilmiştir (İnci-Kuzu, 2020).

Resim 1. EBA ana sayfa ekran görüntüsü

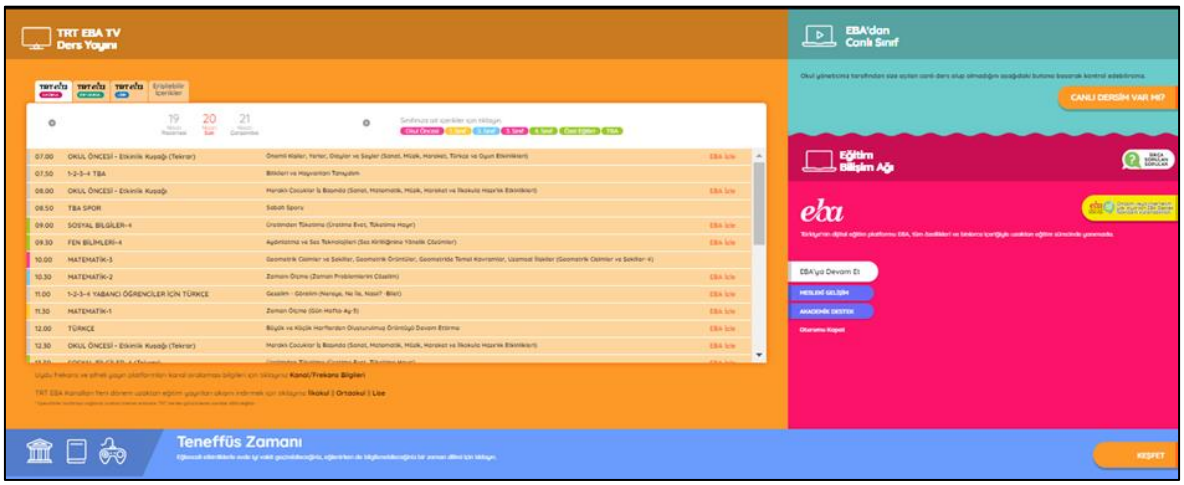
EBA ana sayfasının üst kısmında yer alan ilk sekme ile TRT EBA ders yayının olduğu alana erişim mevcuttur. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin EBA'ya erişimini sağlayan girişler bulunmaktadır. Hızlı erişim sekmesinde ise "TRT EBA TV", "Dil Öğrenim Portalı", "Siber Güvenlik Portalı", "Okul Öncesi Portalı", "Temel Eğitim Materyali", "Ortaöğretim Materyali", "Din Öğretimi Materyali" gibi kısa yollar listelenmektedir. Yine EBA'nın "Dersler ve Sayfam", "Akademik Destek", "Mesleki Gelişim" ve "Sizden Haberler" şeklinde dört bölümde şekillendiği görülmektedir (Eğitim Bilişim Ağı [EBA], 2020a).

EBA'da bulunan başka bir alan ise akademik destek bölümüdür. Bu bölüm 11 ve 12. sınıflar için geliştirilmiştir. Öğrenciler, akıllı öneri sistemi ile bireysel yol haritalarına sahip olarak eksik oldukları konuları tespit etme fırsatı bulmaktadırlar. Programda konu anlatım videolarına, sorulara, testlere ve önceki yıllara ait sınav sorularına ve çözümlerine erişmeleri mümkün olmaktadır (YEĞİTEK, 2020b). Ana sayfa üzerindeki diğer bir sekme ise mesleki gelişim sekmesidir. Buraya tıklayarak "Programlarım", "Kurslarım", "Gruplarım", "Kurs gruplarım", "Canlı Eğitimler" gibi bağlantılara ve "Dünya Klasikleri", "Türk Dünya Dizisi", "Türk Edebiyat Dizisi" gibi başlıklar altında kitaplara ulaşabileceği kısa yollar mevcuttur (EBA, 2020b).

Öğrencilerin Covid-19 salgının getirdiği aksaklıklardan çok fazla etkilenmemeleri adına daha önce Liselere Geçiş Sistemi (LGS) ile Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na (YKS) katılacak öğrencilerin erişimine açılan EBA, 23 Nisan'dan sonraki süreçte canlı sınıf uygulamasını daha fazla öğrencinin erişimine açmıştır. İstanbul, Mersin, Ankara ve İzmir illerinde pilot uygulama yapılmıştır. Aynı zamanda 50.000 sınıfta ders işlenmesini olanaklı hale getirmiştir (YEĞİTEK, 2020c). Bu uygulamaya erişimin gerçekleşmesi için öğrencilere 8 GB'a kadar ücretsiz internet tahsis edilmiştir. Bu şekilde öğrenciler, uygulamanın içeriğindeki ders materyallerine erişebilmektedirler. Ayrıca öğrencilerin müzik, oyun, deney, akıllı teneffüs, rehberlik, aile aktiviteleri, veli kuşağı gibi içeriklere ulaşmaları da kolaylaştırılmıştır (YEĞİTEK, 2019).

Öğrencilerin uzaktan eğitimin internet ayağından ve EBA içeriklerinden faydalanmaları için evlerinde gerekli altyapı ve donanımın bulunması, kesintisiz internetin ve teknolojik araçların olması önem arz etmektedir. Başka bir önemli nokta ise ev ortamının veliler tarafından öğrencilerin çalışmasına uygun hale getirilmesidir. Bu bağlamda sürecin olumsuz etkisini azaltmada velilere kritik rol verilmiş, bu sürece aktif katılımları gerekmiştir.

Yoğunluktan dolayı daha iyi hizmet verebilmek amacıyla okul öncesinden 7. sınıfa kadar olan öğrencilere EBA'ya giriş-çıkış saatleri için sınırlama uygulanmaktaydı. 8 sınıftan 12. sınıfa kadar olan öğrenciler ise EBA'yı istedikleri vakit kullanabilmekteydiler. Uygulanan değişiklikle 15 Haziran'dan itibaren EBA, bütün öğrenciler için sınırsız erişime açılmıştır; böylelikle öğrenciler istedikleri vakit EBA'ya giriş yapabilmektedirler. Öte yandan canlı verilen dersler ise öğrencilere uygulanan program dâhilinde devam etmektedir (YEĞİTEK, 2020d).

Resim 2. EBA canlı ders ana sayfa

Resim 2'de bulunan EBA ana sayfası ile öğrenciler, TRT EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul, TRT EBA Lise sekmelerinden sınıfına ait ders içeriklerine tıklayarak haftalık ve günlük ders programlarına bakabilmektedir. Öğrenciler yine bu sekmeden uzaktan eğitim yayın akışını indirebilmekte, kanal ve frekans bilgilerine ulaşabilmektedirler. Öğretmenler de yöneticilerin kendilerine canlı ders atayıp atamadıklarını bu sayfadan kontrol edebilmektedirler (EBA, 2020c).

Ayrıca bu sayfaya öğrencilerin eğlenirken öğrendiği verimli zaman dilimi içeren "Teneffüs Zamanı" eklenmiştir. Covid-19 salgın döneminde evde geçirmeleri gereken zamanı verimli geçirmeleri adına oluşturulan bu bölümde öğrenciler, üç bölüme ulaşabilmektedirler. Bu bölümler sanal müzeler, okuma kitapları ve griceviz'dir. "Sanal Müzelerde" öğrenciler, sanal gezinti uygulamasıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın hazırladığı birçok müzeyi gezinebilmekte, müzedeki eserler hakkında bilgi edinebilmektedir. "Okuma Kitapları" alanında öğrenciler; çocuk kitapları, tatil kitapları, eğitim yayınları dizisi gibi zengin içerikli kategorilere ulaşabilmektedir. "Griceviz" olarak adlandırılan bölüm ise eğlenceli zekâ oyunları, hafıza oyunları, dikkat geliştirici oyunların yer aldığı alandır (MEB, 2020f).

Bu sayfada bulunan başka bir bölüm olan öğrencilerin sorularını yanıtlayan yapay zekaya sahip "EBA Asistanı" uzmanlar, uygulamanın sıklıkla kullanılmasından doğan sıkıntıları gidermek amacıyla altyapısını sağlamlaştırmak üzere adımlar atmış ve portala dâhil edilmiştir (YEĞİTEK, 2020e).

2.5.6.1. EBA Ders

Öğretmenler bu bölümde, eğitsel içerikler paylaşabilmekte, meslektaşlarının ve öğrencilerinin paylaşımlarına yorum yapabilmekte, fikir almak istediği bir konuyu gündeme getirebilmekte, gruplarda tartışmalara katılabilmekte, soru sorup oylama yapabilmektedir. Ayrıca takvimde yaklaşan etkinlikleri de buradan takip edebilmektedirler. Bu bölümde yer alan sekmeler aşağıdaki gibidir:

"Dersler" bölümünden öğretmenler ve idareciler, her sınıf seviyesine ve okul türüne uygun konulara ve ders kitaplarına ulaşabilirler (MEB, 2018d) "Canlı Dersler" bölümünden "Harici Canlı Ders oluştur" iletişim penceresine canlı ders başlığı, canlı ders tarihi, sınıf, ders saat aralığı, açıklama, uygulama adı ve ders linki eklemek suretiyle ders oluşturabilmektedirler (MEB, 2020g). "Sınavlar" bölümünde öğretmenler öğrencilere

tarama testleri, beceri temelli testler, kazanım kavrama testleri, merkezi sınav örnek soruları, yazılı ve çalışma soruları gönderebilirler. “Kütüphane” bölümünde sağlık, spor, oyun, bilim, teknoloji, gibi birçok kategori ve içerik yer almaktadır. “Listeler” bölümünde öğretmen, “Listeye ekle” ikonuyla seçtiği konudaki içeriğin altında kendi listesini oluşturabilmektedir. “Çalışmalar” bölümünde öğretmenin öğrenciye dersi pekiştirmesi için yolladığı dijital içerikli çalışmalar bulunmaktadır. “Raporlar” bölümü ile öğretmenler, öğrencinin yapmış olduğu çalışmalar ile öğrencinin performansını değerlendirebilir (MEB, 2018e).

“Mesleki Gelişim” kendini geliştirmek isteyen, eğitimin kalitesini arttırmak arzusunda olan, meslektaşları ile bilgi ve deneyimlerini paylaşan yöneticilerin ve öğretmenlerin erişimine açık bir bölümdür (EBA, 2020d). “Gruplar” bölümünde öğretmenler, okuldaki öğrencilerin sınıf seviyelerini ve şubelerini görebilmektedir. Buradan, sınıfın tamamını gruba dâhil edebilirler ya da bazı öğrencileri seçerek grup oluşturabilirler ve bu grup ile paylaşımda bulunabilirler. “Portfolyolar” bölümü öğrencilerin okul yaşamı boyunca sınav sonuçlarının, akademik başarılarının, sosyal, sportif ve kültürel alanlardaki katılımını saklayan, öğrenci hakkında genel bir bilgi sunan ürün dosyasıdır. “Dosyalar” bölümü öğretmen ve öğrencilerin kullanımına açık olan kişisel bir depolama alanıdır. “Takvim” bölümü vasıtasıyla öğretmen ve öğrenciler yaklaşan etkinliklerden haberdar olabilmektedir (MEB, 2019a).

Son olarak yer alan bölüm “Soru ve Sınav Sistemi” bölümüdür. Öğretmenler okul türü, sınıf seviyesi, ders adı, ünite adı ve konu gibi seçimleri yaparak yönergeleri uyguladıktan sonra kendi soru havuzunu oluşturur. Alanında uzman kişilere gönderilmek istenen sorular kontrolden geçer ve EBA sorularım kısmındaki soru havuzuna eklenir. “Sınavlarım” sayfasında ise öğretmenler ister kendi soru havuzundaki soruları ister EBA havuzundaki sorularla sınav oluşturabilirler (Sancı, 2020).

2.5.6.2. EBA içerik

EBA İçerik, öğretmen ve öğrencilerin yapmış olduğu çalışma ve etkinliklerin diğer öğretmen ve öğrenciler tarafından görünmesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. İçerik farklı modüller altında çeşitli imkanlar sunmaktadır. Bu imkanlar şunlardır:

Kitap Modülü: Ders ve kılavuz kitabı gibi birçok kitap bulunmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler kitapları e-kitap olarak tablet ya da bilgisayarına indirebilmektedir.

Video Modülü: Her branştan geniş bir yelpazede kullanılacak videoların bir arada kullanıldığı modüldür. Eğitsel içerikli birçok video yer almaktadır.

Haber modülü: Öğretmen ve öğrenci etkinliklerinin, aktivitelerinin, başarılarının herkes tarafından görülmesini sağlayan bir modüldür.

Ses modülü: Bu modül ile sesli kitaplara, yabancı dilde metinlere, hikayelere ve efsanelere erişilebilmektedir.

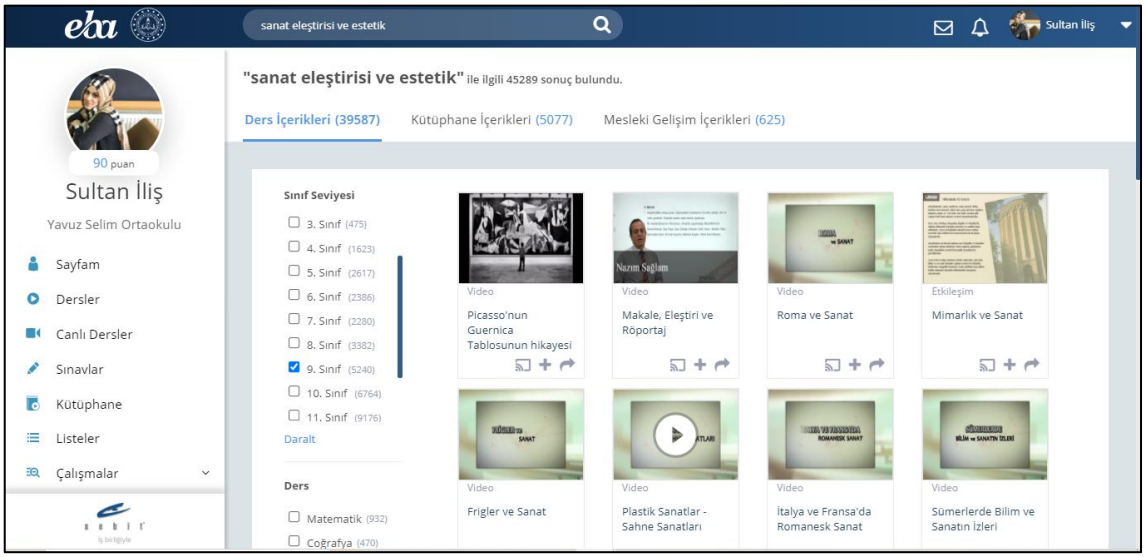
Dergi modülü: Bilim, eğitim ve kültür alanlarında dergiler bulunmakta, öğretmen ve öğrenciler kendilerine ait dergileri paylaşabilmektedir.

Doküman modülü: Eğitim içerikli rehberlik, plan ödev vs. gibi her türlü dokümanın bulunduğu modüldür.

İnfografik modülü: Ders içeriğine ait konuların daha iyi anlaşılabilmesi için hazırlanmış grafikler yer almaktadır.

İnfovideo modülü: Ders kazanımlarıyla ilişkili, teknoloji tabanlı videolar bulunmaktadır.

Görsel modülü: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün eklediği fotoğrafların yanı sıra öğretmen ve öğrencilerin de fotoğraf paylaşmaları yer almaktadır. Bu görsellerin öğrencilerin konuyu daha iyi anlamasına olanak sunmaktadır (MEB, 2019b).

Resim 3. Öğretmen ders/duvarım ekran görüntüsü

EBA "Sayfam" bölümündeki arama çubuğu ile görsel sanatlar dersinde kullanılmak üzere birçok e-içeriğe ulaşılabilir. "Ders içerikleri", "Kütüphane içerikleri", "Mesleki

Gelişim içerikleri" ne sınıf seviyesi, ders ve içerik türü seçilerek daha kolay ulaşım sağlanabilir. Bu bölümde yer alan EBA ders içerikleri kendini yenileyen ve geliştirme yolunda ilerleyen bir platformdur (EBA, 2020e).

Gerek alanında uzaman kişilerce eklenen gerek öğretmenler tarafından eklenen e-içeriklere ulaşmak mümkündür.

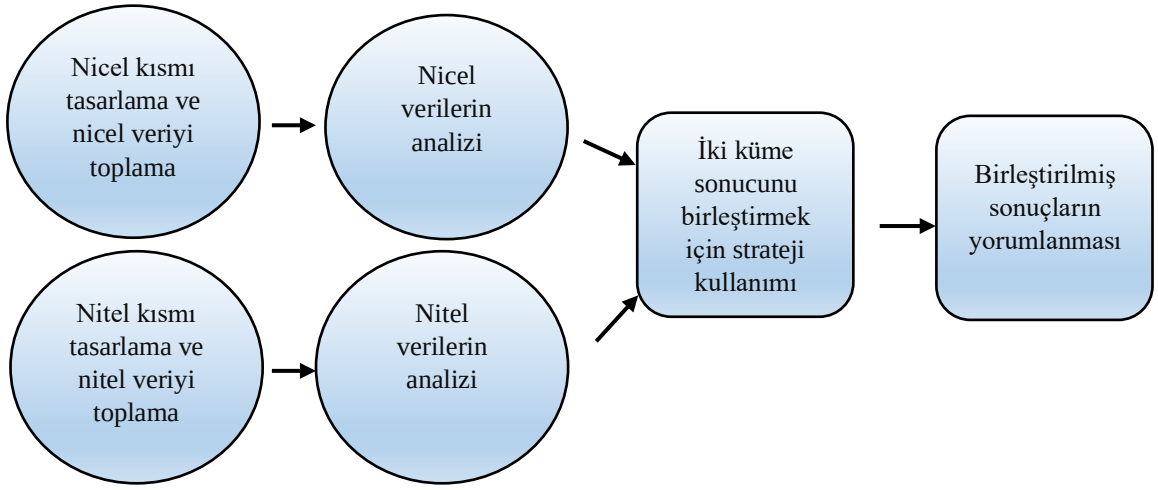
3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi konusunda açıklamalar yer alacaktır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada, nitel ve nicel verilerden elde edilen sonuçların birbirine benzerliği ve birbirini tamamlamasını sağlayan karma araştırma desenlerinden yakınsayan paralel desen (yakınsayan desen olarak da ifade edilir) kullanılmıştır. Bu desende nicel ve nitel yöntem eşit öneme sahiptir. Veriler aynı zaman diliminde toplanır; fakat analizleri ayrı ayrı yapılır. Yorumlama kısmında ise sonuçlar birleştirilir (Creswell ve Plano Clark, 2020).

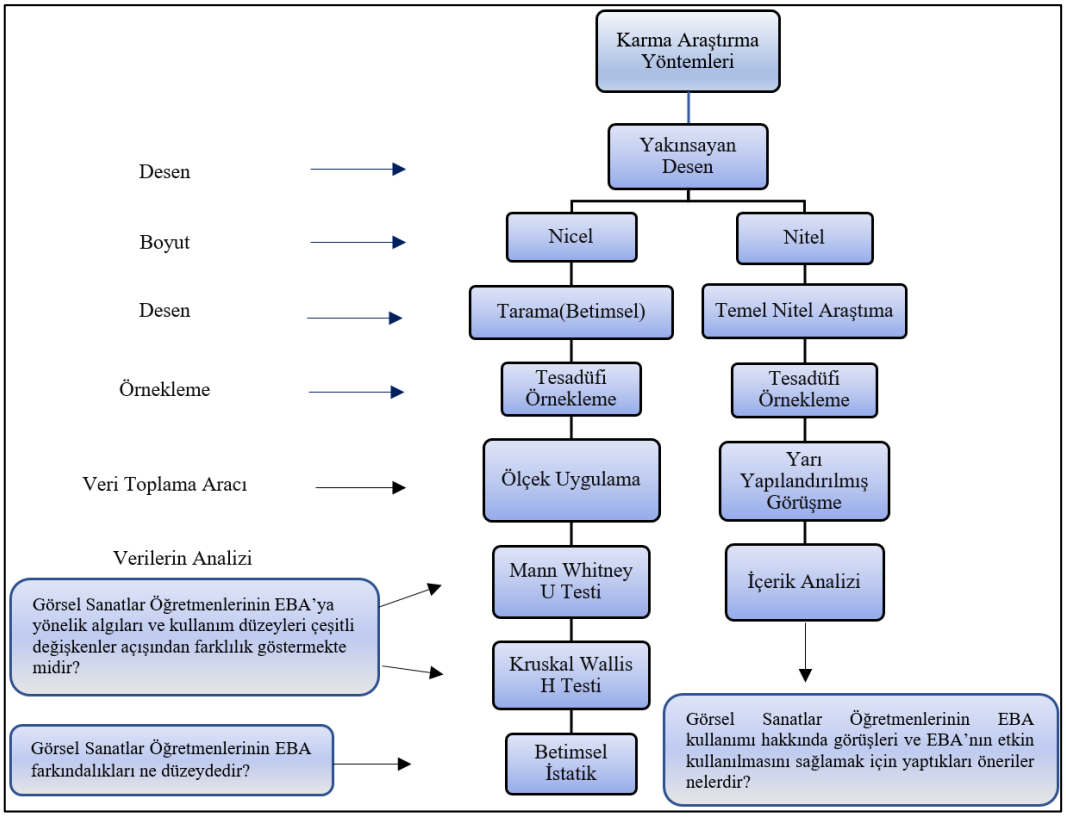
Bu araştırma yönteminin amaçları; bir olgunun anlaşılırlığını artırmak için nicel ve nitel verilerden elde edilen sonuçları birbirini tamamlar şekilde birleştirmek, nicel ve nitel yöntemlerin farklı olan durumlarını ve uyuşmayan eksikliklerini bir araya getirmektir (Patton, 2018). Yakınsayan bir desen uygulamasındaki yapılması gerekenlerin akış şeması (Creswell ve Plano Clark, 2020) aşağıda verilmiştir.

Şekil 4. Araştırmanın akış şeması (yakınsayan desen)

Araştırmanın nicel kısmında tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırma betimsel bir araştırma (*survey*) niteliği taşımaktadır. Genel tarama modeli, evrenin bütünü ya da bütününden alınacak örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Var olan durumun

ortaya koyan, büyük örneklem ile çalışılan, kişiyi bulunduğu ortamın koşulları içerisinde değerlendiren betimsel araştırma modelidir (Karasar, 2010). Araştırmanın nitel kısmında temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Temel nitel araştırma deseni olayın ya da olgunun katılımcıların bakış açılarıyla tabir edilmesi ve araştırmacının ortaya çıkan tabirlerden olay ve olguyu ifade etmeye çalışmasıdır (Merriam, 2013). Araştırmanın yönteminin basamakları Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5. Araştırma yöntemi

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Diyarbakır ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumları oluşturmaktadır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ilinde bulunan ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin tamamına Covid-19 salgını nedeniyle ulaşılamadığından araştırma, tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 108 öğretmenin (Kadın 62, Erkek 46) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Tesadüfi örnekleme yöntemi ile evrende bulunan elemanların her biri bağımsız ve eşit şekilde seçilir (Atak, 2011). Çalışmada uygulamanın yapıldığı çalışma grubunun evreni temsil edip etmediğini saptamak için örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır. Hesaplama için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Şahin, 2009).

$n= (N*t^2*p*q)/(d^{2*}(N-1)+(t^2)*(p*q))$

n=Örnekleme alınacak birey sayısı

N=Evrendeki birey sayısı

$t^2=(1.96)^2$

p= İncelenen olayın görülme sıklığı %20 olarak alınmıştır.

q= İncelenen olayın görülmeme sıklığı (1-q) =1-%80=%20

$d^2=(0.05)^2$

Yukarıda verilen formülle örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır.

$n=(N*t^2*p*q)/ (d^2(N-1)+(t^2)*(p*q))$

$n = (148*(1.96)^2*0.8*0,2)/((0.05)^2(148)+(1.96)^2*0.8*0.2)$

n= (148*3.84*0.16)/ ((0.0025*143)+(3.84*0.16)

n = 90, 9312/ 0,9819

n =92,60≈**92**

Örneklem büyüklüğü 92 olarak hesaplanmıştır. Evreni temsil eden öğretmen sayısının 92'den büyük olması gerekmektedir. Araştırmaya katılan öğretmen sayısı 108'dir. Çalışmanın örneklemini oluşturan görsel sanatlar öğretmenlerinin demografik bilgileri (Tablo 2) aşağıda gösterilmiştir. Çalışmada yer alan okullar ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin listesi Ek-5'te bulunmaktadır.

Tablo 2. Nicel Verilere Ait Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	Öğretmen Sayısı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	46	42.6
	Kadın	62	57.4
Mesleki Kıdem	0-5 yıl	12	11.1
	6-10 yıl	29	26.9
	11-15 yıl	30	27.8
	16 yıl ve üzeri	37	34.3
Lisansüstü Eğitim Durumu	Eğitim Alan	15	13.9
	Eğitim Almayan	93	86.1
Görev Yeri	Kırsal bölge	41	38.0
	Şehir Merkezi	67	62.0
Sınıf Mevcudu	20 ve altı	5	4.7
	21-30	26	24.1
	31-40	63	58.3
	41 ve üzeri	14	13.0
EBA Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	Eğitim Alan	23	21.3
	Eğitim Almayan	85	78.7
Alınan Lisansüstü Eğitim	Yüksek Lisans	14	12.9
	Sanatta Yeterlik	1	1.0
Toplam		**108**	**100**

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin 62'si (%57.4) kadınlardan, 46'sı (%42.6) ise erkeklerden oluşmaktadır. 16 yıl ve üzeri hizmet süresi olanlar 37 kişi (%34.3) ile en büyük grubu oluştururken, en küçük grubu da 12 kişi (%11.1) ile 0-5 yıl aralığında mesleğini yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 41'i (%38.0) kırsal bölgede, 67'si (%62.0) şehir merkezinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 15'inin (%13.9) lisansüstü eğitimi varken, 93'nün (%86.1) yoktur. Görsel sanatlar öğretmenlerinin 14'ü (%12.9) yüksek lisans, 1'i (%1.0) ise sanatta yeterlilik mezunudur. Öğretmenlerin 5'nin (%4.7) 20 ve altı, 26'sının (%24.1) 21-30, 63'nün (%58.3) 31-40, 14'nün (%13.0) ise 41 ve üzeri sınıf mevcudu vardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 23'ünün (%21.3) EBA hizmet içi eğitimi aldığı, 85'nin (%78.7) ise bu eğitimi almadığı görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden 69'unun 4. Bölümde yer alan EBA platformunun kullanımı hakkında görüşlerinin ve EBA'nın etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak için önerilerinin neler olduğu sorusunu yanıtladığı görülmektedir. Geri kalan öğretmenlerin EBA hakkındaki görüş ve önerileri, çeşitli nedenlerden (zamanın ayrılmaması ve ilginin gösterilmemesi) ötürü değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Nitel Verilere Ait Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	**Gruplar**	**Öğretmen Sayısı**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Erkek	26	37.7
	Kadın	43	62.3
Hizmet süresi	0-5 yıl	8	11.6
	6-10 yıl	23	33.3
	11-15 yıl	16	23.2
	16 yıl ve üzeri	22	31.9
Lisansüstü eğitim durumu	*Eğitim alan	8	11.6
	Eğitim almayan	61	88.4
Okulun bulunduğu bölge	Kırsal bölge	31	44.9
	Şehir merkezi	38	55.1
Sınıf mevcudu	20 ve altı	3	4.3
	21-30	17	24.6
	31-40	44	63.8
	41 ve üzeri	5	7.2
EBA hizmet içi eğitim alma durumu	Eğitim alan	17	24.4
	Eğitim almayan	52	75.6
*Alınan lisansüstü eğitim	Yüksek lisans	7	87.5
	Sanatta yeterlilik	1	12.5
Toplam		**69**	**100**

Görsel sanatlar öğretmenlerinin 43'ü (%62.3) kadınlardan, 26'sı (%37.7) ise erkeklerden oluşmaktadır. 6-10 yıl hizmet süresi olanlar 23 kişi (%33.3) ile en büyük grubu oluştururken, en küçük grubu 8 kişi (%11.6) ile 0-5 yıl aralığında mesleğini yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 31'i (%44.9) kırsal bölgede, 38'i (%55.1) şehir merkezinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 8'inde (%11.6) lisansüstü eğitim varken, 61'inin (%88.4) yoktur. Görsel sanatlar öğretmenlerinin 7'si (%87.5) yüksek lisans, 1'i ise (%12.5) sanatta yeterlilik mezunudur. Öğretmenlerin 3'ünün (%4.3) 20 ve altı, 17'sinin (%24.6) 21-30, 44'ünün (%63.8) 31-40, 5'inin (%7.2) 41 ve üzeri sınıf mevcudu vardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 17'sinin (%24.4) EBA hizmet içi eğitimi aldığı, 52'sinin (%75.6) ise bu eğitimi almadığı görülmektedir.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma, ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA (Eğitim Bilişim Ağı)'ya ilişkin görüşlerini belirlemeye yöneliktir. Araştırmadan önce konuyla ilgili gerekli literatür taraması yapılmış, ön bilgiler toplanmıştır. Görsel sanatlar öğretmenlerine uygulanabilmesi için Dicle Üniversitesi'nden etik kurul izni (Ek-1), Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden de (Ek-2) gerekli resmi izin alınmıştır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde 108 öğretmene veri toplama aracı online olarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler de yine bu şekilde toplanarak bilgisayara aktarılmıştır. Literatür taramasıyla başlayan veri toplama süreci araştırmacı tarafından düzenlenmiş olup, yapılan tüm işlemler aşağıdaki Tablo 4'te sırasıyla verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmanın Süreci ile İlgili Bilgiler

Süresin Aşamaları	Zaman Aralığı
1. Literatür Taraması	Eylül 2020-Temmuz 2021
2. Veri Toplama Aracının Tespit Edilmesi	Ekim- Aralık 2020
3. İzin İşlemlerinin Başlatılması	Ocak 2021-Mart 2021
4. Ön Uygulamanın Yapılması	Mart 2021
5. Geçerliği ve Güvenirliği Belirlenmiş Veri Toplama Aracının Uygulanması	Mart 2021
6. Verilerin Toplanması	Mart- Nisan 2021
7. Verilerin analizi	Nisan 2021
8. Tartışma ve Sonuç Bölümlerinin Yazılması ve Tezin İncelenmesi	Haziran 2021

3.3.1. Veri Toplama Aracı

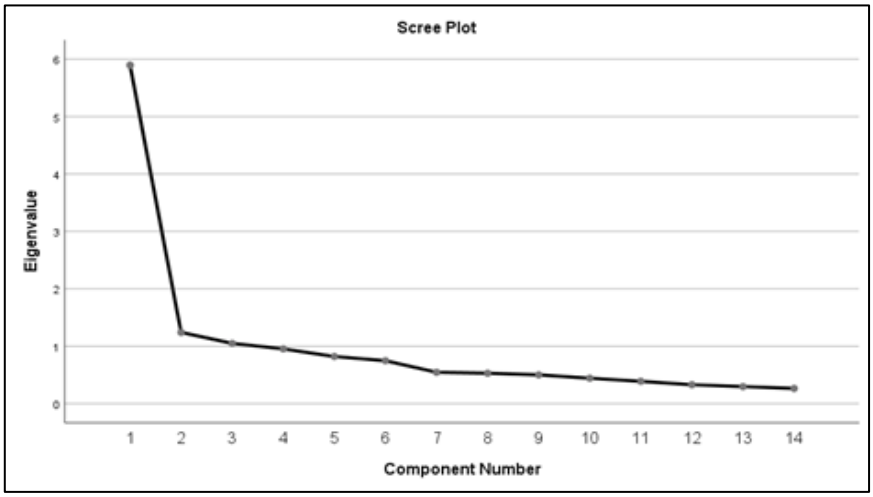
Bu araştırmada Yılmaz'ın (2020) çalışmasında kullandığı veri toplama aracı, uzman görüşü ile geliştirilerek Diyarbakır ortaöğretim kurumlarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerine uygulanmıştır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA platformuna ilişkin

maddeleri ne sıklıkla yaptığını belirlemeye yönelik 7 tane sorunun bulunduğu 2. Bölüm ile öğretmenlerin EBA platformunun kullanımı hakkındaki görüşlerinin ve EBA'nın etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak için önerilerinin neler olduğunu belirleyen soruların yer aldığı 4. Bölüm aynen alınmıştır. 2. Bölümde kullanılan anketin güvenirliği (Croanbach-Alpha) .86 bulunmuştur. Son bölüm olan 4. Bölümde araştırmanın amacına hizmet eden araştırmanın verilerine yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile ulaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, farklı bireylerden aynı konu çerçevesinde bilgi alınmasını sağladığı için kullanılmıştır (Avcı, 2008). Bu tür görüşmede katılımcının araştırmada kontrolleri bulunmaktadır. Bu durum esnekliği beraberinde getirdiği için nitel araştırmalarda görülebilir (Ekiz, 2013).

1. Bölümde demografik bilgilerin yanı sıra EBA platformuna ilişkin sorulara yer verilmiş ve kullanım sürecine ait bilgileri ortaya çıkarmaya yarayan 8 tane soru hazırlanmış olup, 3. Bölümde ise görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA algı ölçeğine 8 tane soru eklenmiştir. Anlaşılırlığını tespit etmek maksadıyla veri toplama aracı, örnekleme grubunda olmayan 20 kişiye uygulanmıştır. Araştırma için hazırlanan veri toplama aracının uygulama öncesi güvenirliğini belirlemek için ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenlerinden görüş alınarak ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama ile veriler toplandıktan sonra veri toplama aracında yer alan ölçeklerin yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Taslak olarak hazırlanan veya uygulanan veri toplama aracının değişken sayısını azaltmak, değişkenlerin kaç alt başlıkta toplanacağını belirlemek ve aralarında ne tür bir ilişkinin bulunduğunu tespit etmek için açımlayıcı faktör analizi tekniği kullanılmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Bu doğrultuda Bartlett's Sphericity ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri uygulanmış, daha sonra hazırlanmış faktör yükleme matrisinin satır veya sütunları sade hale getirilmiş, basitleştirmek amacıyla varimax döndürme tekniği uygulanmıştır (Ayvaz, 1995). Faktör analizinde, değişkenleri tespit etme sürecinde değişken değerlerinin 1, faktörler arasındaki farkın en az .10 ve maddelerin yük değerinin an az .30 olmasına önem verilmiştir. Faktör analizinin uygulamasında KMO değerinin .6'dan büyük olmasına önem verilmiştir. Ayrıca Bartlett's sphericity testi ile elde edilen sonuçların anlamlı ($p<0,05$) olması da uygulamada önem verilmesi gereken unsurlardandır (Büyüköztürk, 2012).

3.3.1.1. Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA algı ölçeği

Ölçekte, ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya yönelik tutumlarını belirlemeye yarayan ifadeler barındıran 14 madde yer almaktadır. Hazırlanan ölçek beşli likert tipidir. Beşli Likert tipinde kullanılan ifadeler şöyledir: Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1). Ön uygulama sonrası EBA Tutum Ölçeğindeki maddelerin iki boyut altında toplandığı yığılma grafiği Şekil 6'da verilmektedir:

Şekil 6. EBA algı ölçeğindeki maddelere ilişkin yığılma grafiği

Faktör yüklerine, güvenirlik katsayısına ve maddelerin hangi boyutlar altında toplandığına ilişkin verilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 5. Görsel Sanatlar Öğretmenlerine Yönelik EBA Algı Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yükü	Faktörlerin Açıklayıcılığı	Güvenirlik Katsayısı
M4	.77		
M1	.76		
M3	.75		
M5	.75		
M12	.73		
M11	.71		
M10	.69	41.11	.83
M7	.64		
M6	.63		
M9	.62		
M14	.61		
M13	.54		
M15	.37		
M2	.33		
Kaiser Meyer Olkin (KMO)	.90		
Barlett Sphericity Testi Ki Kare	916.465		
Sd	91		
P	.00		

Tablo 5'e bakıldığında ortaöğretim görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım durumlarına ilişkin görüşlerin tek faktör altında toplandığı görülmektedir. Tek faktör olarak ortaya çıkan boyutta yer alan maddelerin faktör yüklerinin .33 ile .77 arasında olduğu tespit edilmiştir. Faktörlerden biri (M2) olumsuz bir ifade barındırdığından ters çevrilmiştir. Ayrıca bir maddenin (madde 8) faktör yük değeri .30'dan az olduğu için faktör analizi sürecinde çıkarılmıştır.

Araştırmada ölçeğin KMO değerinin .90, Barlett testi sonucunun ise $\chi 2$ değerinin 916.465 olması ve anlamlı ($p<.05$) çıkması verilerin faktör analizi için uygun nitelikler barındırdığını göstermektedir. Öte yandan ölçeğin güvenirliğini belirlemek için boyutlara göre hesaplanmış ölçeğin genel Cronbach-Alpha değeri .83 olarak elde edilmiştir.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile elde edilen verilerin hangi istatistik yöntemler ile analiz edileceğini belirlemek için öncelikli olarak verilerin dağılım ve homojenlik durumlarına bakılmıştır. Bu amaç doğrultusunda verilerin dağılım durumlarını belirlemek için çarpıklık ve basıklık katsayıları ile Kolmogorow-Smirnow Z testi sonuçlarına bakılmıştır (Can, 2014). Basıklık ve çarpıklık değerleri -1.96 ile 1.96 aralığında olduğundan verilerin normal dağılım sergilediği kabul edilebilir. Araştırmada elde edilen verilerin homojenlik durumunu belirlemek için ise Levene testi sonucuna bakılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Normallik Değerleri ve Homojenlik Testi

	Normallik Değerleri				Homojenlik testi
	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorow Smirnow Z (p)	Shapiro-Wilk (p)	Levene testi (p)
Anket	.51.	.43	.01	.04	.20
Ölçek	.39	.71	.10	.12	.17

Tüm bu analizler sonucunda verileri karşılaştırmak için cinsiyet ve görev yeri değişkenleri için parametrik testlerden bağımsız t testi kullanılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. Ancak 'kıdem', 'sınıf mevcudu', 'hizmet içi eğitim' ve 'lisansüstü eğitim yapma' değişkenlerinde yer alan grupların dağılımına bakıldığında 30'dan küçük grupların yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle bu değişkenlerin karşılaştırılma sürecinde 'lisansüstü eğitim alma' ve 'hizmet içi eğitim alma' değişkenleri için nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi, 'kıdem' ve 'sınıf mevcudu' değişkenleri için ise Kruskal-Wallis H testi

kullanılmıştır. Çünkü örneklem büyüklüğü 30'dan büyük ise parametrik testler her zaman parametrik olmayan testlerden üstün olur (Gökçe, 2014).

Ayrıca beşli likert tipi ile derecelendirilen öğretmen görüş ortalamalarının anlamlandırılması ve yorumlanması için veri toplama aracında yer alan her maddeye ait değer, o maddenin gerçekleşme düzeyinin göstergesi olarak kabul edilmiştir. Veri toplama araçlarında yer alan seçeneklerin sınırlılık ve ağırlıklarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7. Veri Toplama Araçlarında Yer Alan Seçeneklerin Sınırlılık ve Ağırlıklıları

Seçenekler		Verilerin ağırlığı	Sınırı
Kesinlikle Katılıyorum	Her Zaman	5	4.21-5.00
Katılıyorum	Sıklıkla	4	3.41-4.20
Kararsızım	Ara Sıra	3	2.61-3.40
Katılmıyorum	Nadiren	2	1.81-2.60
Kesinlikle Katılmıyorum	Hiçbir Zaman	1	1.00-1.80

Açık uçlu soruları online yanıtlayıp gönderen görsel sanatlar öğretmenlerinin sorulara verdiği yanıtlar içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi yöntemi ile belirlenmiş kurallar dâhilinde yanıtlar kategorilere ayrılarak özetlenmekte ve sistematik bir şekilde sunulmaktadır (Büyüköztürk, 2001). Elde edilen verilerin derinlemesine incelenmesi ile fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz neticesinde bulunmaktadır. Toplanan veriler önce kavramsallaştırılmakta, daha sonra bulunan bu kavramlar düzenlenmektedir. Buna göre veriyi ifade eden temaların belirtilmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Yöneltilen açık uçlu soruların yanıtlarında bulunan ifadelerin analizini kolay bir şekilde çözümlemek için ifadeler kısaltılarak kodlanmıştır. EBA kullanımında karşılaşılan sorunlar teması oluşturulmuş, bu tema ile ilgili kodlar belirlenmiştir. Katılımcıların görüşlerinin genel görüntüsü için modeller kullanılmıştır. Veri analizinin neticesinde frekans (f) bilgilerine de yer verilmiştir. Katılımcılar (K1, K2, K3 gibi) belirtilmiş olup, katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılarak çalışma desteklenmiştir.

Elde edilen sonuçların inandırıcı olması, yapılan bir araştırmada dikkat edilmesi gereken ölçütlerdendir. Yapılan araştırmalarda çok fazla kullanılan iki ölçüt "geçerlilik" ve "güvenirliktir". Nitel araştırma nicel araştırmadan farklı olarak olgunun varlığı ile ilgilenir (Kirk ve Miller, 1986). Geçerlilik, araştırmacının bulgular hakkındaki iddialarının gerçekliği ne düzeyde karşıladığını belirleme amacı taşır (Cho ve Trent, 2006). Geçerliliğin sağlanması adına araştırma sonuçları ve bu sonuçlardan elde edilen bulgular ayrıntılarıyla sunulmuştur. Araştırmacının, katılımcının ve okuyucunun bulguların doğruluğunu ölçebilmesi

amaçlanmıştır. Araştırmanın güvenirliğini saptamak için uzman görüşü alınarak belirlenen kodlamalar ile katılımcıların görüşme verileri karşılaştırılmış ve karşılaştırmada görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenmiştir. Akabinde Huberman ve Miles'in (1994) formülü (Güvenirlik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) kullanılmıştır. Güvenirlik formülüne göre kodlamalar arasındaki güvenirlik değeri %85,1 olarak hesaplanmıştır.

4. BULGULAR

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin EBA platformuna ilişkin görüşlerini, kullanım durumlarını, yeterliliklerini ve algılarını tespit etmeye yönelik nicel veri toplama araçları ile öğretmen görüşleri alınmış ve bulgular sunulmuştur. Araştırma kapsamında, EBA kullanım durum düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek maksadıyla bulunan bağımsız değişkenlerin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. NİCEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

4.1.1. Eba Görüş Ortalamaları

Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerin EBA platformuna yönelik görüşlerinin frekans ve yüzdelik değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin EBA Platformuna İlişkin Görüş Ortalamaları

	Gruplar	f	%
EBA canlı derslerinize ortalama kaç öğrenci katılım sağlamaktadır?	1-5	52	48.1
	6-10	35	32.4
	11-15	17	15.7
	16-20	3	2.8
	21 ve üzeri	1	.9
Teknolojik araçları kullanmada kendinizi yeterli görüyor musunuz?	Evet	92	85.2
	Hayır	16	14.8
EBA canlı ders erişimini hangi uygulamayla gerçekleştiriyorsunuz?	EBA canlı ders	85	78.7
	Zoom	22	20.4
	Diğer	1	.9
EBA arayüz tasarımı kullanışlı mıdır?	Evet	87	80.6
	Hayır	21	19.4
EBA'da dersinize ait yeteri kadar e- içerik var mıdır?	Evet	27	25.0
	Hayır	81	75.0
Görsel Sanatlar dersi için EBA kullanışlı mıdır?	Evet	31	28.7
	Hayır	77	71.3
EBA platformunu kullanabilme açısından kendinizi yeterli görüyor musunuz?	Evet	89	82.4
	Hayır	19	17.6
EBA platformundan memnun musunuz?	Evet	65	60.2
	Hayır	43	39.8
	Toplam	108	100

Tablo 8'deki öğretmenlerin *"EBA canlı derslerinize ortalama kaç öğrenci katılım sağlamaktadır?"* sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde 52'si (%48.1) 1-5, 35'i (%32.4) 6-10, 17'si (%15.7) 11-15, 3'ü (%2.8) 16-20, 1'i (%0.9) 21 ve üzeri öğrencinin katılım sağladığını

belirtmiştir. Öğretmenlerin 52'si (%48.1) 1-5 öğrencinin canlı derslere katıldığını ifade ederken, 1'i (%0.9) 21 ve üzeri öğrencinin canlı derslere katıldığını bildirmiştir. Öğretmenlerin "*Teknolojik araçları kullanmada kendinizi yeterli görüyor musunuz?*" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; 92'sinin (%85.2) 'Evet', 16'sının (%14.8) 'Hayır' cevabı ile çoğu görsel sanatlar öğretmeninin teknolojik yeterliliğe sahip oluğu görülmektedir. "*EBA canlı ders erişimini hangi uygulamayla gerçekleştiriyorsunuz?*" sorusuna verilen cevaplara bakıldığında öğretmenlerin 85'nin (%78.7) EBA canlı ders uygulaması ile erişim sağladığını 22'sinin (%20.4) Zoom uygulamasını kullandığı, 1'nin (%0.9) diğer uygulamalarla erişim sağladığı görülmektedir. "*EBA arayüz tasarımı kullanışlı mıdır?*" sorusuna öğretmenlerin 87'si (%80.6) 'Evet' yanıtını, 21'nin (%19.4) 'Hayır' yanıtını verdiği görülmektedir. "*EBA'da dersinize ait yeteri kadar e- içerik var mıdır?*" sorusuna öğretmenlerin 27'sinin (%25.0) 'Evet', 81'nin (%75.0) 'Hayır' yanıtını verdiği görülmektedir. "*Görsel sanatlar dersi için EBA kullanışlı mıdır?*" sorusuna öğretmenlerin 31'i (%28.7) 'Evet', 77'si (%71.3) 'Hayır' yanıtını vermiştir. "*EBA platformunu kullanabilme açısından kendinizi yeterli görüyor musunuz?*" sorusuna öğretmenlerin 89'u (%82.4) 'Evet', 19'u (%17.6) 'Hayır' yanıtını vermiştir. "*EBA platformundan memnun musunuz?*" sorusuna öğretmenlerin 65'nin (%60.2) 'Evet', 43'nün (%39.8) 'Hayır' yanıtını verdiği görülmektedir.

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin çoğu EBA platformundan memnun oldukları ve arayüz tasarımını kullanışlı buldukları görülmektedir. Ulaşılan bu bulgu Türker ve Dündar (2020)'ın lise öğretmenlerinin görüşlerini aldıkları çalışmada ulaşılan bulgu ile örtüşmektedir. Yaptıkları çalışmada Katılımcıların %23'ü EBA'nın anlaşılır ve kullanışlı bir arayüzünün olduğunu belirtmişlerdir. Aydın ve Çiftçi (2020) çalışmalarında da benzer bulguya rastlamak mümkündür. Fakat bu araştırmanın bulgularına bakıldığında öğretmenler görsel sanatlar dersi için EBA'yı kullanışlı bulmamışlardır. Uygulamaya dayalı olan bu dersin uzaktan eğitime uygun olmayışı öğretmenleri bu şekilde düşündürmüş olabilir.

4.1.2. Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine Ait Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin EBA platformunu kullanım durumu düzeyine yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk başlıkta öğretmenlerin maddelere yönelik görüş ortalamalarına ait veriler bulunmaktadır. İkinci başlıkta ise öğretmenlerin EBA kullanım durumu düzeyi ortalamalarının veri toplama aracında bulunan değişkenler bazında karşılaştırılması neticesinde elde edilen bulgular alt başlıklar halinde verilmiştir.

4.1.2.1. Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine Ait Madde Bazında Görüş Ortalamaları

Tablo 9. Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine Ait Elde Edilen Veriler

Maddeler	N	$\overline{X}$	Ss
EBA'da bulunan dersime uygun olan görsel materyalleri derste kullanırım.	108	3.27	1.13
EBA'daki yazılı materyaller üzerinde gerekli düzenlemeleri yaparak kullanırım.	108	2.80	1.20
EBA'daki güncel haberleri takip ederim.	108	3.48	1.02
Dersim için hazırladığım materyalleri EBA'da paylaşırım.	108	3.40	1.27
EBA yoluyla diğer öğretmenlerle bilgi alışverişinde bulunurum.	108	2.74	1.18
Öğrencilerime EBA'dan ulaşabilecekleri derse hazırlık ödevleri veririm.	108	3.24	1.06
EBA'dan Görsel Sanatlar dersi öğretim programına uygun bilgilere kolaylıkla ulaşırım.	108	3.07	1.27
Genel	108	3.14	.81

Tablo 9'da maddelerin hesaplanan aritmetik ortalamaları, EBA'ya yönelik görsel sanatlar öğretmenlerinin o hususu değerlendirme seviyesi olarak belirlenmiştir. Yüksek olan değerler öğretmenlerin o maddeye katılım oranının çok olduğunu, düşük değerler ise katılım oranının az olduğunu ifade etmektedir. Görüş ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalama puana sahip görüş şöyledir: "*EBA'daki güncel haberleri takip ederim.*" ($\overline{X}$ Madde 3=3.48±1.02). Araştırmaya katılan öğretmenlerin en düşük ortalama puana sahip görüşü ise şöyledir: "*EBA yoluyla diğer öğretmenlerle bilgi alışverişinde bulunurum.*" ($\overline{X}$ Madde 5=2.74±1.18). Genel olarak öğretmenlerin EBA'yı kullanım düzeyleri incelendiğinde, görüş ortalamalarının *Ara Sıra* (2.61< $\overline{X}$ <3.40) düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

EBA'da bulunan haber modülünün içeriğinin yenilenmesi ve güncelleştirilmesi, öğretmenlerin bu alanı ziyaret etmelerini cazip hale getirmiş olabilir. Öğretmenlerin meslektaşlarıyla bilgi alışverişinde bulunmalarının *ara sıra* düzeyinde olması EBA'nın kullanımı hakkında yeterince bilgiye sahip olmamalarından kaynaklanabilir.

4.1.2.2. EBA Kullanım Durum Düzeyi Ortalamalarının Değişkenler Bazında Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular

4.1.2.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım durumu düzeyleri cinsiyet değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar bağımsız t testi ile yapılmış ve elde edilen veriler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Cinsiyet	N	$\overline{X}$	Ss	T	P
Kadın	62	3.11	.83	.51	.61
Erkek	46	3.19	.79		
Toplam	108				

p<.05

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin cinsiyet değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, kadın öğretmenlerin ortalamasının, erkek öğretmenlerin ortalamasından daha yüksek olmasına rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (t=.51 p=.61).

Cinsiyetin EBA kullanım düzeyi üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu söylemek mümkün değildir. Kuloğlu (2018)'nun İngilizce öğretmenlerinin EBA kullanım durumlarını incelediği çalışmasındaki bulgu, bu çalışmanın bulgusu ile aynı doğrultudadır.

4.1.2.2.2. Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım durumu düzeyleri kıdem değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis H Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11. Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Kıdem	N	Sıra ort.	Sd	x^2	P
1-5 yıl	12	59.67	3	1.26	.74
6-10 yıl	29	49.45			
11-15 yıl	30	54.67			
16 yıl ve üzeri	37	56.65			
Toplam	108				

p<.05

Tablo 11'deki verilere göre; öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin kıdem değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 1-5 kıdem yılına sahip öğretmenlerin sıra ortalaması 59.67 olup, 6-10 kıdem yılına sahip öğretmenlerin sıra ortalaması olan 49.45'ten büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (x^2 =1.26; p=.74: p<.05).

Öğretmenlerin kıdem değişkeni ile EBA'yı kullanma düzeylerinin kıyaslanması sonucunda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Farklı kıdem yılına sahip öğretmenlerin neredeyse eşit şekilde EBA'yı kullandıkları görülmektedir.

4.1.2.2.3. Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım düzeyleri lisansüstü eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Mann-Whitney U Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12. Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	Z	P
Evet	15	49.90	748.50	628.50	.61	.54
Hayır	93	55.24	5137.50			
Toplam	108					

p<.05

Tablo 12'deki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin lisansüstü eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 'Hayır' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması 55.24 olup, 'Evet' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması olan 49.90'dan büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir (U=628.50, p<.05).

Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin sıra ortalamasının lisansüstü eğitim almayan öğretmenlerin sıra ortalamasından küçük olmasına rağmen aralarında büyük bir farklılık yoktur. Bu bulgular Alabay (2015) çalışmasındaki bulgular ile örtüşmektedir.

4.1.2.2.4. Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım düzeylerinin sınıf mevcudu değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis H Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 13'te yer verilmiştir.

Tablo 13. Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Sınıf mevcudu	N	Sıra ort.	Sd	x^2	P
20 ve altı	5	59.80	3	3.77	.29
21-30	26	49.52			
31-40	63	53.02			
41 ve üzeri	14	68.54			
Total	108				

p<.05

Tablo 13'teki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin sınıf mevcudu değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 20 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sıra ortalaması 59.80 olup, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sıra

ortalaması olan 49.52'den büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (x^2 =3.77; p=.29: p<.05).

41 ve üzeri sınıf mevcuduna sahip olan öğretmenlerin sıra ortalamasının diğer sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sıra ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin dijital eğitim ortamı ile çoklu ortam oluşturabilmeleri ve bu sayede kalıcı öğrenme gerçekleştirdiklerini düşünmeleri kullanım düzeyinin kalabalık sınıflarda fazla olmasını mümkün kılmış olabilir.

4.1.2.2.5. Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım düzeyleri görev yeri değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar bağımsız t testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 14'te yer verilmiştir.

Tablo 14. Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görev yeri	N	$\overline{X}$	Ss	T	P
Şehir Merkezi	67	3.20	.80	.87	.39
Kırsal Bölge	41	3.06	.84		
Toplam					

p<.05

Tablo 14'teki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin görev yeri değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin ortalaması kırsal bölgede görev yapan öğretmenlerin ortalamasından daha yüksek olmasına rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir (t=.87 p=.39).

Kırsal bölgede görev yapan öğretmenlerin EBA'yı kullanım düzey ortalamasının şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin ortalamasından daha düşük olmasının nedeni olarak kırsal bölgede altyapı ve donanım sorunlarının bulunması gösterilebilir.

4.1.2.2.6. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA kullanım düzeyleri hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Mann-Whitney U Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 15'te yer verilmiştir.

Tablo 15. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	Z	P
Evet	23	58.41	1343.50	1189.50	.68	.50
Hayır	85	53.44	4542.50			
Toplam	108					

p<.05

Tablo 15'teki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 'Evet' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması 58.41 olup, 'Hayır' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması olan 53.44'ten büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($U=1189.50$, $p<.05$).

Eğitim ve öğretimde değişimlerin yaşanması öğretmenlerin BİT konusunda geliştirilme ihtiyacını arttırmaktadır. Hizmet içi eğitim öncesinde de eğitim sürecinden ayrılmayan öğretmenlerin gelişimleri takip etmeleri, öğrenenlerin ve okul yapısının da bu değişim sürecine açık olması gerekmektedir. (Odabaşı ve Kabakçı, 2007). Fakat çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmenlerin EBA konusunda gelişimini destekleyen ve güncel aplikasyonlara uyumunu sağlayan hizmet içi eğitimi almadıkları görülmektedir. Bal ve Uslu (2018) çalışmalarında da benzer bulguya rastlanmıştır.

Okul yöneticilerinin öğretmenleri EBA'nın kullanımına ilişkin verilen hizmet içi eğitimler konusunda bilgilendirmemiş olması bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir.

4.1.3. Öğretmenlerin EBA Algı Ölçeğine Ait Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin EBA algı ölçeğine yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk başlıkta öğretmenlerin maddelere yönelik görüş ortalamalarına ait veriler bulunmaktadır. İkinci başlıkta ise öğretmenlerin EBA algı ölçeği ile elde edilen görüş ortalamalarının, veri toplama aracında bulunan değişkenler bazında karşılaştırılması neticesinde ulaşılan bulgular alt başlıklar halinde verilmiştir.

4.1.3.1. Öğretmenlerin EBA Algı Ölçeğine Ait Madde Bazında Görüş Ortalamaları

Tablo 16. Öğretmenlerin EBA Algı Ölçeğine Ait Madde Bazında Görüş Ortalamaları

MADDELER	n	$\overline{X}$	Ss
1. EBA platformu öğrencinin derse olan ilgisini artırır.	108	2.73	.99
2. EBA konusunda sunulan hizmet içi eğitimler yetersizdir.	108	3.27	.99
3. EBA platformu karmaşık konuların anlaşılmasını kolaylaştırır.	108	3.02	1.01
4. EBA kullanılan sınıflarda yaratıcı düşünme becerileri gelişir.	108	2.91	1.02
5. EBA platformu bireysel farklılıkları dikkate alır.	108	2.62	.97
6. EBA platformu aracılığıyla ülkemizde gerçekleşen sanat faaliyetleri hakkında bilgi edinirim.	108	2.66	.95
7. EBA'da yer alan ders içerikleri kazanımlara uygun hazırlanmıştır.	108	3.40	.89
8. EBA'da sanatsal içerikler (yarışmalar, etkinlik videoları vb) öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlar.	108	3.27	1.12
9. EBA canlı derste öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeylerini belirleyebilmek için ölçme ve değerlendirme kolay bir şekilde yapılır.	108	2.57	.95
10. EBA platformu öğrenciyi ödevlendirme konusunda amaca hizmet eder.	108	3.28	.98
11. EBA canlı dersler, eğitimde fırsat eşitliği sağlar.	108	2.34	1.12
12. EBA canlı ders ile eğitim yüz yüze yapılan eğitimden daha verimlidir.	108	1.56	.78
13. EBA'da Görsel Sanatlar dersi canlı olarak uygulanırken, öğrencilerin çalışmalarına müdahale etmek mümkündür.	108	2.14	.96
14. EBA'ya erişimde sistemsel bağlantı sorunlarıyla karşılaşırım.	108	3.59	1.09
GENEL	108	2.81	.55

Tablo 16'da maddelerin hesaplanan aritmetik ortalamaları, EBA'ya yönelik görsel sanatlar öğretmenlerinin o hususu değerlendirme seviyesi olarak belirlenmiştir. Yüksek olan değerler öğretmenlerin o maddeye katılım oranının çok olduğunu, düşük değerler ise katılım oranının az olduğunu ifade etmektedir. Görüş ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalama puana sahip görüş şöyledir; "*EBA'ya erişimde teknik sorunlarla karşılaşırım.*" ($\overline{X}$ Madde 15=3.59±1.09). Araştırmaya katılan öğretmenlerin en düşük ortalama puana sahip görüşü ise şöyledir; "*EBA canlı ders ile eğitim yüz yüze yapılan eğitimden daha verimlidir.*"

($\overline{X}$ Madde 14=1.56±0.78). Genel olarak öğretmenlerin EBA'ya yönelik algı düzeylerine bakıldığında görüş ortalamalarının *Kararsızım* ($2.61< \overline{X} <3.40$) düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki görüş ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin teknik sorunlarla *her zaman* karşılaştığı görülmektedir. Bu bulgu öğretmenlere yöneltilen açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar ile desteklenmektedir. Ezer ve Aksüt (2021) sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini aldığı çalışmasında öğretmenlerin siteye erişimde donma, internet ve teknoloji altyapı yetersizliği gibi sorunları belirttikleri görülmektedir. Meydana

gelen teknik ve altyapı sorunların öğretmen ve öğrencinin iletişim halinde olmasını engellediği söylenebilir.

4.1.3.2. EBA Algı Ölçeği ile Elde Edilen Görüş Ortalamalarının Değişkenler Bazında Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular

4.1.3.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüş ortalamaları cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar bağımsız t testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 17'de yer verilmiştir.

Tablo 17. Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Cinsiyet	N	$\overline{X}$	Ss	T	P
Kadın	62	2.82	.54	.90	.37
Erkek	46	2.71	.69		
Toplam	108	2.81	55		

p<.05

Tablo 17'deki veriler incelendiğinde; EBA'ya ilişkin görüş ortalamalarının cinsiyet değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, kadın öğretmenlerin ortalaması, erkek öğretmenlerin ortalamasından daha yüksek olmasına rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (t=.90 p=.37).

Her iki cinsiyet grubunun EBA'ya yönelik algıları incelendiğinde aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat kadın öğretmenlerin EBA'ya karşı algılarının daha olumlu yönde olduğu söylenebilir.

4.1.3.2.2. Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüş ortalamaları kıdem değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis H Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 18'de yer verilmiştir.

Tablo 18. Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Kıdem	N	Sıra ort.	Sd	x^2	P
1-5 yıl	12	69.79	3	3.91	.27
6-10 yıl	29	56.24			
11-15 yıl	30	52.50			
16 yıl ve üzeri	37	49.80			
Toplam	108				

p<.05

Tablo 18'deki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA'ya ilişkin görüş ortalamalarının kıdem değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 1-5 yıl kıdeme yılına sahip olan öğretmenlerin sıra ortalaması 69.79 olup, 16 yıl ve üzeri kıdem yılına sahip olan öğretmenlerin sıra ortalaması olan 49.80'den büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (x^2 =3.77; p=.29: p<.05).

1-5 kıdem yılına sahip öğretmenlerin sıra ortalamasının biraz daha yüksek olmasının nedeni EBA'yı kullanma konusunda daha bilinçli ve bilgili olmalarına bağlanabilir. Bu bulgu ile aynı noktada kesişen başka bir çalışmaya da rastlanılmaktadır. Güngör (2020) çalışmasında öğretmenlerin EBA ile ilgili düşüncelerinin kıdem yılı ile karşılaştırması sonucunda kıdem yılı fazla olan öğretmenlerin aleyhine anlamlı farklılığa ulaştığı görülmektedir.

4.1.3.2.3. Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüş ortalamaları lisansüstü eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Mann-Whitney U Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19. Lisansüstü Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	Z	P
Evet	15	56.73	851.00	664.00	.30	.77
Hayır	93	54.14	5035.00			
Toplam	108					

p<.05

Tablo 19'daki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA'ya ilişkin görüş ortalamalarının lisansüstü eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 'Evet' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması 56.73 olup, 'Hayır' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması olan 54.14'ten büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür (U=664.00, p<.05).

Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin az da olsa sıra ortalamalarının daha yüksek olması öğretmenlerin güncel olayları takip etmesine ve takip ettiği olayları mesleki hayatında kullanmalarına bağlanabilir. Nitekim bu konunun öneminden bahseden ifadeler de bulunmaktadır. Lisansüstü eğitimle alanında ihtisas yapmış (Varış, 1972) ve içinde bulunduğu çağa ayak uyduran bireylerin yetişmesini sağlamak için lisansüstü eğitimlerin önemi büyüktür (Gömleksiz ve Yıldırım, 2013).

4.1.3.2.4. Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüş ortalamaları sınıf mevcudu değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis H Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 20'de yer verilmiştir.

Tablo 20. Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Sınıf mevcudu	N	Sıra ort.	Sd	x^2	P
20 ve altı	5	77.90	3	3.97	.27
21-30	26	56.50			
31-40	63	53.70			
41 ve üzeri	14	46.04			
Total	108				

p<.05

Tablo 20'deki veriler incelendiğinde; öğretmenlerin EBA'ya ilişkin görüş ortalamalarının sınıf mevcudu değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 20 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sıra ortalaması 77.90 olup, 41 ve üzeri sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sıra ortalaması olan 46.04'ten büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (x^2 =3.77; p=.29: p<.05).

Öğretmenlerin EBA'ya yönelik algılarının sınıf mevcudu değişkeni ile karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Fakat 20 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sıra ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir. Sınıf mevcudu az olan öğretmen grubunun sınıf ortamında verimli ders etkinlikleri gerçekleştirdiği için algı düzeylerinin farklı olduğu yorumu yapılabilir.

4.1.3.2.5. Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüş ortalamaları görev yeri değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar bağımsız t testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 21'de yer verilmiştir.

Tablo 21. Görev Yeri Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

Görev yeri	N	$\overline{X}$	Ss	T	P
Şehir Merkezi	67	2.67	.59	2.39	.02*
Kırsal Bölge	41	2.95	.60		
Toplam					

p<.05

Tablo 21'deki veriler incelendiğinde; EBA'ya ilişkin görüş ortalamalarının görev yeri değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, kırsal bölgede görev yapan öğretmenler ve

şehir merkezinde görev yapan öğretmenler arasında kırsal bölgede görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunduğu anlaşılmıştır (t=2.39 p=.02*).

Kırsal alanda görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Bu farklılığın olmasının nedeni kırsal alanlarda görev yapan öğretmenlerin EBA kullanımı konusunda daha istekli olduğu yorumu yapılabilir. Ceylan (2019) çalışmasında da benzer bulguya ulaşmak mümkündür.

4.1.3.2.6. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüş ortalamaları hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar nonparametrik testlerden Mann-Whitney U Testi ile yapılmış ve elde edilen verilere Tablo 22'de yer verilmiştir.

Tablo 22. Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Veriler

	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	Z	P
Evet	23	54.30	1249.50	973.00	.03	.97
Hayır	85	54.55	4637.00			
Toplam	108					

p<.05

Tablo 22'deki veriler incelendiğinde EBA'ya ilişkin görüş ortalamalarının hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda, 'Hayır' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması 54.55 olup, 'Evet' cevabını veren öğretmenlerin sıra ortalaması olan 54.30'dan büyük olduğu görülmesine rağmen aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür (U=973.00, p<.05).

Öğretmenlerin EBA'ya yönelik algılarının hizmet içi eğitimle karşılaştırıldığında belirgin bir fark görülmemiştir. Farkın görülmemesinin sebebi öğretmenlerin eğitim programları konusunda bilgisinin olmaması olarak görülebilir.

4.1.4. EBA'da Görsel Sanatlar Dersi İçerik Dağılımına Göre Elde Edilen Bulgular

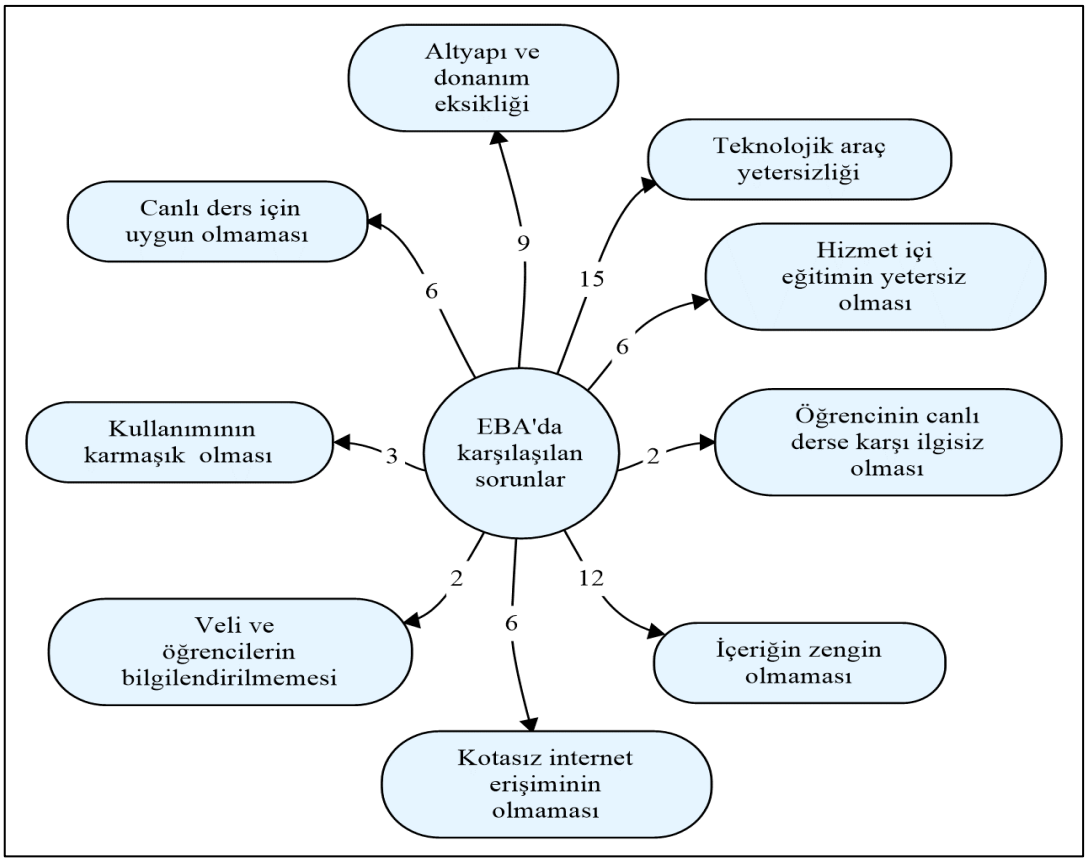
Tablo 23. EBA'da Görsel Sanatlar Ders İçerik Dağılımı

İçerik Türü	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf	Toplam İçerik türü
Video	39	45	46	25	155
Görsel	11	15	8	21	55
Ses	-	-	-	-	-
Kitap	7	8	15	12	42
Uygulamalar	4	3	3	6	16
PDF	12	10	10	15	47
Projeler	-	-	-	-	-

Tablo 23'e bakıldığında görsel sanatlar ders içeriklerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Ses ve proje başlıklarında içerik mevcut değildir. Öğretim programına uygun içeriklerin hazırlanması kazanımlar sağlayacak ve daha fazla görsel, kitap, PDF ve video içeriklerine yer verilmesi öğrencileri aktif kılacak, öğrenme verimliliğini artırmada yararlı olabilir.

4.2. NİTEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

Veri toplama aracının son bölümünde yer alan açık uçlu sorular; "*EBA kullanımı hakkında görüşleriniz nelerdir?*" ve "*EBA'nın etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak için yapabileceğiniz öneriler nelerdir?*" şeklindedir. Görsel sanatlar öğretmenlerine yöneltilen sorular çizgisinde "Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımında Karşılaşılan Sorunlar Teması" oluşturulmuştur. Altyapı ve donanım eksikliği, teknolojik araç yetersizliği, hizmet içi eğitimin yetersiz olması, öğrencinin canlı derse karşı ilgisiz olması, içeriğin zengin olmaması, kullanımının karmaşık olması, kotasız internet erişiminin olmaması, canlı ders için uygun olmaması, veli ve öğrencinin bilgilendirilmemesi gibi kodlar ve frekansları aşağıdaki şekil 7'de verilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin görüşlerine ait doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Görüşler genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla teknolojik araç yetersizliği, altyapı ve donanım eksikliği, içeriğin zengin olmaması yönünde düşüncelerinin olduğu belirlenmiştir.

Şekil 7. EBA'da karşılaşılan sorunlar temasına yönelik şekil

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Teknolojik araç yetersizliği" ve "Altyapı ve donanım eksikliği" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde öğretmenlerin, teknolojik araçların ve altyapı donanım eksikliğinin giderilmesi ile öğrencilerin bilgiye erişimlerinin kolaylaşabileceği, nitelikli bir eğitim sürecinin başlayabileceği ve fırsat eşitliğinin sağlanabileceği yönünde görüşler belirttiği görülmektedir.

> Internet alt yapısının iyileştirilmesi gerekir. Öğrencilere teknik imkanlar (tablet) sağlanmasının öğrencinin bilgiye erişimine yardımcı olabileceğini düşünüyorum. (K.2).
>
> EBA'yı daha etkin kullanmak için, her öğrencinin rahatlıkla ulaşabileceği sağlam bir altyapının oluşturulması gerekmektedir. İnternet ve maddi durumu düşük öğrencilere tablet verilmesi önem verilmesi gerekenlerdendir. Çok çocuklu ailelerde cihaz ihtiyacı daha çok olmaktadır. Örneğin; 5 çocuğu da öğrenci olan evlerde EBA canlı derse girmek için sadece bir cihazları var dolayısıyla bu durumdan sadece bir öğrenci faydalanır geri kalanlar bu durumdan mahrum kalır. Onun için çok çocuklu ailelere bu konuda devlet tarafından maddi yardımların yapılması lazım. (K.4).
>
> Ağ bağlantılarını güçlendirmek öğrenciye erişimi kolaylaştıracaktır. Ayrıca her eve bilgisayar ve tablet kişi sayısı düşünülerek ulaştırılırsa kaliteli bir eğitim sürecinin başlangıcı olmuş olur (K.6).
>
> Öğrenciler ve öğretmenler arasında fırsat eşitliği sağlanmalı tablet pc ve İnternet olanakları oluşturulmalı müfredata uygun materyallere ve müfredat dışı materyallere ulaşım kolaylastırılmalı. Uygulamaya yönelik daha fazla video olması gerektiğini düşünüyorum. Uygulamaya dayalı olan dersleri anlatmak için öğrenciye çok fazla materyal sunulması

> gerekiyor fotoğraf, video bu materyallerin sayısı arttıkça öğrencilerin konuyu anlaması daha basitleşiyor. Bir de platformun çok karışık olduğunu düşünüyorum (K.18).
>
> Öğrencilerimizin büyük çoğunluğu koşullarından dolayı, EBA'yı kullanamıyor. Çoğunun evinde İnterneti, tablet ya da bilgisayarı yok. Aynı evde birden çok öğrenci var. Bu ve benzeri sebeplerden dolayı EBA platformu amaçlanan düzeyde kullanılamamaktadır. Öncelikle her öğrencinin EBA'ya ulaşıp yararlanabilmesi için gerekli koşulların oluşturulması gerektiğini düşünüyorum (K.24).
>
> Her öğrencinin tableti ve evinde internetinin olması gerektiğini düşünüyorum (K. 28).
>
> Maddi yetersizliği olan öğrencilerin bu sorunlarının giderilmesi, öğrencinin bilgisayar, tablet gibi materyallere sahiplenilmesini sağlamanın koşulları oluşturulmalı. Bu durumda daha verimli ve etkin bir kullanım gerçekleşecektir (K.34).
>
> Olumsuz yanı öğrencilerin herhangi bir cihaza ulaşmada sıkıntı yaşamaları. Elektronik cihazların ailelere ekonomik olarak külfet getirmesi. Bu durumdaki öğrencilerin tespit edilip sorunlarının giderilmesi uygun olur diye düşünüyorum (K.41).
>
> Şimdilik teknik altyapı çözülürse iyi olur. Mesela her köye baz istasyonu yapılmalı ve her öğrenciye tablet verilmeli. Tabi bu öneriler etkin kullanımdan ziyade herkesin EBA'ya ulaşabilmesini sağlayacaktır (K.50).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "İçeriğin zengin olmaması" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde EBA'daki ders içeriklerinin soyut kavramları somutlaştırmada etkisinin olabileceğini belirten öğretmenlerin görüşü bulunmaktadır.

> Görsel Sanatlar dersi için içerikler arttırılmalı, yapılan çalışmaların sergilenebilmesi için e-sergi portalı açılmalı bu sergi portalı açılırsa başka okullarda öğrencilerin neler yaptıklarını görme ve öğrencilere gösterme şansımız olur. (K. 19).
>
> İçi boş içeriklere yer verilmemeli. Bazı bölümler sadece başlıktan ibaret. Ders saatlerinin daha özenle seçilmesi (K.21).
>
> Kendi dersim adına daha fazla materyal ve doküman olması yararımıza olacaktır. Derste EBA'dan yararlanmak istediğimde yeterince içerik bulamıyorum ben de EBA'dan değil de internetten yararlanıyorum o şekilde somutlaştırıyorum anlatmak istediklerimi (K.23).
>
> İçerikler daha fazla zenginleştirilebilir. Çok eksik var ve bulunan içerikler kazanımlara uygun değil örneğin belirli gün ve haftalara özel çok az görsel var. Alanında uzman kişilerce görsellerin daha çok eklenmesi gerekiyor. Ben öğrencilerin konuları daha kolay anlayabilmesi için onları önceden bilgilendirip konuyla alakalı görsel ya da video paylaşacağımı haber veriyorum. Fakat maalesef birkaç kişinin içerik eklemesiyle olacak iş değil (K. 25).
>
> Uygulamalı dersler için videolar görsel örnekler teorik ve teknikler hakkında bilgiler verilirse daha verimli sonuçlar elde edilebilir (K.51).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Hizmet içi eğitimin olmaması" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde, hizmet içi eğitimle öğretmenlerin, EBA'nın kullanımı konusunda bilgilendirilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin edindikleri bilgileri ne derecede öğrendiklerine ilişkin sınava tabi tutulmaları, veli ve öğrencilerin bu platform hakkında planlanan seminer programları ile bilgilendirilmeleri gibi öneriler de bulunmaktadır.

> Hizmet içi eğitim kurs süreleri çok az fiili katılmayan hocalarımız var. Bu büyük esksiklik öğretmenlerin bu gibi eğitim içerikli platformları kullanabilmesi için bu konuda donanımlı olması gerekiyor denetim çok fazla yok maalesef. Öğretmenler eğitim aldıktan sonra bununla ilgili bir sınava tabi tutulabilirler bu gibi kontroller öğretmenin daha aktif kullanmasını sağlayabilir (K.3).
>
> Hizmet içi verilen eğitimlerde başka platformlar da anlatılmalı başka ülkelerdeki platformlarla EBA platformu karşılaştırılabilir. Böylece öğretmenler eksiklikleri görebilir. Bu eksikliklerden doğan açıklıkları kapatmak için performanslarını artırabilirler. Yani özetle bu eğitimlerin verimli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü öğretmenler öğrense de bir şeyleri maalesef uygulamıyorlar hatta EBA ile ilgili eğitimler velilere ve öğrencilere de verilmeli diye düşünüyorum. Bu eğitimi aldıktan sonra biz de öğrencilere bu eğitimi verebiliriz (K.9).
>
> Eğitimcilerin ve öğrencilerin EBA konusunda daha fazla bilgi edinmeleri sağlanmalıdır. Bu konuda eğitimlerin arttırılması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin internet kullanım araçlarına ulaşımın sağlanması konusunda destek sunulması gerekmektedir (K.66).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Kotasız internet erişiminin olmaması" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde, internete erişimde kota sınırının olması sonucunda yetenekli öğrencilerin derse katılamadığı öğretmenler tarafından dile getirildiği görülmektedir. Öğretmenleri ile etkileşim halinde olan öğrencilerin daha başarılı olduğunu ve öğretmenin rehber olması gerektiğini belirten katılımcılar bulunmaktadır.

> Sistemsel sorunun giderilmesi ve katılım oranının arttırılması gerekiyor. Pandemi döneminde EBA ile iç içeyiz donanımlı olmasına daha çok ihtiyacım var. Öğrencinin interneti yetmediği için derslere giremiyor. Haberim olmuyor öğrencilerin yaptıklarından. Yetenekli öğrencilerim dersten geri kalabiliyor. Ücretsiz olması ve kota sınırının olmaması öğrencilerle daha iyi iletişim kurabilmeyi kolaylaştırır diye düşünüyorum. Whatsabı da kullanıyorum youtubeyi de bazen whatsaptan da video yolluyorum bazen youtube den videolara yönlendiriyorum öğrencileri izlemeleri için yaptığım etkinlikleri EBA da paylaşıyorum. Öğretmen ve öğrencilerin EBA'yı aktif bir şekilde kullanması bu gibi sorunları da beraberinde getiriyor maalesef (K.8).
>
> Her öğrencinin kolaylıkla ulaşabilmesi için internet kullanımının sınırsız olması lazım. Canlı derslere katılım için internetin sınırsız olması gerekiyor bazı evlerde kardeş sayısı fazla bağlantının olmadığı evler var olan internette kardeş sayılarından dolayı yeterli olmuyor (K.10).
>
> 1. EBA'ya giriş yapabilmek için öğrencilere özel ücretsiz İnternet kotası verilmesi.
>
> 2.Canlı derslerin ücretsiz olması (Canlı dersler, EBA'nın İnternetinden değil katılımcının kendi İnternetinden gidiyor.) (K.24).
>
> EBA' da sunulan içerikleri ve ders dışı etkinlikleri ücretsiz /kotasız Öğrenciye sunulması Öğrenci kazanmakta büyük etkiye rol oynayacaktır. Öğretmenin öğrenci ile haberleşmesi gerekiyor. Ancak öğretmenin yönlendirmesi ile öğrenci başarıya ulaşabilir. İnternet ve iletişim aracının olmadığı durumlarda sağlıklı etkileşim kurmak zor (K.42).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Kullanımının karmaşık olması" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde, öğretim programına uygun şekilde hazırlanan ders içeriklerinin EBA'da haftalık olarak paylaşılması ile daha düzenli ve yalın bir platform olabileceğini düşünen öğretmenlerin bulunduğu görülmektedir.

> Uygulamaya yönelik daha fazla video olması gerektiğini düşünüyorum. Uygulamaya dayalı olan dersleri anlatmak için öğrenciye çok fazla materyal sunulması gerekiyor fotoğraf, video bu örneklerin sayısı arttıkça öğrencilerin konuyu anlaması daha basitleşiyor. Birde platformun çok karışık olduğunu düşünüyorum. Öğretmen ve öğrencilerin aradığına daha kolay ulaşması gerekiyor ama duvarım sayfası kullanışlı düzenli öğretmen ve öğrenci için düzenli şekilde konumlandırılmış ama aradığımız ders içerikleri herbiri bir yerde (K. 18).
>
> Daha düzenli videolar eklenebilir. Öğretim programına uygun şekilde hafta hafta öğretmenler oraya video ekleyip öğrencinin izlemesini sağlayabilir. Alanında uzman kişiler malesef yeterli e içerik paylaşmıyor (K.56).
>
> Dağınık. Daha düzenli olabilir. İçeriğindeki etkinlikler kazanımlara uygun değil Konu konu ayrı video olmalı. Aradığıma kolay bir şekilde ulaşamıyorum çok az içerik var hepsi bir yerde görsel aradığımda videolarla pdf'lerle birlikte çıkıyor içerikler düzenli değil kategorilere ayrılmış ama yeterli olmamış sanırım öğretmenlerin paylaşımlarının az olmasından da kaynaklı bir durum. Öğretmen etkinlik yapıp ekledikçe hizmet puanında yılda bir puan eklenmeli teşvik etmesi açısından hizmet içi eğitimler arttırılmalı çok yetersiz (K. 58).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Canlı dersler için uygun olmaması" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde görsel sanatlar derslerinin teorik derslerden farklı olduğunu, öğrencilerin yanlış yaptığı noktaları düzenlemede uzaktan eğitimin yetersiz kaldığını belirten görüşlerin olduğu görülmektedir. Photoshop ve İllustrator gibi görsel tasarım programlarının uzaktan eğitim sürecinde kullanılmasının öğrencilerin ilgisini çekmede faydalı olacağını düşünen öneriler de sunulmuştur.

> Atölye dersleri EBA üzerinden sürdürülebilir değil uygulama derslerinin uzak eğitimle yapılması öğrenci çalışmasına müdahale etmeyi zorlaştırıyor. Öğrencinin yanlış yaptığı yerler düzeltilemiyor. Örneğin yanlış teknik kullandığında doğru tekniği öğrenciye anlatmak zor oluyor. Birçok yol denedim Görsel Sanatlar dersinde belirli bir aşamadan sonra online eğitim tıkanıyor yüz yüze öğrencinin çalışmasına müdahale etme gereği doğuyor (K.5).
>
> Yüz yüze eğitim Görsel Sanatlar dersi için uygundur. Canlı derste yetersizdir (K.12).
>
> Görsel Sanatlar dersi için uygun değildir. Yüz yüze eğitimdeyken bile öğrenci bu derste zorlanıyorsa uygulama yaparken sorun yaşıyorsa canlı dersi siz düşünün (K.29).
>
> Derslerin dijital ortamda resim yapılabilmesi için geliştirilmesi fayda sağlayacaktır. Farklı bir uygulamayla birlikte ilerlemek öğrencinin derse katılımını artırır. Örneğin; resim kâğıdı üzerine değil de dijital ortamda branşımızın kazanımlarına göre konular anlatılabilir uygulamalar yaptırılabilir ben öyle yaptım çeşitli videoları öğrencilerle paylaştım basitten karmaşığa doğru konuları anlattım mesela photoshop ve ıllustrator ilgilerini çekti. Tabi bununla ilgili daha önce içerikler paylaştım EBA canlı dersten değil de zoom programını kullandım EBA da link paylaştık öğrenciler için ama bu da eksiklik bu gibi durumlarda düzelme olursa daha çok kullanılır EBA'dan memnunum ama bu pandemi döneminde yarım kaldı tek başına yeterli olmadı (K.36).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Öğrencinin canlı derse karşı ilgisiz olması" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde öğrenciler üzerinde bir denetimin olamamasından dolayı öğrencilerin derse karşı ilgisiz olduklarını savunan öğretmenlerin bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin derse katılım isteğini artırmak maksadıyla öğrencilerin çeşitli şekillerde ödüllendirilmesi gerektiğini belirten öneriler bulunmaktadır.

> Öğrencilere yönelik ödüllendirme sistemi getirilebilir. Öğrenci EBA'ya girişlerinde içerik paylaştığında bazı belgeleri listeye eklediğinde yani kısaca aktif olduğunda simgesel olarak puan kazanıyor bunun pek bir etkisi olmuyor ama ödüllendirme olsa mesela her ay öğrencinin EBA'daki hareketliliği kontrol edilip ödül verilse belki daha daha etkili olur daha çok kullanılır. Öğrenci daha istekli olabilir. (K. 32).

> İyi bir platform ancak çok az bir öğrenci kesimi canlı derslere katılıyor. Sınıfın üçte biri kadar. Bu da başarı için yeterli olmuyor. Ayrıca Görsel Sanatlar dersini canlı işlemek oldukça zor oluyor. Canlı derslere katılımın zorunlu olmaması öğrenciyi isteksiz kılıyor. Denetimin olması ve devam zorunluluğunun olması öğrencileri derse devam zorunluluğunu getirebilir (K. 48).

"EBA'da karşılaşılan sorunlar" teması çerçevesinde şekillenen kodlardan biri olan "Veli ve öğrencilerin bilgilendirilmemesi" ile ilgili doğrudan alıntı yapılan bazı görüşler aşağıda verilmiştir. Bu görüşler incelendiğinde öğretmenlerin veli ve öğretmen iş birliği ile EBA'nın kullanımın artacağı, öğrencilerin veliler tarafından denetimde olmaları gerektiği, velilere öğrencilerin interneti güvenli şekilde kullanmalarına ilişkin eğitim platformu konusunda kamu kurum ve kuruşlar ile eğitimlerin verilmesi yönünde önerilerin olduğu görülmektedir.

> Velilerin görsel sanatlar dersine duyarlı olmalı öğrenciyi teşvik etmeli veli resim malzemeleri temin etmeli öğretmen ve veli işbirliği ile öğrencilerin derse motivasyonu artırılmalı öğrencilerin öz denetimin gerçekleştirilmesi gerekiyor. Velilere ve öğrencilere EBA konusunda seminerler verilmeli salgın döneminde EBA daha çok kullanıldığı için çok fazla soru geliyor EBA kullanımıyla ilgili öğrenciler ve veliler bu konuda bilgisiz. Pandemi sürecindeki zorlukların anlatılıp öğrencilere aktif katılımın yararlarının açıklanabilir (K. 16).

> İçeriğinde çeşitli reklamların da bulunmaması güven verici. Öğrenciler ve velilerin bu platformu kullanınca içleri rahat olabilir. Fakat internet kullanımı konusunda velilerin ve öğrencilerin bilgilendirilmesi gerekiyor. Veli kontrolünün olması şart. Yoksa öğrenciler istenilmeyen sitelere giriş yapabilir. Uzaktan eğitim sürecinin yoğun olduğu bu dönemde öğrenciler velilerin kontrolünde olmalı öğrenci derse giriyor mu? Veli ders programından haberdar mı? Öğrencinin EBA'ya giriş çıkış saatleri kontrol ediliyor mu veli tarafından Bunlar oldukça önemli. Ailelere çocukların internet kullanımıyla ilgili aile ve sosyal politikalar gibi kamu ve kuruluşlar tarafından eğitimler verilebilir. Çünkü ben bir velim ile konuşunca öğrencinin farklı web sitelerine girdiğini öğrendim. Bir diğer husus da bu bölgede yaşayan velilerin çok azı okuma yazma biliyor. Dolayısıyla EBA'ya girişte bile sorun yaşayan veliler var. Veli anlamayınca EBA'dan uzaklaşıyor ve içreğini bilmiyor (K. 67).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, bulgulardan ve literatürden elde edilen sonuçlar doğrultusunda tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; çoğunun teknolojik araçları ve EBA platformunu kullanmada kendilerini yeterli gördükleri, ayrıca bu platformdan memnun oldukları, fakat ders içeriklerinin az olduğunu belirttikleri görülmektedir. Literatür incelendiğinde bu sonuç "*EBA'da Görsel Sanatlar Dersine ait yeteri kadar e-içerik vardır"* maddesi açısından Yılmaz (2020)'ın ulaştığı sonuçla örtüşmektedir. Alanyazında yer alan bazı çalışmalara bakıldığında EBA'da ders içeriklerinin az olduğu üzerine vurgu yapıldığı görülmektedir (Pamuk ve diğ., 2013; Akman, 2013; Altın, 2014; Keleş ve diğ., 2013; Erman, 2021). Bu benzer sonuçlar görsel sanatlar ders içeriklerinin yetersiz olduğu ve artırılması gerektiği görüşünü desteklemektedir. Öğretmenlerin içeriklerin az olduğunu belirtmesi, öğrenme-öğretme sürecinde platformun kullanımını kısıtladığı söylenebilir.

Katılımcıların çoğu EBA canlı ders ile erişim sağlarken, bazıları ise diğer uygulama araçları ile erişim sağlamaktadır. Saygı (2021), çalışmasında EBA ile birlikte diğer uygulama araçlarını kullanan öğretmenlerin %40 ve üzeri oranda olduğunu tespit etmiştir. Ancak Balaman ve Hanbay-Tiryaki (2021) çalışmalarında öğretmenlerin bazen Zoom uygulaması ile uzaktan eğitim gerçekleştirdiklerini, fakat Bakanlığın uygulamanın güvenli olmadığını açıklaması ile öğretmenlerin kullanmayı bıraktıklarını, bu nedenle yalnızca EBA platformu ile devam ettiklerini belirtilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına bakıldığında EBA platformunun tek başına yeterli olmadığı, öğretmenlerin diğer uygulama araçlarını da kullanarak eğitim-öğretime devam ettikleri sonucuna varılabilir.

Öğretmenlerin platformu kullanım sıklığını öğrenmek amacıyla ayrılan bölümde görüş ortalaması *ara sıra* düzeyindedir. Fakat öğretmenlerin, platformdaki *"güncel haberleri takip ederim"* maddesine *sıklıkla* cevabını verdikleri görülmektedir. Güvendi (2014) tarafından hazırlanan çalışmada da benzer bulgulara rastlanmıştır. Öğretmenlerin *sıklıkla* haberleri takip ettiği, araştırma bulguları arasındadır. Yılmaz (2020)'ın çalışmasındaki sonuçlar da bu sonuçları destekler niteliktedir. Sonuçlardan yola çıkarak

öğretmenlerin sadece EBA'daki haberleri takip ettikleri, fakat içeriklerden çok fazla yararlanmadıkları ya da içerikleri kullanmadıkları sonucuna ulaşılabilir. Fidan, Erbasan ve Kolsuz (2016) ise çalışmalarında bu görüşün aksi olarak öğretmenlerin güncel olayları takip etme ifadesine yönelik *kararsız* oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın EBA'ya yönelik algılarını belirleyen veri ölçme aracındaki maddelere yönelik öğretmenlerin genel görüş ortalaması *kararsızım* düzeyindedir. "*EBA canlı ders ile eğitim yüz yüze yapılan eğitimden daha verimlidir*." maddesine verdikleri "*kesinlikle katılmıyorum"* yanıtı ile öğretmenler yüz yüze yapılan eğitimin daha verimli olduğu düşüncesindedir. Kahraman (2020)'ın temel tasarım dersinin uzaktan yürütülmesi ile ilgili yaptığı çalışmada ulaştığı uzaktan eğitimin teorik dersler bakımından daha verimli olduğu, müfredatın uygulamaya dayalı olduğu ve dersi işlemenin güç olduğu sonuçları araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Ünal ve Bulunuz (2020)'un yaptığı çalışmada araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu, fen bilimleri dersi için deney ve etkinliklerin uygulanamamasını dezavantaj olarak görmektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim ile uygulamalı dersleri yaptırmada sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Buna göre, öğrencilerin çalışmalarına müdahale edemedikleri için verim elde edemediklerini düşünmüş olabilecekleri sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenlerin üçüncü bölümde bulunan "*EBA'ya erişimde sistemsel bağlantı sorunlarıyla karşılaşırım*." ifadesine yüksek düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç, alanyazındaki çalışma sonucu ile benzerlik göstermektedir (Türker ve Dündar, 2020). Covid-19 salgını sürecinde EBA'ya girişlerin yoğun olmasından dolayı öğretmenlerin derslerini verimli bir şekilde verememelerinden ötürü bu görüşte oldukları söylenebilir. Katılımcılar *"EBA platformu karmaşık konuların anlaşılmasını kolaylaştırır."* ifadesini "*kararsızım*" olarak değerlendirmişlerdir. Öğretmenlerin bu şekilde değerlendirmelerinin sebebi yine içeriklerin yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Yılmaz (2020) tarafından yapılan çalışmada, bu araştırmanın aksine öğretmenler *"platform, perspektif gibi anlatılması güç olan konuların anlaşılmasını kolay hale getirir."* ifadesini "*katılıyorum*" cevabıyla değerlendirmişlerdir.

Öğretmenlerin EBA kullanım düzeyi cinsiyet değişkeniyle karşılaştırıldığında anlamlı bir fark görülmemiştir. Literatür incelendiğinde benzer bulgulara ulaşan çalışmalar görülmektedir (Alabay, 2015; Yılmaz, 2020; Şireci, 2020; Erman, 2021). Anlamlı farklılığın çıkmadığı çalışmalar oldu gibi literatürde EBA'nın kullanım düzeyinin cinsiyet değişkenine

göre farklılaştığı (Kalemkuş, 2016; Fidan, Erbasan ve Kolsuz; 2016) ve erkeklerin lehine anlamlı farklılık görülen çalışmalar da bulunmaktadır.

Araştırmada katılımcılardan elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere kullanım düzeyinin ve algı ölçeğiyle elde edilen görüş ortalamasının kıdem değişkeniyle karşılaştırıldığında belirgin bir fark görülmemiştir. Fakat kullanım oranının 1-5 yıllık öğretmenlerde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Yeni öğretmen olan katılımcıların EBA'yı kullanım oranının fazla olması, eğitimde teknolojiyi daha çok kullanmalarından ve daha çok istekli olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Mesleki deneyim arttıkça EBA kullanım ve algı düzey ortalamalarının düşmesi, teknolojinin ilerlemesiyle yenilenen ve gelişen bir platform olan EBA'nın hızına yetişmek için öğretmenlerin kaygılanması ve öğretmenlerin internet kullanımının zayıf olması gibi nedenlere bağlanabilir. Aztekin (2020) çalışmasında 21 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olan katılımcıların düşük ortalamaya sahip olduğu, 1-5 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin daha yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucu ise bu araştırmanın sonucu ile aynı eksendedir. Alabay (2015) çalışmasında 16-20 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin EBA'yı kullanım düzeylerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Kalemkuş (2016) çalışmasında EBA'ya yönelik değerlendirmede kıdemli öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Bu sonuç ile kıdemli öğretmenlerin göreve yeni başlayan öğretmenlere kıyasla EBA hakkında daha çok bilgiye sahip olduğu görüşü üzerinde durmuştur.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA algı ölçeğiyle elde edilen görüş ortalamasının lisansüstü eğitimi değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alabay (2015) ile Çavuş ve Yorgancı (2020)'nın çalışmalarında EBA'yı kullanma sıklığı ve lisansüstü eğitim alan öğretmenleri karşılaştırması sonucunda anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmektedir. Karbeyaz ve Kurt (2020), Covid-19 döneminde EBA ile ilgili tutumları incelediği çalışmanın bulgusunda da öğretmenlerin öğretim durumu ile EBA tutum puanlarını kıyaslaması sonucunda anlamlı farklılık tespit etmemiştir. Çalışmanın bulgusundan farklı olarak Kalemkuş (2016)'un çalışmasında, öğretmenlerin eğitim durumu değişkeni ile EBA'ya yönelik tutumları üzerine yaptığı karşılaştırmada yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmada az da olsa lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin, EBA görüş ortalaması yüksek düzeydedir. Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin kariyerlerini geliştirme adına yaptıkları girişimler neticesinde, eğitim öğretim alanındaki yenilikleri takip etme ve bu yenilikleri

öğrencilerle paylaşabilme yetisine ulaşmış olmaları bakımından algı düzeylerinin, lisansüstü eğitim almayanlara oranla daha iyi düzeyde olduğundan bahsedilebilir. Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin nitelikli insan gücü yetiştirmeyi, bilgiyi salt aktarmak yerine üzerine düşünebilmeyi, eğitim sisteminin alışılmışın dışına çıkarma ve kalitesini artırma gayreti ile kendini geliştiren ve araştıran bir duruş sergileyen şeklinde iyi öğretmen tanımlaması dikkat çekmektedir (Bülbül, 2003).

EBA'yı kullanım düzeyinin ve algı ölçeğiyle elde edilen görüş ortalaması, sınıf mevcudu değişkeniyle karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. EBA kullanım düzeyi ile sınıf mevcudunun karşılaştırılması sonucunda elde edilen en yüksek sıra ortalamasına sahip 41 ve üzeri sınıf mevcudu olan öğretmenlerin bulunduğu görülmektedir. Bu sonuç Yılmaz ve Bilici (2016)'nin görsel sanatlar dersinde öğretim teknolojileri ve materyal kullanımı durumları çalışmalarının sonucu ile desteklenmektedir. Çalışmalarında öğretmenler, bazı kazanımları yeterli ders saati olmadığından programlarına alamadıklarını ve öğrencilerin anlamakta zorlandıkları bazı konuları teknolojinin yetersiz oluşundan veremediklerini rapor etmiştir. Bu araştırmanın sonucu ile sınıf mevcudunun 41 ve üzeri olması, öğretmenlerin 40 dakikalık süreçte uygulamaya dayalı olan bu dersi zamandan tasarruf etmek ve verimli geçirmek adına EBA'daki içeriklere yöneldiği düşüncesine ulaşılabilir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin EBA algı ölçeğiyle elde edilen görüş ortalaması görev yeri değişkeniyle karşılaştırıldığında kırsal bölgede görev yapanların lehine anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Ortaya çıkan anlamlı farklılığın nedenleri; kırsal alanda görev yapan öğretmenlerin şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerden daha genç olması, BİT konusunda yeterli donanıma sahip olması ve teknolojik gelişimleri takip etmesi olarak sıralanabilir. Katılımcıların görev yeri ve EBA'nın kullanışlılığı arasındaki ilişkinin incelendiği Gökdemir (2020)'in çalışmasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

EBA'nın kullanım düzeyi ve algı ölçeğiyle elde edilen görüş ortalaması hizmet içi eğitim alma değişkeniyle karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ortaya çıkan bu sonuçtan yola çıkarak öğretmenlere hizmet içi eğitimin verilmediği, öğretmenlerin eğitimlere katılma konusunda istekli olmadığı ya da verilen eğitimden verim alınmadığı sonuçlarına ulaşılabilir. Kalemkuş (2016)'un çalışmasında "*EBA ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?*" sorusuna katılımcıların büyük çoğunluğunun hayır yanıtını verdikleri görülmüştür. Bu sonucun bulunması öğretmenlerin çoğunun hizmet içi eğitim almadığını

destekler niteliktedir. Hizmet içi eğitimlerin yetersizliğinin belirtildiği Keleş ve diğerlerinin (2013) çalışmasında hizmet içi eğitimin programlarının olmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Benzer şekilde çevrimiçi eğitimin niteliğini üst seviyeye taşımak için kaynak ve içerik sayılarının artırılması ve bu doğrultuda öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiği belirtilmiştir (Gören ve diğ., 2020). Bu konudaki başka bir çalışma ise Sarıtepeci, Durak ve Seferoğlu (2016)'na ait olup, hizmet içi eğitim gereksinimlerinin FATİH projesi kapsamında incelenmesi üzerine yaptıkları çalışmalarında, eğitimlerde öğretmenlerin ihtiyaçlarının tam olarak giderilmediği sonucuna ulaşmaları benzer sonuçlar arasındadır. Covid-19 salgını sürecinde EBA kullanımının artması ile ortaya çıkan sorunların çözülmesi adına hizmet içi eğitime öncekinden daha fazla ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin veri toplama aracında bulunan açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde EBA'da karşılaşılan sorunlar teması çerçevesinde öğretmenlerin daha çok teknolojik araç yetersizliği, içeriğin zengin olmaması, altyapı ve donanım yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştığı görülmektedir. Hizmet içi eğitimin yetersiz olması, kotasız internet erişiminin olmaması, görsel sanatlar dersinin uzaktan eğitim için uygun olmaması, kullanımının karmaşık olması, öğrencinin canlı derse karşı ilgisiz olması, veli ve öğrencilerin bilgilendirilmemesi gibi sorunlar da öğretmenlerin karşılaştığı diğer sorunlar arasındadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında bulguların, nicel araştırmadan elde edilen sonuçları destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında, Afrika bölgesindeki öğrencilerin teknolojiye düşük düzeyde erişimlerinin olması, aktif olmalarını zorlaştırmaktadır. Covid-19 krizinin getirmiş olduğu eşitsizlikleri en aza indirgemek için yükseköğretim kuruluşlarıyla ve hükümetlerle iş birliği yapılarak eğitimin genel verimliliğinin geliştirilebileceği belirtilmiştir (Marinoni ve diğ., 2020). Endonezya'daki bazı bölgelerde eğitimde online sürecin eşit şartlarda olmadığı görülmekte ve teknolojik araçların temini ile altyapı sorunlarının düzeltilmesi maddi külfet getirmektedir (Batubara, 2021). Teknik problemlerin eğitimi etkilediği sonucuna bazı çalışmaların çıktılarında da rastlanmaktadır (Qazi, ve diğ., 2021; Burke ve Dempsey, 2020). Filipinler'de sadece merkezi okullarda bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlara erişim sağlanabilmekte; uzaktan eğitim sisteminin benimsenmesi, bütün öğrencilerin öğrenme performansının arttırılması ve teknolojiden yararlanması için yeniliklere ihtiyaç duyulmaktadır (Chen ve Huang 2018). Saygı (2021) ve

Erbaş (2021)'ın çalışmalarında karşılaştıkları sınıf öğretmenlerinin altyapı yetersizliği sorunu da yine bu çalışmanın sonucu ile aynı doğrultudadır. Birtakım teknik aksaklıklar, eğitim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin motivasyonunun düşmesine ve düşük performansa sahip olmalarına neden olabilir.

Araştırmada öğrencilerin çevrimiçi eğitime karşı ilgisiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarından olan online derslerin öğrencilerin dikkatini çekmemesi sorunu, Avcı ve Akdeniz (2021)'in yürütmüş olduğu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Bu sonuçtan farklı olarak, Gürcistan'da yapılan örnek olay çalışması ile online eğitimin başarılı olduğu ve öğrenciler tarafından olumlu karşılandığı (Kvavadze ve Basilaia, 2020) ve çevrimiçi eğitimle öğrencilerin müfredatın gerisinde kalmadan Covid- 19 sürecini öğrenme kaybı yaşamadan atlatabileceği sonuçları ortaya çıkmıştır (Kaffenberger, 2021). Öğrencilerin okuldan uzak kalmaları, okul paydaşları ve veliler tarafından yeterince denetlenmemeleri ve bu sıkıntılı süreçte öğrencilerin olumsuz duygulara sahip olması da öğrenme isteğini azaltmış olabilir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, bulgular ve tartışmalar doğrultusunda ulaşılan sonuçlar bulunmaktadır. Ayrıca araştırma sonucunda ortaya çıkan bilgiler ışığında geliştirilen önerilere ve bu alanda ileride yapılabilecek yeni araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1. SONUÇLAR

Öğretmenlerin EBA görüş ortalamaları incelendiğinde, 1-5 öğrencinin canlı derslere katıldığına dair öğretmen görüşü saptanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin çoğunun teknolojik araçları ve EBA platformunu kullanabilme açısından kendilerini yeterli gördükleri, canlı ders erişimini daha çok EBA canlı ders uygulaması ile yaptıkları, EBA arayüz tasarımını kullanışlı buldukları, EBA'da görsel sanatlar dersine ait yeteri kadar e-içerik olduğunu düşünmedikleri, görsel sanatlar dersi için EBA'yı kullanışlı bulmadıkları ve EBA platformundan çoğu öğretmenin memnun oldukları saptanmıştır.

Öğretmenlerin EBA Kullanım Durum Düzeyine ilişkin görüş ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin çoğunun EBA'daki haberleri *sıklıkla* takip ettikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin EBA'da diğer meslektaşlarıyla bilgi alışverişinde bulunma oranının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. EBA algı ölçeği ile elde edilen görüş ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin çoğunun EBA'ya erişimde bağlantı sorunu yaşadıkları, yüz yüze yapılan eğitimi EBA canlı ders ile yapılan eğitimden daha verimli buldukları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin EBA'yı kullanım düzeyleri ve EBA algı ölçeği ile elde edilen görüş ortalamaları cinsiyet, kıdem, lisansüstü eğitim alma durumu, sınıf mevcudu, hizmet içi eğitim alma durumu değişkenleri ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma neticesinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. EBA algı ölçeği ile elde edilen görüş ortalamasının görev yeri değişkeni ile karşılaştırılması sonucunda kırsal bölgede görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık saptanmıştır.

Araştırmada nicel bulgulardan elde edilen sonuçlara ilaveten nitel araştırma kapsamında öğretmenlerden elde edilen görüşler incelendiğinde EBA'da karşılaşılan sorunlar temasına ilişkin kodlamalarda katılımcıların yoğun olarak teknolojik araçların

yetersiz olduğu, içeriğin zengin olmadığı, altyapı ve donanım eksikliğinin olduğu yönünde beyanlarda bulundukları saptanmıştır. Yine katılımcıların bazılarının kotasız internet erişiminin olmadığı, görsel sanatlar dersinin canlı ders için uygun olmadığı, hizmet içi eğitimin yetersiz olduğu, kullanımının karmaşık olduğu, veli ve öğrencilerin EBA hakkında bilgilendirilmediği ve öğrencinin canlı derse karşı ilgisiz olduğu yönündeki ifadeleri de tespit edilmiştir.

6.2. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle geliştirilen öneriler ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler yer almaktadır.

6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

- ⇒ Öğretmenlerden EBA platformunun geliştirilmesi adına yeni tasarımların yer aldığı projeler istenebilir. Bu projeler ile EBA platformu öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden şekillenebilir.
- ⇒ Öğretmen ve öğrencilerin EBA platformundaki ders içeriklerine daha kolay ulaşabilmeleri için arayüz tasarımı yalınlaştırılabilir.
- ⇒ EBA platformuna ilişkin hizmet içi eğitim programlarının süresi uzatılabilir. Öğretmenler hizmet içi eğitim programlarıyla EBA platformunun içeriği hakkında ve EBA Canlı ders uygulaması ile donanım kazanabilir.
- ⇒ Öğretmenlere ek hizmet puanının verilmesi ya da aylıkla ödüllendirilmesi yine öğrencilerin de çeşitli şekilde ödüllendirilmesi EBA platformunu aktif bir şekilde kullanımını cazip hale getirebilir.
- ⇒ İllüstratörlerin, grafik tasarımcıların ve görsel sanatlar öğretmenlerinin oluşturduğu bir komisyon kurulabilir. Bu komisyon EBA platformunda bulunan görsel sanatlar ders içeriklerini inceleyip zenginleştirilebilir.
- ⇒ Anlaşılması güç olan konulardaki soyut kavramların somutlaştırılması yönünde öğretmenler tarafından hazırlanan interaktif videolar eklenebilir.
- ⇒ Teknolojik araç eksikliği, altyapı ve donanım yetersizliği gibi sorunların mevcut durumu araştırılabilir. Bu konudaki eksikliklerin giderilmesi hususunda çalışmalar yapılabilir.

⇒ Velilerin EBA'daki haberlerden/duyurulardan, sınav tarihlerinden, öğrencilerin derse katılım durumundan ve daha birçok gelişmeden kısa mesaj (SMS) ile bilgilendirilmesi için çalışmalar yapılabilir.

6.2.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

⇒ Bu araştırma Diyarbakır ilindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır. İleride yapılacak bir çalışma farklı bir ilde yürütülebilir.

⇒ İleride yapılacak bir araştırmada özel okullarda görev yapan öğretmenler ile devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin EBA kullanım düzeylerinin karşılaştırılması yapılabilir.

⇒ Araştırma EBA'nın içeriğine erişimi olan tüm eğitim fakültelerindeki akademisyen ve üniversite öğrencilerinin üzerinde yapılabilir.

⇒ Öğretmenlerin EBA'yı kullanım düzeyi ve EBA'ya yönelik algıları konusunda nitel boyutta gözleme dayalı çalışmalar yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

Ak, M., Şahin, L., & Çiçekler, A. N. (2020). Kovid-19 genel bakış açısından İstanbul Üniversitesi uzaktan eğitim uygulamalarına bir bakış açısıyla. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(2), 889-930.

Akman, N. (2013). *FATİH projesinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Aksel, E. (2005). Temel sanat kararları. *Anadolu Üniversitesi 15. Anadolu Sanat Dergisi,* 15, 9-18.

Aktay, S., & Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) incelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44.

Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Alkan, C. (1994). Eğitim teknolojisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(1), 339-344.

Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi* (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Alkan, C. (2005). *Eğitim teknolojisi* (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Altın, H. M. (2014). *Öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli bakış açısıyla FATİH projesinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.

Altın, H. M., & Kalelioğlu, F. (2015). FATİH Projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 89-105.

Aral, N. (1999). Sanat eğitimi – yaratıcılık etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.

Arımıtsu, T. (1982). *The suzukı method of ınstructıon applıed to art educatıon for young chıldren ın Amerıca*. Doctoral Thesis.

Arnheim, R. (2015). *Görsel düşünme* (Çev. R. Öğdül). İstanbul: Metis Yayınları.

Artut, K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir incelem. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 223-234.

Artut, K. (2007). *Sanat eğitimi* (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Aşılıoğlu, B. (2012). İlköğretim ikinci kademe Görsel Sanatlar dersi programının sanat eğitimi ilkelerinin açıklanması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 231-240.

Atak, H. (2011). *Örneklem seçimi*. Ö Çokluk (Ed.), Araştırma Yöntemleri İçinde (s. 201-227). Ankara: Edge Akademi.

Avcı, F., & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154.

Avcı, M. (2008). *Bilimsel araştırmalarda veri toplama*. O. Kılıç & M. Cinoğlu (Ed.), Bilimsel araştırma yöntemleri içinde (s.145-170). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Ayan, E. (2018). *Öğretmenlerin eğitim bilişim ağı içeriğini kullanma ve e-içerik geliştirme durumlarının incelenmesi.* Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Ayaydın, A. (2015). *Çoklu zekâ tabanlı Görsel Sanatlar eğitimi* (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Aydoğan, Ş. (2016). *EBA destekli öğretimin 4. sınıf öğrencilerinin "ısı-sıcaklık" ve "erime-çözünme" konularında kavram yanılgılarına ve tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

Ayvaz, Y. (1995). *Ana bileşenler analizi ve bir uygulama denemesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Aztekin, B. (2020). *Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'na yönelik farkındalık düzeyleri ve tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.

Bal, M., & Uslu, E. (2018). Türkçe öğretim sürecinde dijital bölünme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 228-245.

Balaman, F., & Hanbay-Tiryaki, S. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.

Balamir, B. (1999). *Sanat eğitiminde özgürlük ve özgünlük*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Baltacıoğlu, İ. H. (1932). *Resim ve terbiye.* İstanbul: Kanaat Kütüphanesi.

Banoğlu, K., Madenoğlu, C., Uysal, Ş., & Dede, A. (2014). FATİH Projesine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Eskişehir ili örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 39-58.

Barnand, M. (2002). *Sanat, tasarım ve görsel kültür*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Başbuğ, F., & Başbuğ, Z. (2016). Görsel Sanatlar eğitimi üzerine notlar. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 18(9), 74-98.

Batubara, B. M. (2021). The problems of the world of education in the middle of the Covid-19 pandemic. *Budapest International Research and Critics Institute*, 4(1), 450-457.

Baz, F. Ç. (2016). Teknik, donanım ve içerik yönüyle fatih projesinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(15), 196-209. https://scholar.google.com/scholar?start=20&q=fatih+projesi&hl=tr&as_sdt=0,5 adresinden 10 Ocak 2021 tarihinde edinilmiştir.

Baz, F. Ç. (2017). FATİH Projesi üzerine bir içerik analizi çalışması. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7(2/1), 93-103.

Becit-İşçitürk, G. & Turan, Z. E. (2018). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı'na ilişkin görüşleri. *Information Technologies & Applied Sciences,* 13(29).

Bozkurt, N. (1995). *Sanat ve estetik kuramları* (2. Baskı). İstanbul: Sarmal Yayınları.

Burke, J., & Dempsey, M. (2020). Covid-19 practice in primary schools in Ireland report: a two-month follow-up. Project Report, Maynooth University. http://eprints.maynoothuniversity.ie/13001/ adresinden 18 Haziran 2021 tarihinde edinilmiştir.

Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2001). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.

Bülbül, T. (2003). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin lisansüstü öğretime öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 167-174.

Büyüköztürk, Ş. (2001). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Can, H. (1992). *Organizasyon ve yönetim*. Ankara: Adım Yayıncılık.

Chen, J. F., & Huang, H. F. (2018). An empirical study on the factors influencing the webbased teaching effect. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education,* 14(5), 1635-1643.

Cho, J., & Trent, A. (2006). Validity in qualitative research revisited. *Qualitative Research,* 6(3), 319- 340.

Coşkun, C. (2019). *Yeniden üretim sarmalında eğitimde fırsat eşitsizliği: Malatya örneği.* Doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Coşkunserçe, O., & Becit-İşçitürk, G. (2019). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu hakkında öğrencilerin farkındalığının arttırılmasına yönelik bir durum çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 260-276.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2020). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi* (Çev. Y. Dede, & S. Demir) Ankara: Anı Yayıncılık.

Çavuş, H., & Yorgancı, F. K. (2020). Ortaokul matematik öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Projesinden yararlanma düzeyleri ve proje hakkındaki görüşleri. *Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1272-1303.

Çellek, T. (2003). Sanat eğitimi ve amaçları. http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=274 adresinden 11 Haziran 2021 tarihinde edinilmiştir.

Çiftçi, B., & Aydın, A. (2020). Eğitim bilişim ağı (eba) platformu hakkında fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi*, 5(2).

Demirel, Ö. (2000). *Öğretme Sanatı. Ankara.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2007). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Deryakulu, D. (2019). Eğitim teknolojisi, iletişim, öğrenme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(2), 527-531.

Diğler, M. (2018). *Okul öncesinde resim eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Doorly, P. (2019). *Sanatta hakikat niteliğin dönüşü*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Dursun, Ö. Ö., Kuzu, A., Kurt, A. A., Güllüpınar, F., & Gültekin, M. (2013). Okul yöneticilerinin FATİH Projesinin pilot uygulama sürecine ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 100-113.

EBA (2020a). EBA ana sayfa. https://www.eba.gov.tr/arama?q=a%C4%9F%C4%B1r adresinden 14 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.

EBA, (2020b). Mesleki gelişim. https://eba.gov.tr/meslekigelisim adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

EBA, (2020c). EBA ana sayfa. https://eba.gov.tr/#/anasayfa adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

EBA, (2020d). Mesleki gelişim. https://eba.gov.tr/meslekigelisim adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

EBA, (2020e). Dersler sayfası. https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.834/index.html#/main/dashboard/2/5/0 adresinden 28 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

Eisner, W. E. (1972). *Educating artistic vision*. New York: Macmillan Publishing.

Ekici, S., & Yılmaz, B. (2013). Fatih Projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 2(27), 317-339.

Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri yaklaşım, yöntemler ve teknikler* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

E-Kolej. (2021). *E-Kolej online eğitim platformu.* https://www.ekolej.net/hakkimizda/ adresinden 27 Mayıs 2021 tarihinde edinilmiştir.

Erbaş, Y. H. (2021). Covid-19 salgını döneminde eğitim: İlkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 360-380.

Ergin, A. (1998). *Öğretim teknolojisi ve iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ergün, M. (1998). İnternet destekli eğitim. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1-10.

Erim, G., & Caferoğlu, M. (2012). Görsel Sanatlar eğitimi dersinin zihinsel engelli çocuklara katkısının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 321-342.

Erinç, S. M. (2004). *Sanatın boyutları* (3. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.

Erinç, S. M. (2009). *Sanat sosyolojisine giriş.* Ankara: Ütopya Yayınevi.

Erman, E. (2021). *Uzaktan eğitim kapsamında hazırlanan tarih dersi elektronik ders içeriklerinin tarih öğretmenleri ve ortaöğretim öğrencileri açısından değerlendirilmesi: EBA örneği*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ersoy, A. (2010). *Sanat eleştirisi*. İstanbul: Artes Yayınları.

Etike, S. (1995). *Sanat eğitimi yazıları*. Ankara: İlke Kitap ve Yayınevi.

Farago, F. (2006). *Sanat* (Çev. Ö. Doğan). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Farahani, R. G. (2014). The nature of technology, transfer and functions case study: print technology transfer to khorasan daily. *International Journal of Technical Research*, 2(7), 49-62.

Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.

Fidan, N. K., Erbasan, Ö., & Kolsuz, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 626-637.

Gibson, R. (2003). Learning to be an art educator: student teachers attitudes to art and art education. *International Journal of Art & Design Education*, 22, 111-120.

Gomrich, E. H. (1997). *Sanatın öyküsü* (Çev. E. Erduran, & Ö. Erduran) İstanbul: Remzi Kitapevi.

Gökay, M. (2019). *Görsel Sanatlar eğitimi* (A. O. Alakuş, & L. Mercin, ed.) (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Gökaydın, N. (1998). *Eğitimde tasarım ve görsel algı*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Gökçe, B. (2014). *Toplum bilimlerinde araştırma yöntemleri*. Ankara: Savaş Yayınları.

Gökdemir, A. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yükseklisans tezi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray.

Gömleksiz, M. N., & Yıldırım, F. (2013, Mayıs). *Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin lisansüstü eğitimine ilişkin görüşleri.* VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Gören, S. Ç., Gök, F. S., Yalçın, M. T., Göregen, F., & Çalışkan, M. (2020). Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin değerlendirilmesi: Ankara örneği. *Milli Eğitim Dergisi,* 49(1), 69-94.

Güven, İ. (2012). Eğitimde 4+4+4 ve Fatih Projesi Yasa Tasarısı = Reform mu?. İlköğretim Online Dergisi,11(3). https://scholar.google.com/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=G%C3%9CVEN%2C+%C4%B0.+%282012%29.+%22E%C4%9Fitimde+4%2B4%2B4+ve+fatih+projesi+yasa+tasar%C4%B1s%C4%B1%3D+reform+mu%3F%22%2C+%C4%B0lk%C3%B6%C4%9Fretim+Online%2C+11%283%29%2C+s.+556-577&btnG= adresinden 17 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

Güvendi, G. M. (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) örneği.* Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Halis, İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Heinich, R., Molenda, M., & Russel, J. D. (1989). *Instructional media and new technologises of ınstruction*. (Third Edition). New York: Macmillan Publishing.

Hızal, A. (1983). Eğitimde teknolojiden yararlanmak, eğitim teknolojisi midir?. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1), 277-286.

Hollingsworth, P. M., & Hoover, K. H. (1999). *İlköğretimde Öğretim Yöntemleri*; (Çev. T. Gürkan, E. Gökçe, D. S. Güler). Ankara: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.

Huberman, A.M. & Miles, M.B. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. M.B. Milles and A.M. Human (Ed.), Data management and analysis methods In (s.428-444). (2. Baskı). Thousand Oaks: Sage Publications.

İnci-Kuzu, Ç. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan ilkokul uzaktan eğitim programı (EBA TV) ile ilgili veli görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi,* 49(1), 505-527.

İşman, A. (2008). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim.* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kaffenberger, M. (2021). Modelling the long-run learning impact of the Covid-19 learning shock: Actions to (more than) mitigate loss. *International Journal of Educational Development*, 81, 1-8.

Kahraman, M. E. (2020). COVID-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel tasarım dersi örneği. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 6(1), 44-56.

Kalemkuş, F. (2016). *Ortaöğretimdeki öğretmen ve öğrencilerin eğitim bilişim ağı (EBA)'ya ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Karaahmet- Balcı, S. (2015). Sanat eğitimi alan bireylerde estetik algı oluşturmak için görsel kültür eğitiminin gerekliliği. *Akademik Sosyal Bilimler Çalışmaları Dergisi,* 36, 465-477.

Karamustafaoğlu, O. ,Aydın, M., & Özmen, H. (2005). Bilgisayar destekli fizik etkinliklerinin ögrenci kazanimlarina etkisi: basit harmonik hareket örnegi. *Turkısh Onlıne Journal of Educatıonal Technology*, 4(4).

Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Karatekin, K. Elvan, Ö. & Öztürk, D. (2015). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin fatih projesi hakkındaki düşünceleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi,* 6 (18).

Karbeyaz, A., & Kurt, M. (2020). Covid-19 sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile ilgili öğretmen tutumları: Bir karma yöntem çalışması. *Ekev Akademi Dergisi*, 84, 39-66.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim. Ankara:* Pegem Akademi Yayıncılık.

Kaya, Z. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kayaduman, H., Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2011). *Eğitimde FATİH projesinin öğretmenlerin yeterlik durumları açısından incelenmesi.* Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri. 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya.

Kehnemuyi, Z. (2009). *Çocuğun görsel sanat eğitimi* (6. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Keleş, E., Dündar-Öksüz, B., & Bahçekapılı, T. (2013). Teknolojinin eğitimde kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri: FATİH Projesi örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 353-366.

Khan Akademi. (2020). Herkese, her yerde, dünya standartlarında, bedelsiz eğitim!. http://www.khanacademy.org.tr/hakkimizda.asp?ID=1 adresinden 02 Haziran 2021 tarihinde edinilmiştir.

Kırışoğlu, O. T. (2005). *Sanatta eğitim görmek öğrenmek yaratmak* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kırışoğlu, O. T. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık Görsel Sanatlar ve kültür eğitimi-öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kirk, J., & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Beverly Hills, CA: Sage.

Kuloğlu, M. E. & Bay, E. (2019). İngilizce öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (eba) kullanım durumlarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(224).

Kuloğlu, M.E. (2018). *İngilizce öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (eba) kullanım durumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Kuzu, A. (2014). *Çoklu ortam uygulamalarının kuramsal temelleri*. Ö. Ö. Dursun ve H. F. Odabaşı (Ed.), Çoklu Ortam Tasarımı İçinde (s. 2-35). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kvavadze, D., & Basilaia, G. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 4(5), 1-9.

Marinoni, G., Land, H. V., & Jensen, T. (2020). *The impact of Covid-19 on higher education around the world.* International Association of Universities, France.

MEB (2010). *İlköğretim Görsel Sanatlar dersi (1-8. sınıflar) öğretmen kılavuz kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.

MEB (2017). *Görsel Sanatlar öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

MEB (2018a). *Görsel Sanatlar dersi (9., 10., 11. ve 12. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

MEB (2018b). *Görsel Sanatlar dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

MEB (2018c). Görsel Sanatlar dersi öğretim programı. http://mufredat.meb.gov.tr/Programdetay.Aspx?PID=358 adresinden 03 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB (2018d). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tanıtım ve kullanım kılavuzu. http://duzce.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/22093452_DYzce_M.E.M._EBA.pdf adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB (2018e). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tanıtım ve kullanım kılavuzu. http://duzce.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/22093452_DYzce_M.E.M._EBA.pdf adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2019a). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tanıtım ve kullanım kılavuzu. https://zehraemineocguder.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/41/07/974186/dosyalar/2020_01/08124011_EBA_KULLANIM_KILAVUZU.pdf?CHK=65787e6df70f935e962280a2e0e8ec01 adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2019b). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tanıtım ve kullanım kılavuzu. https://zehraemineocguder.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/41/07/974186/dosyalar/2020_01/08124011_EBA_KULLANIM_KILAVUZU.pdf?CHK=65787e6df70f935e962280a2e0e8ec01 adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020a). FATİH projesi: vizyonumuz-misyonumuz. http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html adresinden 26 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020b). FATİH projesi: kapsam. http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html adresinden 26 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020c). FATİH projesi: öğretmen eğitimi. http://fatihprojesi.meb.gov.tr/ogretmenEgitimi.html adresinden 26 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020d). FATİH projesi: vizyonumuz-misyonumuz. http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html adresinden 26 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020e). FATİH projesi: kapsam. http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html adresinden 26 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020f). EBA'da şimdi "Teneffüs Zamanı". https://www.meb.gov.tr/ebada-simdi-teneffus-zamani/haber/20809/tr adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

MEB, (2020g). EBA canlı ders oluşturma. https://mtegm.meb.gov.tr/www/EBA-haric-canli-ders-olusturma/icerik/2814 adresinden 26 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.

Mercin, L., & Alakuş, A. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

Moore, M., & Kearsley, G. (2005). *Distance education a system view.* Kanada: Wodswarth

Odabaşı, H. F., & Kabakçı, I. (2007, Mayıs). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu.*Azerbaycan Pedagoji Devlet Üniversitesi, Azerbaycan.

Ötgün, C. (2008). Sanat yapıtına yaklaşım biçimleri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 159-178.

Özerbaş, M. A., & Yalçınkaya, M. (2018). Çoklu ortam kullanımının akademik başarı ve motivasyona etkisi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1-21.

Özkan, A. & Deniz, D. (2014). Orta öğretimde görev yapan öğretmenlerin fatih projesine ilişkin görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi,* 15(1).

Özmen, B. (2017). *Farklı ülkelerin öğretim programlarında teknoloji entegrasyonu*. Y. Koçak-Usluel (Ed.), Farklı Yanlarıyla Eğitimde Bit Entegrasyonu içinde (s. 61-91). Ankara: Gazi Kitapevi

Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Özsoy, V., & Alakuş, A. (2017). *Görsel Sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Özsoy, V., & Mamur, N. (2019). *Görsel sanatlar öğrenme ve öğretim yaklaşımları.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, B. H., & Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakış açısıyla tablet, pc ve etkileşimli tahta kullanımı: FATİH Projesi değerlendirmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(3), 1799-1822.

Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. M. Bütün, & S. B. Demir) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Qazi, A., Haruna, H., Qazi, J., Naseer, K., Zeeshan, M., Qazi, S., Abayomi-Alli, O., Ahmad, İ.S., Darwich, M., Talpur, B.A., Hardakera, G., Usman, U., Yang, S., & Harunak, K. (2021). Adaption of distance learning to continue the academic year amid COVID-19 lockdown. *Children and Youth Services Review*, 126, 1-6.

Raja, R., & Nagasubramani, P. (2018). Impact of modern technology in education. *Journal of Applied and Advanced Research*, 3(1), 33-35.

Read, H. (2018). *Sanat ve toplum* (Çev. E. Kök). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Rıza, E. T. (2000). *Eğitim teknolojisi uygulamaları ve materyal geliştirme* (5. Baskı). İzmir: Anadolu Matbaa.

Sabuncuoğlu, Z. (1997). *Personel yönetimi: Politika ve yönetsel teknikler* (8. Baskı). Bursa: Rota Ofset Yayınevi.

San, İ. (1983). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Tan Yayınları.

San, İ. (2004). *Sanat ve eğitim* (3. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.

San, İ. (2019). *Sanatlar, eğitim ve kültür*. İstanbul: Yeniinsan Yayınevi.

Sancı, A. (2020). Öğretmenler EBA'da nasıl yeni bir soru ve sınav oluşturabilir? https://www.alisanci.com/ogretmenler-EBAda-nasil-yeni-bir-soru-ve-sinav-olusturabilir.html adresinden 27 Ocak 2021 tarihinde edinilmiştir.

Sarıtepeci, M., Durak, H., & Seferoğlu, S. S. (2016). Examination of teachers' in-service training needs in the field of instructional technology: An evaluation in light of applications implemented at FATIH Project. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 7(3), 601-620.

Saygı, H. (2021). Covid-19 sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi*, 7(2), 109-120.

Sezer, B. (2016). *Teknoloji yoğun ortamlar için bir elektronik performans destek sisteminin tasarımı.* Doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Shiner, L. (2017). *Sanatın icadı.* İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Stice, J. E. (1987). Using kolb's learning cycle to ımprove student learning. *Engineering Education*, 77 (5), 294.

Su, S.W. (2012). The various concepts of curriculum and the factors involved in curricula-making. *Journal of Language Teaching and Research*, 3(1), 153-158.

Şahin, B. (2009). *Metodoloji*, A. Tanrıöğen, (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s.111-130). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şengül, E. (2006). *Teknolojinin Görsel Sanatlarda kullanımı ve sanat eğitimine katkısı.* Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Şimşek, N. (1997). *Derste eğitim teknolojisi kullanımı*. Ankara: Anıl Matbaa ve Ciltevi.

Şireci, M. (2020). *Öğretmenlerin EBA tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.

Tan, X., & Wang, H. (2011). *Information technology in teacher's professional skill training application.* The 6th International Conference on Computer Science & Education, Singapur.

Tatlı, Z., & Akbulut, H. İ. (2017). Öğretmen Adaylarının Alanda Teknoloji Kullanımına Yönelik Yeterlilikleri. *Ege Eğitim Dergisi,* 18(1), 31-35.

Tekeneci, M. (2020). Türkçe öğretiminde web uygulamaları ve MEB uygulamaları ile bunların öğretmenlerce bilinirliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 429-445.

Telli-Yamamoto, G. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi,* 3(1).

Timuçin, A. (2013). *Estetik* (9. Baskı). İstanbul: Bulut Yayınları.

Tutar, M. (2015). *Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Türkdoğan, G. (1981). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Türker, A., & Dündar, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi,* 1, 323-342.

Uça-Güneş, P. (2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2).

Uçan, A. (2002). *Türkiye'de çağdaş sanat eğitiminde öğretmen yetiştirme süreci ve gerçekleştirilenler, 1. Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Usun, S. (2009). Information and communications technologies (ICT) in teacher education (ITE) programs in the world and Turkey (a comparative review). *Procedia Social and Behavioral Sciences,* 1, 331–334.

Ünal, M., & Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ve sonraki sürece ilişkin öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369.

Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi?. *İdil Dergisi,* 23(5), 865-878.

Varış, F. (1973). *Türkiye'de Lisansüstü Eğitim*. Ankara: Ankara Ün. Eğitim Bilimleri Yayınları.

Vitamin Eğitim. (2021). Biz kimiz?. https://www.vitaminegitim.com/ortaokul/biz-kimiz.jsp adresinden 04 Nisan 2021 tarihinde edinilmiştir.

YEĞİTEK, (2019) EBA ders içeriklerine ücretsiz erişim imkanı. http://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-iceriklerine-aylik-3-gba-kadar-ucretsiz-erisim-imkni/icerik/2737 adresinden 02 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.

YEĞİTEK, (2020a). Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) yeni dönem lansmanı gerçekleşti. http://yegitek.meb.gov.tr/www/egitim-bilisim-aginin-eba-yeni-donem-lansmani-gerceklesti/icerik/2999 adresinden 15 Şubat tarihinden edinilmiştir.

YEĞİTEK, (2020b). Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) yeni dönem lansmanı gerçekleşti. http://yegitek.meb.gov.tr/www/egitim-bilisim-aginin-eba-yeni-donem-lansmani-gerceklesti/icerik/2999 adresinden 15 Şubat tarihinden edinilmiştir.

YEĞİTEK, (2020c). EBA canlı sınıf artık daha fazla öğrencinin kullanımında. https://yegitek.meb.gov.tr/www/EBA-canli-sinif-artik-daha-fazla-ogrencinin-kullaniminda/icerik/3039 adresinden 02 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.

YEĞİTEK, (2020d). EBA tüm öğrencilerin 7/24 kullanımına açıldı. http://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-tum-ogrencilerin-724-kullanimina-acildi/icerik/3063 adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

YEĞİTEK, (2020e). "EBA asistan" uzaktan eğitimde cevapsız soru bırakmayacak. http://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-asistan-uzaktan-egitimde-cevapsiz-soru-birakmayacak/icerik/3043 adresinden 27 Temmuz 2021 tarihinde edinilmiştir.

Yelken, T. Y. (2014). Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (11. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yelken, T. Y. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (13. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yetkin, S. K. (1968). Güzel sanatların eğitimdeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 125-129.

Yıldırım, A. (1996). Disiplinlerarası öğretim kavramı ve programlar açısından doğurduğu sonuçlar, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 12, 89-94.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, E. M., & Bilici, S. (2015). Görsel Sanatlar öğretmenlerinin kullandıkları öğretim teknolojileri ve materyalleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 51-65.

Yılmaz, Z. A. (2020). Fen bilimleri öğretmenlerinin FATİH Projesi ve akıllı tahta hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 71-83.

Yolcu, E. (2018). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

8. EKLER

EK- 1. ETİK KOMİSYONU ONAY BİLDİRİMİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 03/03/2021-34702

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-14679147-663.05-34702
Konu : İnceleme (Projenin Değerlendirilmesi)

Sayın Demet GÜNEŞ
MEVLANA HALİT MAH.69 SOK.NO:22 DİYARBAKIR/BAĞLAR

" Ortaöğretim Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin EBA (Eğitim Bilişim Ağı) kullanımı hakkında görüşleri: Diyarbakır İli Örneği" başlıklı çalışmanız Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Çalışma ve Yayın Etiği Yönergesi uyarınca Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı tarafından değerlendirilmiş olup söz konusu çalışmanın bilimsel etik açısından uygun olduğuna ilişkin Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı kararı Üniversitemiz Rektörlük Makamının 24.02.2021 tarih ve 28472 sayılı Olur'u ile uygun görülmüştür.

Bilgilerini rica ederim.

Av. Rengin AVCI
Hukuk Müşaviri V.

Ek: İlgili Belgeler(1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu :BENU6HRFC Pin Kodu :07722 Belge Takip Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/dicle-universitesi-ebys
Adres:Dicle Üniversitesi Rektörlüğü, 21280-Diyarbakır
Telefon:+90 412 241 10 00 Faks:+90 412 241 10 56
e-Posta:gensek@dicle.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.dicle.edu.tr
Kep Adresi: dicleuniversitesi@hs01.kep.tr
Bilgi için: Erkan Seyrek
Unvanı: Büro Personeli
Tel No: 2237

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
PROJE ONAY BELGESİ FORMU (EK 4)

(Hukuk Müşavirliğine)

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalı Resim,iş eğitimi programı 19966002 nolu Yüksek Lisans Öğrencisi olan Demet GÜNEŞ'in, Dr. Öğr. Üyesi Münire Meral YAĞCI TURAN danışmanlığında" Ortaöğretim Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin EBA (Eğitim Bilişim Ağı) kullanımı hakkında görüşleri:Diyarbakır İli Örneği" başlıklı çalışması, Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Yönergesi uyarınca değerlendirilmiştir.

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU KARARI (Etik Kurul tarafından doldurulacaktır)	
Başvuru formunun Etik Kurula ulaştığı tarih	18.02.2021/26517
Etik Kurul Karar toplantı tarihi ve karar sayısı	19.02.2021-- 33
☒Proje etik açısından uygun bulunmuştur.	
☐Proje etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir. *Açıklama:*	
☐Proje etik açısından uygun bulunmamıştır. *Açıklama:*	

Prof. Dr. H. Musa BAĞCI
BAŞKAN

Prof. Dr. Hasan TANRIVERDİ
ÜYE

Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ
ÜYE

Prof. Dr. Rüstem ERKAN
ÜYE

Prof. Dr. Seyfettin ASLAN
ÜYE

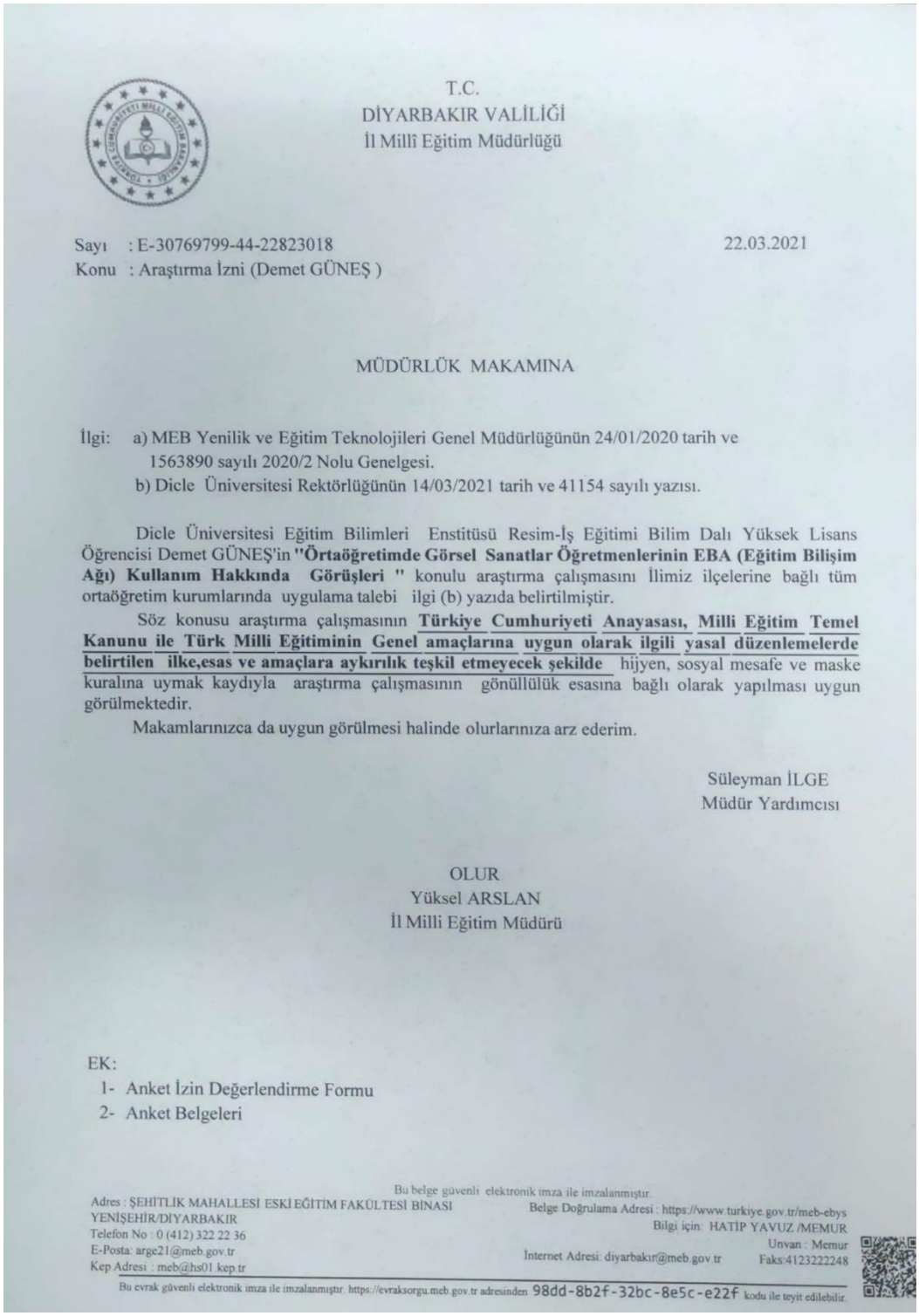
Prof. Dr. İlhami BULUT
ÜYE

Prof. Dr. İrfan YILDIZ
ÜYE

İHKM-FRM-499/00

ASLI GİBİDİR

EK- 2. MEB ARAŞTIRMA İZNİ

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-30769799-44-22823018 22.03.2021
Konu : Araştırma İzni (Demet GÜNEŞ)

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 24/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı 2020/2 Nolu Genelgesi.
b) Dicle Üniversitesi Rektörlüğünün 14/03/2021 tarih ve 41154 sayılı yazısı.

Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Demet GÜNEŞ'in **"Örtaöğretimde Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin EBA (Eğitim Bilişim Ağı) Kullanım Hakkında Görüşleri "** konulu araştırma çalışmasını İlimiz ilçelerine bağlı tüm ortaöğretim kurumlarında uygulama talebi ilgi (b) yazıda belirtilmiştir.

Söz konusu araştırma çalışmasının **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin Genel amaçlarına uygun olarak ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke,esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde** hijyen, sosyal mesafe ve maske kuralına uymak kaydıyla araştırma çalışmasının gönüllülük esasına bağlı olarak yapılması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Süleyman İLGE
Müdür Yardımcısı

OLUR
Yüksel ARSLAN
İl Milli Eğitim Müdürü

EK:
1- Anket İzin Değerlendirme Formu
2- Anket Belgeleri

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : ŞEHİTLİK MAHALLESİ ESKİ EĞİTİM FAKÜLTESİ BİNASI YENİŞEHİR/DİYARBAKIR
Telefon No : 0 (412) 322 22 36
E-Posta: arge21@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01 kep.tr
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: HATİP YAVUZ /MEMUR
Unvan : Memur
İnternet Adresi: diyarbakır@meb.gov.tr Faks:4123222248
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 98dd-8b2f-32bc-8e5c-e22f kodu ile teyit edilebilir.

EK- 3. ÖLÇEK UYGULAMA İZNİ

Demet Kaan 1 Haz 2021 17:18 (13 gün önce)
Alıcı: nagihansule

İyi günler Nagihan Şule YILMAZ

Demet GÜNEŞ ben , Dicle Üniversitesi Resim-iş eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Tez çalışmanızda kullandığınız veri toplama aracını çalışmamda kullanmama müsade ettiğiniz için teşekkür ediyorum.

Nagihan Yılmaz 1 Haz 2021 21:27 (13 gün önce)
Alıcı: ben

Merhabalar,
Tez çalışmamda kullandığım veri toplama aracını izin alarak kullanmak istediğiniz için teşekkür ediyorum. Umarım bu paylaşım tez çalışmanıza fayda sağlar. İyi çalışmalar dilerim.

1 Haz 2021 Sal 17:18 tarihinde Demet Kaan < > şunu yazdı:

...

Yanıtla Yönlendir

EK- 4. 9, 10, 11 ve 12. SINIF ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM ve AÇIKLAMALARI

	Sanat Eleştirisi ve Estetik	Kültürel Miras	Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	Toplam Kazanım Sayısı
9. Sınıf	**9.1.1. Sanata Giriş** 9.1.1.1. Sanatın doğuşunu ve gelişimini açıklar. 9.1.1.2. Güzel sanatları farklı yaklaşımlara göre sınıflandırır. 9.1.1.3. Sanatın tanımını bilerek toplum için önemini açıklar. 9.1.1.4. Sanatın evrensel bir iletişim aracı olduğunu fark eder 9.1.1.5. Atatürk'ün sanata ve sanat eğitimine verdiği önemi açıklar **9.1.2. Görsel Sanatlar ve İlgili Meslek Alanları** 9.1.2.1. Görsel Sanatların özelliklerini açıklar. 9.1.2.2. Görsel Sanatlar alanındaki meslekleri tanır. **9.1.3. Sanat Eserlerini İnceleme** 9.1.3.1. Sanat eserinin niteliklerini açıklar 9.1.3.2. Sanat eserlerinde yer alan unsurları açıklar 9.1.3.3. Sanatsal düzenleme ögelerini ve ilkelerini görsel sanat eserleri üzerinde açıklar. 9.1.3.4. Sanat eserini yorumlar 9.1.3.5. İncelediği sanat eseri hakkında estetik yargıya varır.	**9.2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama I** 9.2.1.1. Türkiye'de ve dünyada müzeciliğin gelişimini açıklar. 9.2.1.2. Müze çeşitlerini açıklar. 9.2.1.3. Müzelerin ve sanat galerilerinin önemini açıklar. 9.2.1.4. Kültürün geleceğe aktarılmasında sanat eserlerinin değer ve önemini açıklar. 9.2.1.5. Sanat eserlerini ve kültürel değerleri korumanın önemini açıklar.	**9.3.1. Nokta ve Çizgi** 9.3.1.1. Nokta ve çizginin anlatım imkânlarını, görsel sanat eserleri üzerinden açıklar. 9.3.1.2. Yüzey üzerinde nokta ve çizgiyi kullanarak açık-orta-koyu ton değerlerinden oluşan çalışmalar yapar. 9.3.1.3. Sanatın düzenleme ilkelerinden yararlanarak nokta ve çizgi etkisine sahip doğal ve yapay nesnelerle kompozisyonlar oluşturur. **9.3.2. Doku** 9.3.2.1. Her objenin kendine özgü bir dokusu olduğunu ifade eder. 9.3.2.2. Doku çeşitlerini tanır. 9.3.2.3. Nesnel doku ile görsel doku arasındaki farkı açıklar. 9.3.2.4. Görsel sanat çalışmalarında nesnel dokuları kullanır. 9.3.2.5. Doğal ve yapay objelerin doku özelliklerini görsel dokuya dönüştürür. **9.3.3. Işık-Gölge ve Açık-Koyu** 9.3.3.1. Işığın, objelerin görünüşünde oluşturduğu leke etkisini örneklerle açıklar. 9.3.3.2. Işığın etkisiyle açık-orta-koyu değerlerin nasıl oluştuğunu resimler üzerinde açıklar. 9.3.3.3. Kompozisyonlarında açık-orta-koyu değerleri kullanarak hacim etkisi oluşturur. **9.3.4. Perspektif** 9.3.4.1. Çevresindeki obje ve mekânlardaki perspektif görünümleri algılar 9. 3.4.2. Çizgi ve renk perspektifine, çevresinden ve sanat eserlerinden örnekler verir. 9.3.4.3. Çalışmalarında tek ve çift kaçışlı perspektifi uygular. 9.3.4.4. Çalışmalarında renk perspektifini uygular. **9.3.5. Desen Çalışmaları I** 9.3.5.1. Desen çalışmalarında ölçü ve oranı kullanır. 9.3.5.2. Desen çalışmalarında açık-orta-koyu ton değerlerini kullanır. 9.3.5.3. Desen çalışmalarında perspektif kurallarını uygular. 9.3.5.4. Desen çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular. **9.3.6. Renk** 9.3.6.1. Rengin oluşumunu açıklar. 9.3.6.2. Işık-renk ve boya-renk ayrımını yapar. 9.3.6.3. Renk çemberinden yararlanarak renk uyumlarını açıklar. 9.3.6.4. Sanat eserlerindeki renk uyumlarını ve vurguyu ayırt eder. 9.3.6.5. Görsel sanat çalışmalarında renk uyumlarını ve zıtlıkları kullanır. **9.3.7. Renkli Resim Uygulamaları I** 9.3.7.1. Renkli resim tekniklerinde kullanılan malzemelerin özelliklerini açıklar. 9.3.7.2. Çalışmalarında renkli resim tekniklerini kullanır. 9.3.7.3. Hacim oluşturmada renk değerlerini kullanır. 9.3.7.4. Renk ve leke değerlerini özgün çalışmalarında uygular. 9.3.7.5. Renkli resim çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.	
Kazanım Sayısı	12	5	29	46
Ders Sayısı	8	4	60	72
Oran%	11	6	83	100

	Sanat Eleştirisi ve Estetik	Kültürel Miras	Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	Toplam Kazanım Sayısı
10. Sınıf	**10.1.1. Geleneksel Türk Sanatları I** 10.1.1.1. Geleneksel Türk sanatlarının çeşitlerini açıklar. 10.1.1.2. Geleneksel Türk sanatlarının kültürel önemini açıklar. 10.1.1.3. Geleneksel Türk sanatlarının önemli temsilcilerini tanır. 10.1.1.4. Geleneksel Türk sanatlarında kullanılan renklerin sembolik anlamlarını açıklar. 10.1.1.5. Geleneksel sanatlara ait motiflerin biçim ve anlam özelliklerini açıklar. 10.1.1.6. Geleneksel Türk sanatlarından minyatür ve ebrunun teknik özelliklerini ve malzemelerini açıklar. 10.1.1.7. Geleneksel Türk sanatlarından minyatür ve ebrunun teknik özelliklerini karşılaştırır. 10.1.1.8. Eserlerinde geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan çağdaş Türk ressamlarını tanır. **10.1.2. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Türk Resim Sanatı** 10.1.2.1. İslamiyet öncesi Türk resim sanatının gelişimini açıklar. 10.1.2.2. İslamiyet sonrası Türk resim sanatının gelişimini açıklar. **10.1.3. Çağdaş Türk Resim Sanatı** 10.1.3.1. Çağdaş Türk resminin erken dönem gelişimini açıklar. 10.1.3.2. Çağdaş Türk resminin grup ve temsilcilerini tanır. 10.1.3.3. Çağdaş Türk ressamlarını ve eserlerini tanır. 10.1.3.4. 1950 sonrası Türk resminde bireysel eğilimlerin oluşmasındaki etkenleri açıklar. 10.1.3.5. Kurtuluş Savaşı'nı konu alan ressamları ve bu ressamların eserlerini tanır.	10.2.1.1. Bulunduğu ildeki tarihî yöreleri ve tarihî eserleri tanır. 10.2.1.2. Ülkemizdeki müzeleri tanır. 10.2.1.3. Müze ve sanat galerileri aracılığı ile farklı kültürleri tanır.	**10.3.1. Desen Çalışmaları II** 10.3.1.1. İnsan figürünü konu alan sanat eserlerini inceler. 10.3.1.2. Ölçü ve oranı kullanarak insan figürlü kompozisyon yapar. 10.3.1.3. İnsan figüründe rakursi görünümün farkına varır. 10.3.1.4. Kompozisyonda mekân-figür ilişkisini kurar. **10.3.2. Renkli Resim Uygulamaları II** 10.3.2.1. Sanatçı eserlerinden renkli resim tekniklerini tanır. 10.3.2.2. Renkli resim tekniklerinden herhangi biri ile özgün çalışmalar yapar 10.3.2.3. Resim çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini kullanır. **10.3.3. Üç Boyutlu Çalışmalar** 10.3.3.1. Heykel ve kabartma (rölyef) arasındaki farkı açıklar. 10.3.3.2. Farklı malzemelerle üç boyutlu çalışmalar yapar. 10.3.3.3. Üç boyutlu çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.	
Kazanım Sayısı	15	3	10	28
Ders Sayısı	25	5	42	72
Oran %	35	7	58	100

	Sanat Eleştirisi ve Estetik	Kültürel Miras	Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	Toplam Kazanım Sayısı
11. Sınıf	**11.1.1. Batı Resim Sanatına Genel Bakış** 11.1.1.1. Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimini açıklar. **11.1.2. Modern Sanat Akımları** 11.1.2.1. Modern sanat akımlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar. 11.1.2.2. Modern sanat akımlarının özelliklerini örneklerle açıklar. 11.1.2.3. Modern sanat akımlarının temsilcilerini tanır. **11.1.3. Geleneksel Türk Sanatları II** 11.1.3.1. Geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan Batılı sanatçıları ve eserlerini tanır.	**11.2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama III** 11.2.1.1. Atatürk'ün müzelerimizin kurulmasındaki katkılarını açıklar. 11.2.1.2. Müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz eder. 11.2.1.3. Müze ve sanat galerilerindeki eserlerden faydalanarak özgün çalışmalar yapar.	**11.3.1. Desen Çalışmaları III** 11.3.1.1. Portrenin özelliklerini açıklar. 11.3.1.2. Karakteristik özellikleri vurgulayarak portre çizer. 11.3.1.3. Portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır. **11.3.2. Grafik Sanatlar** 11.3.2.1. Grafik sanatların çeşitlerini açıklar. 11.3.2.2. Grafik tasarımların günlük hayattaki etkilerini açıklar. 11.3.2.3. Tanıtım amaçlı grafik uygulamaları yapar. **11.3.3. Özgün Baskı Resim Çalışmaları** 11.3.3.1. Özgün baskı resim tekniklerini tanır. 11.3.3.2. Özgün baskı resim malzemelerini tanır. 11.3.3.3. Özgün baskı resim tekniklerini çalışmalarında uygular. **11.3.4. Renkli Resim Uygulamaları III** 11.3.4.1. Akrilik boya resim tekniğinde kullanılan araç gereçleri tanır. 11.3.4.2. Çalışmalarında akrilik boya tekniğini uygular. 11.3.4.3. Akrilik boya tekniği ile geleneksel Türk minyatür sanatının renk ve biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapar.	
Kazanım Sayısı	5	3	12	20
Ders Sayısı	8	4	60	72
Oran%	11	6	83	100

	Sanat Eleştirisi ve Estetik	Kültürel Miras	Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	Toplam Kazanım Sayısı
12. Sınıf	**12.1.1. Çağdaş Sanat (Günümüz Sanatı)** 12.1.1.1. Postmodern sanatın genel özelliklerini açıklar. 12.1.1.2. Modern ve postmodern dönem sanatsal çalışmalar ve sanatçılar hakkında bilgi sahibi olur. 12.1.1.3. Günümüz sanatını teknolojik gelişmeler doğrultusunda değerlendirir	**12.2.2. Müzelerde İnceleme ve Uygulama IV** 12.2.2.1. Dünyaca ünlü müzeleri tanır. 12.2.2.2. Yurt dışındaki müzelerde bulunan kültürel mirasımızı tanır. 12.2.2.3. Müze ve sanat galerilerinin kültürel bağların kurulmasındaki rolünü açıklar. 12.2.2.4. Müze ve sanat galerileri ile ilgili yazılı ve görsel kaynakları sergiler. 12.2.2.5. Sanal Müze ziyaretleri yapmaları sağlanır.	**12.3.1. Desen Çalışmaları IV** 12.3.1.1. Çoklu figür çalışmaları yapar. 12.3.1.2. Kompozisyonlarında nesne mekân-figür ilişkisini kurar. **12.3.2. Karikatür Sanatı** 12.3.2.1. Karikatürün özelliklerini açıklar. Biçimsel özelliklerin yanı sıra ironi, hiciv kavramları üzerinde durulur. 12.3.2.2. Mizahın kültürümüzdeki yerini örneklerle açıklar. 12.3.2.3. Verilen bir konuyu mizah anlayışı içinde karikatürize eder. **12.3.3. Fotoğraf Sanatı** 12.3.3.1. Fotoğrafın oluşum sürecini açıklar. 12.3.3.2. Tarihsel süreç içerisinde fotoğraf sanatında kullanılan araç-gereç ve malzemeleri tanır. 12.3.3.3. Fotoğraf sanatının ünlü ustalarını ve eserlerini tanır 12.3.3.4. Fotoğraf sanatı eserlerini sanatın ögeleri, ilkeleri ve içerik açısından analiz eder. 12.3.3.5. Kompozisyon kurallarını dikkate alarak fotoğraf çekimi yapar. **12.3.4. Renkli Resim Uygulamaları IV** 12.3.4.1. Soyut ve figüratif resmin farklarını açıklar. 12.3.4.2. Ebru tekniği ile soyut uygulamalar yapar. **12.3.5. Tekstil Tasarım** 12.3.5.1. Yaşadığı çevreden tekstil tasarımına ait motifler gösterir. 12.3.5.2. Geleneksel Türk motiflerinden esinlenerek özgün tekstil tasarımları yapar. **12.3.6. Endüstri Ürünleri Tasarımı** 12.3.6.1. Sanatsal tasarım ve endüstriyel tasarım arasındaki farkları açıklar. 12.3.6.2. Endüstri ürünleri tasarımının özelliklerini açıklar. 12.3.6.3. Endüstri ürünleri için özgün bir boyutlu tasarımlar yapar.	
Kazanım Sayısı	3	4	18	25
Ders Sayısı	5	9	58	72
Oran%	7	12	81	100

EK- 5. ÇALIŞMADA YER ALAN OKULLAR VE BU OKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN LİSTESİ

İlçe Adı	Okul Adı	Görsel Sanatlar Öğretmen Sayısı	Ulaşılan Öğretmen Sayısı
Bağlar	1071 Malazgirt Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	Bağlar Anadolu Lisesi	3	3
Bağlar	Fatih Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	Halide Edip Adıvar Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	İMKB Fen Lisesi	1	1
Bağlar	Karacadağ Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	Kırklar Dağı Anadolu Lisesi	3	3
Bağlar	Mehmetçik Anadolu Lisesi	2	2
Bağlar	Namık Kemal Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi	4	4
Bağlar	Nene Hatun Anadolu Lisesi	1	-
Bağlar	Şehit Hatip Çağlar Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	Yeniköy Anadolu Lisesi	1	1
Bağlar	Diyarbakır Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	1
Bağlar	Süleyman Demirel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Bağlar	Bağlar İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kiptaş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Kayapınar	Adnan Menderes Anadolu Lisesi	3	3
Kayapınar	Ahmedi Hani Anadolu Lisesi	3	2
Kyapınar	Ali Emiri Anadolu Lisesi	3	1
Kayapınar	Fatih Sultan Mehmet Anadolu Lisesi	2	2
Kayapınar	Gaziler Anadolu Lisesi	2	2
Kayapınar	Milli İrade Anadolu Lisesi	2	2
Kayapınar	Ozan Neşet Ertaş Anadolu Lisesi	1	1
Kayapınar	Şehit Mehmet Bora Tayfur Anadolu Lisesi	2	1
Kayapınar	Şehit Ömer Halis Demir Anadolu Lisesi	2	2
Kayapınar	Talaytepe Anadolu Lisesi	4	4
Kayapınar	Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	1
Kayapınar	Eren Şahin Eronat Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Kayapınar	Muhammet yurtoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Kayapınar	Mehmet Akif Ersoy Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	1
Kayapınar	Şehit Halit Gülse Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	1
Yenişehir	80. Yıl Cumhuriyet Anadolu Lisesi	2	2
Yenişehir	85. Yıl Milli Egemenlik Anadolu Lisesi	1	1
Yenişehir	Ahmet Arif Anadolu Lisesi	4	4
Yenişehir	Diyarbakır Anadolu Lisesi	2	1
Yenişehir	Gaffar Okan Anadolu Lisesi	2	1
Yenişehir	Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi	1	1
Yenişehir	Orhan Asena Anadolu Lisesi	4	4
Yenişehir	Güzel Sanatlar Lisesi	8	1
Yenişehir	Rekabet Kurumu Anadolu Lisesi	1	1
Yenişehir	Rekabet Kurumu Cumhuriyet Fen Lisesi	1	1
Yenişehir	Selahaddini Eyyübi Anadolu Lisesi	2	2
Yenişehir	Sezai Karakoç Anadolu Lisesi	1	-
Yenişehir	Şehit Süleyman Sorkut Anadolu Lisesi	1	1
Yenişehir	Üçkuyu Anadolu Lisesi	1	1
Yenişehir	Yeni Diyarbakır Anadolu Lisesi	2	1
Yenişehir	Ziya Gökalp Anadolu Lisesi	2	2
Yenişehir	Diyarbakır Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	-
Yenişehir	İbn-i Sina Anadolu Lisesi	1	1
Yenişehir	Muazzez Sümer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Yenişehir	Yenişehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Yenişehir	Yolaltı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2	2
Sur	Alparslan Anadolu Lisesi	2	1
Sur	Bağıvar Anadolu Lisesi	1	1

Sur	GAP Karaçalı Anadolu Lisesi	3	-
Sur	Vali Aydın Arslan Fen Lisesi	2	2
Sur	Yiğit Çavuş Anadolu Lisesi	1	1
Sur	Sur Karaçalı Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Sur	Bağıvar Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Sur	Ekrem Şevket Alaguş Çok Programlı Anadolu Lisesi	2	-
Sur	Sur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	1
Bismil	15 Temmuz Şehitler Anadolu Lisesi	1	1
Bismil	Bismil Anadolu Lisesi	1	-
Bismil	Bismil Tepe Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	-
Bismil	Şehit Neşe Alten Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Çermik	Çermik Anadolu Lisesi	2	2
Çermik	Çermik Fen Lisesi	1	1
Çınar	Çınar Anadolu Lisesi	2	1
Çınar	Çınar Fatih Anadolu Lisesi	1	1
Çınar	Çınar Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi	1	1
Çüngüş	Çüngüş Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Dicle	Necati Ceylan Anadolu Lisesi	1	1
Dicle	Dede Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Dicle	Şükrü Ayna Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	1
Ergani	Sermet Yalçın Anadolu Lisesi	2	2
Ergani	Ergani Anadolu Lisesi	1	-
Ergani	Ergani Fen Lisesi	1	1
Ergani	Süleyman Nazif Anadolu Lisesi	1	1
Ergani	Hilar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	1
Ergani	Selahattin Eyyübi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	1	-
Ergani	Şehit Ramazan Ergi Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	-
Eğil	Nebi Elyesa Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	1
Hani	Hani Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Hani	Hani Gürbüz Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Hazro	Hazro Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Kocaköy	Kocaköy Çok Programlı Anadolu Lisesi	1	1
Kulp	Kulp Anadolu Lisesi	2	-
Lice	Lice Anadolu Lisesi	1	-
Lice	Ahmet Toprak Çok Programlı Anadolu Lisesi	2	1
Silvan	İMKB H. Reşat Balyen Anadolu Lisesi	2	2
Silvan	Silvan Malabadi Anadolu Lisesi	3	3
Silvan	Silvan Cumhuriyet Anadolu Lisesi	1	1
Silvan	Silvan Anadolu Lisesi	1	1

EK-6. ANKET FORMU

Değerli Görsel Sanatlar öğretmenim;

Bu ölçekte yer alan sorular siz öğretmenlerimizin EBA (Eğitim Bilişim Ağı) kullanımı hakkında görüşlerini tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve sizden kimlik bilginizi açık edecek herhangi bir bilgi istenmemektedir. Elde edilen bilgiler yalnızca çalışmam için kullanılacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Demet Güneş
Dicle Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz? *
   - ☐ Kadın
   - ☐ Erkek

2. Mesleki kıdeminiz? *
   - ☐ 1-5
   - ☐ 6-10
   - ☐ 11-15
   - ☐ 16 yıl ve üzeri

3. Lisansüstü mezuniyetiniz var mı? * Evet ☐ Hayır ☐ Şayet cevabınız Evet ise, lütfen 4. Soruyu cevaplayınız.

4. Mezun olduğunuz lisansüstü program? *

☐ Yüksek Lisans

☐ Sanatta Yeterlilik

5. Görev yaptığınız yer? *

☐ İl Merkezi

☐ İlçe

☐ Köy

6. Görev yaptığınız okulun adı? *

……..

7. Sınıf mevcudunuz? *

☐ 1-10

☐ 11-20

☐ 21-30

☐ 31-40

☐ 41 ve üzeri

8. EBA canlı derslerinize günlük ortalama kaç öğrenci katılım sağlamaktadır? *

☐ 1-5

☐ 6-10

☐ 11-15

☐ 16-20

☐ 21 ve üzeri

9. EBA hakkında hizmet içi eğitim aldınız mı? *

☐ Evet ☐ Hayır

10. Teknolojik araçları kullanmada kendinizi yeterli görüyor musunuz? *

☐ Evet ☐ Hayır

11. EBA canlı ders erişimini hangi uygulamayla gerçekleştiriyorsunuz? *

☐ EBA Canlı ders ☐ Zoom ☐ Diğer

12. EBA arayüz tasarımı kullanışlı mıdır? *

☐ Evet ☐ Hayır

13. EBA'da dersinize ait yeteri kadar e- içerik var mıdır? *

☐ Evet ☐ Hayır

14. Görsel Sanatlar dersi için EBA kullanışlı mıdır ?*

☐ Evet ☐ Hayır

15. EBA platformunu kullanabilme açısından kendinizi yeterli görüyor musunuz? *

☐ Evet ☐ Hayır

16. EBA platformundan memnun musunuz? *

☐ Evet ☐ Hayır

2. BÖLÜM

Bu bölüm, aşağıdaki maddeleri ne sıklıkta yaptığınızı öğrenmek için hazırlanmıştır.

İfade Numarası	Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra, bu ifadeyi ne sıklıkta yaptığınızı gösteren sütuna ait olan alanı 'X' işareti ile belirtin. Lütfen ifadeleri tümünü ve aklınıza ilk geldiği şekliyle, ilgili alana işaretleyiniz.	Her zaman	Sıklıkla	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
1	EBA'da bulunan portallardan dersime uygun olan görsel materyalleri derste kullanırım.					
2	EBA'daki yazılı materyaller üzerinde gerekli düzenlemeleri yaparak kullanırım.					
3	EBA'daki güncel haberleri takip ederim.					
4	Dersim için hazırladığım materyalleri EBA'da paylaşırım.					
5	EBA yoluyla diğer meslektaşlarımla kolaylıkla bilgi alışverişinde bulunurum.					
6	Öğrencilerime EBA'dan ulaşabilecekleri derse hazırlık ödevleri veririm.					
7	EBA'dan Görsel Sanatlar dersi öğretim programına uygun bilgilere kolaylıkla ulaşırım.					

3. BÖLÜM

Bu bölüm, aşağıdaki maddeler hakkındaki düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır.

İfade Numarası	Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra, bu ifadeye ne ölçüde katıldığınızı gösteren sütuna ait olan alanı 'X' işareti ile belirtin. Lütfen ifadeleri tümünü ve aklınıza ilk geldiği şekliyle, ilgili alana işaretleyiniz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	EBA platformu öğrencinin derse olan ilgisini artırır.					
2	EBA konusunda sunulan hizmet içi eğitimler yetersizdir.					
3	EBA platformu karmaşık konuların anlaşılmasını kolaylaştırır.					
4	EBA kullanılan sınıflarda yaratıcı düşünme becerileri gelişir.					
5	EBA platformu bireysel farklılıkları dikkate alır.					
6	EBA platformu aracılığıyla ülkemizde gerçekleşen sanat faaliyetleri hakkında bilgi edinirim.					
7	EBA'da yer alan ders içerikleri kazanımlara uygun hazırlanmıştır.					
8	EBA'da sanatsal içerikler (yarışmalar, etkinlik videoları vb) öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlar.					
9	EBA canlı derste öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeylerini belirleyebilmek için ölçme ve değerlendirme kolay bir şekilde yapılır.					
10	EBA platformu öğrenciyi ödevlendirme konusunda amaca hizmet eder.					
11	EBA canlı dersler, eğitimde fırsat eşitliği sağlar.					
12	EBA canlı ders ile eğitim yüz yüze yapılan eğitimden daha verimlidir.					
13	EBA'da Görsel Sanatlar dersi canlı olarak uygulanırken, öğrencilerin çalışmalarına müdahale etmek mümkündür.					
14	EBA'ya erişimde teknik sorunlarla karşılaşırım.					

4. BÖLÜM

1. EBA platformunun kullanımı hakkında görüşleriniz nelerdir?

……
……
……
……
……
……
…….

2. EBA' nın etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak için yapabileceğiniz öneriler nelerdir?

……
……
……
……
……
……
…….

Zaman ayırdığınız için teşekkürler.

9. ÖZGEÇMİŞ

Demet GÜNEŞ 1990 yılında Diyarbakır'da doğdu. İlkokulu ve ortaöğretimini bu şehirde tamamladı. 2007 yılında Yunus Emre Lisesi'nden mezun oldu. 2010 yılında başladığı Dicle Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Bölümü'nü 2014 yılında bitirdi. 2015 yılında Hakkâri ili Yüksekova ilçesinde öğretmen olarak göreve başladı. Zorunlu hizmetini tamamladıktan sonra 2018 yılından itibaren görevine Diyarbakır ili Hazro ilçesinde devam etti. 2019'da Dicle Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı'na başladı. Halen Diyarbakır Hazro Atatürk Ortaokulu'nda görsel sanatlar öğretmeni olarak görev yapmaktadır.